

KARABAĞLAR YAYLASINDA DÖRT MEVSİM TURİZM ARAŞTIRMA VE FİZİBİLİTE RAPORU

Baskı Tarihi: Ekim 2016

©2016, T.C. MENTEŞE BELEDİYESİ

Tüm hakları saklıdır.

Kaynak gösterilmek kaydıyla alıntı yapılabilir

T.C. MENTEŞE BELEDİYESİ

Adres: Şeyh Mah. Belediye Sk. No:11 Menteşe/MUĞLA

Tel: 0 252 214 48 80

Fax: 0 252 212 48 15

E-Posta: info@mentese.bel.tr

PROJE EKİBİ

Proje Sahibi: T.C. Menteşe Belediyesi

Yeliz Kanat Durmaz – Proje Koordinatörü / Yürütücüsü

Alper Şenocak – Proje Koordinatörü

Proje Ortağı: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Yard. Doç. Dr. Feray Koca – Proje Koordinatörü

Yard. Doç. Dr. Mehmet Rifat Kahyaoğlu – Proje Koordinatörü

Proje Ortağı: Muğla Karabağları Geliştirme ve Güzelleştirme Derneği

Mustafa Ercan – Proje Koordinatörü

Tahir Köseoğlu – Proje Koordinatörü

Proje Saha Çalışması

ETİK K2 ARAŞTIRMA DANIŞMANLIK TİC.LTD.ŞTİ

Ege Bölge Ofisi

Alsancak Mahallesi 1438 Sokak No: 5 K:4 D:7

PK. 35220 Konak / İZMİR

Tel: +90.232. 463 80 24 **Fax:** +90.232. 421 92 76

e-mail: izmir@etikarastirma.com

Web: www.etikarastirma.com

Akdeniz Bölge Ofisi

Reşatbey Mah. Türkkuşu Cad.

Işık Apt Kat: 2 Seyhan - ADANA

Telefon: 0 322 459 90 50

Faks : 0 232 421 92 76

Grafik Tasarım

Oris Reklam

T.C. MENTEŞE BELEDİYESİ
Karabağlar Yaylası'nda Dört Mevsim Turizm
Araştırma ve Fizibilite Raporu - Ekim 2016

ÖNSÖZ

Karabağlar Yaylası; beyaz badanalı, kırmızı kiremit çatılı evleri, ahşap sofaları, soğuk kaynak suyu, ulu çınarları, meyve ağaçları ile yazın sıcak günlerinde halkın serinleme yeridir. Mentese ilçe merkezimize üç kilometre mesafesi olan Karabağlar Yaylası, Saburhane Bölgesinde korumaya alınmış tarihi evler ile aynı mimari özellikleri taşır. Ülkemizde yaylalara çıkılırken, Karabağlar Yaylamıza inilir. Yaylamız aşağıda yer alması ile Türkiye'de tek olma özelliğini taşımaktadır.

Yayla'da günümüzde kimi faal kimi atıl vaziyette yer alan kahveler, Mentese ve Yayla kültürünün önemli bir parçasıdır. Kahveler, şimdilerde Mentese Belediyesi ve sivil kuruluşlar tarafından yaşatılmaya çalışılmaktadır. Mülkiyeti Mentese Belediyesi'ne ait olan Keyfoturağı Kahvesi'nde yöresel yemekler sunulur. Anıtsal ağaçların bulunduğu bahçesinde içeceğiniz bir fincan kahve, 40 yıllık hatıra sözüne atıfta yaparcasına tüm yorgunluğunuzu alır. Hafta sonları ise ailecek kahvaltı yapabileceğiniz, bisiklet ve yürüyüş sporu ile ilgilenenler için de alternatif bir rota olarak birebirdir.

Yayla'da sezon açılışı, yayla tutkunlarının akşamları irimlerdeki bülbül sesini dinlemeye gittikleri ilkbaharın gelişine rastlar. Gerçekten de bülbüllerin geliş ve gidiş tarihleri bellidir. Gündönümünde gelir, gündönümü bittiğinde giderler ve bülbüllerin sesi bıçakla kesilmişçesine bitiverir.

Karabağlar Yaylası'nda akşamları esen efil efil rüzgârlar, sizlere ayrı bir keyif verir. Lokantalarında nefis “kuyu büryanı” ve Mentеше yemeklerinin yapıldığı yayladaki eşsiz lezzetler, keyifli bir akşam geçirmek isteyen misafirlerin beğenisine sunulmaktadır. İlbahar aylarında yaylaya göçen halk yaz boyunca tarla, bağ bahçe işleri ile meşgul olurken, pekmez, sucuk, salça, reçel, tarhana, ev makarnası ve turşu yaparak, kış ayına hazırlık yaparlar. Yayladakiler, yaz ayının sona ermesinin habercisi olan göç göç çiçeğinin çıkmasıyla, kente göç etmeye başlarlar.

Evliya Çelebi, 1670'de Muğla'ya gelmiş ve Karabağlar için Seyahatname'de şöyle yazmıştır:...Garip bir âdem bu Karabağlar'a girse yolunu kaybeder. Bağ yollarında asla güneş yoktur... Osmanlı ülkesinde benzeri Malatya'nın Aspuzi yahut Konya'nın Meram'ı ola...

Sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyduğumuz Karabağlar Yaylamızı, dört mevsim kültür ve doğa turizminin yapılabildiği, yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekecek, bir cazibe merkezi haline getirmek istiyoruz. Çevreye zarar vermeden, yaylamızda yaşayan yerli halkın kültürlerini de yaşatarak, onların turizm faaliyetlerinden ekonomik olarak yararlanmalarının sağlayarak, sürdürülebilir turizm sağlamayı hedeflemekteyiz. Projemiz yerel halka ekonomik katkı ve istihdam sağlanması bakımından da çok önem arz etmektedir.

Etüd Proje Müdürlüğümüz tarafından hazırlanan ve Güney Ege Kalkınma Ajansı'ndan (GEKA) %100 hibe almaya hak kazanan projemizin ortaklıkları olan Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla Karabağları Geliştirme ve Güzelleştirme Derneği ile GEKA'nın oluşturduğu bu projeye çok önem veriyoruz.

Menteşe Bölgesinde, alternatif turizm olanaklarının araştırılması ve teşvik edilmesi konusunda örnek teşkil edebilecek “Karabağlar Yaylası'nda Dört Mevsim Turizm” adlı fizibilite raporunu sizlere kazandırmış olmaktan mutluluk duyuyorum.

Bahattin Gümüş
Menteşe Belediye Başkanı

ÖNSÖZ

Karabağlar Yaylası, ilimizin, Menteşe ilçe merkezine yaklaşık üç kilometre mesafede yer alan kentin yazlık mekânı olmuştur. Yerleşim, tarihsel süreçte kent ile var olagelmiş, kentte yaşayanların geçimlik tarım ihtiyaçlarını karşılamış aynı zamanda sahip olduğu kendine özgü coğrafik ve morfolojik yapı özellikleri ile sosyal ve kültürel bir birikime ev sahipliği yapmıştır.

2016 yılı GEKA (Güney Ege Kalkınma Ajansı) Doğrudan Faaliyet Destek Programı kapsamında yürütülen Karabağlar Yaylası'nda 'Dört Mevsim Turizm' Projesi ile günümüze kadar korunabilmiş doğal, mekânsal ve kültürel değerlere vurgu yapılarak, yerleşimin sahip olduğu turizm potansiyelleri koruma-kullanma dengesi içinde değerlendirilmiştir. Aynı zamanda, yerel halka sürdürülebilir ekonomik katkı ve istihdam sağlayacak turizm potansiyelleri saptamasında bulunulmuştur. Proje kapsamında Karabağlar Yaylası'nın tarihçesi, oluşum süreci, korunan ve korunması gereken özgün değerler, toplumsal beklentiler, istekler incelenerek yıl içinde farklı aylarda yapılabilecek turizm alternatifleri tespit edilmiştir. Bu tespit yapılırken yerli halkın hassasiyetleri ön planda tutulmuş; 'yeterli ekonomik girdi, uygulanabilirlik, mevcut coğrafya ve kültür ile uyum' gibi kriterlere sahip turizm alternatifleri değerlendirmeye alınmıştır.

Bu süreçte, proje fikrini ortaya koyan proje sahibi Menteşe Belediyesine, projenin diğer ortaklarından Karabağları Geliştirme ve Güzelleştirme Derneğine, hibe destekleri ile bilimsel çalışmaları bölge kalkınması ile ilişkilendiren Güney Ege Kalkınma Ajansı'na gösterdikleri ilgi ve destekten dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca projenin üniversitemiz adına koordinatörlüğünü yapan Mimarlık Fakültesi Dekan Yardımcısı, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. Feray Koca ile Mühendislik Fakültesi Dekan Yardımcısı, İnşaat Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Mehmet Rifat Kahyaoğlu'nu araştırmanın başından sonuna kadar katkı koyan ve yöreye ilişkin yerel halkın istek ve hassasiyetlerini anlamayı sağlayıcı farklı bakış açısı geliştiren bilimsel çalışmalarından dolayı kutlarım. Çalışmalara büyük emek veren Menteşe Belediyesi Başkanlığına, Etüd Proje Müdürü Yeliz Kanat Durmaz'a, Alper Şenocak'a ve tüm ekip çalışanlarına teşekkür ederim.

Projenin, yöremizin kalkınmasına ışık tutmasını ve benzer bilimsel çalışmalara öncülük etmesini temenni ederim.

Saygılarımla,
Prof. Dr. Mansur HARMANDAR
TC. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörü

ÖNSÖZ

GEKA'nın desteklediği Muğla Karabağları Geliştirme ve Güzelleştirme Derneğimizin de ortak olduğu “Karabağlar Yaylası'nda Dört Mevsim Turizm” projesini hayata geçirmek için büyük çaba gösteren Menteşe Belediye Başkanımız Sayın Bahattin Gümüş'ü kutluyor ve kendisine teşekkür ediyoruz.

Biz dernek yönetimi üyeleri olarak Muğla sevdalısı ve Muğla aşığıyız. Dernek Başkanı olarak yıllardan beri gerek sosyal gerek kültürel gerek siyasal alanda Muğla'mıza hizmet etmekteyim. Uzun yıllardan bu yana derneğimizde görev yapıyorum.

Yayla, Kentsel ve III. Derece Doğal Sit alanıdır. Burada 3800'e yakın yurt bulunmaktadır.

Yurtların kesik alanları (sınırları) 5000 dönüm kadardır. Yaylada 1000'e yakın anıt ağaç vardır. Bu ağaçlar kesiklerde değil kahvelerde bulunmaktadır. Anıt ağaçlarımızın bir kısmına bakım gerekmektedir. Ağalar Kahvesi olarak bilinen Keyfoturağı'nın sekiz kavak (çınar) ağacından yedisinin kanser olduğu söylenmektedir.

Geleneksel yaylalıların en büyük tepkisi kesiklerin yok olması kesiklerdeki ağaçlara acımasızca davranılmasıdır. Yayla sakinleri, doğal sit alanı olan Karabağlar Yaylası'ndaki kesikler için ağaç dikme kampanyası başlatacaklarını söylemektedirler.

Karabağlar Yaylasın'da yaban bülbülü çok önemli bir kültür oluşturmaktadır. Yayla sakini olup da bülbül sesi dinlemeyen olmaz. Ünlü türkülerimizden “alı da verin benim barutuma saçmama” türküsünün nakaratı şöyledir:

*Aman da aman yaylada bülbül ötmesin
Benim de yârim gurbet ele gitmesin*

*Alı da verin benim barudumu saçmama
Üç gün kaldı şu Muğla'dan kaçmama
Gurbet de sebep oldu yardan ayrı düşmeme*

*Aman da aman yaylada bülbül ötmesin
Benim de yârim gurbetlere gitmesin*

Yaylanın mahalleleri vardır. Mahalleler kahve olarak anılırdı. İşte onlar Kadı, Vakıf, Cihanbeğendi, Gökkıble, Bakkallar, Hacı Ahmet, Kozlu, Narlı, Kır, Elmalı, Tozlu, Ayvalı ve Berberler Kahvesidir. Bu kahvelerin hemen hemen hepsinde mescit vardı. Minareye sahip olanların da hemen hemen hepsi kaderlerine terk edilmiş durumdadır. Biri belediye biri özel şahıs düzenlemesi olarak Süpüroğlu, Keyfoturağı yaşamaya devam etmektedir.

Ayrıca, Karabağlar Yaylası önemli tohum takas merkezi haline gelmek için ilerlemektedir. Yerel fikir önderlerimizle sorunları çözerek yaylamızın doğal güzelliğiyle kalmasını sağlayacağız.

Sevinç GÖÇÜGENCİ
Muğla Karabağları Geliştirme ve
Güzelleştirme Derneği Başkanı

İÇİNDEKİLER

Önsöz	I
İçindekiler	VII
Harita , Kesit ve Tablolar Dizini	X
Resim ve Şekiller Dizini	XII
I. Giriş	1
1. Proje Genel Bilgileri	3
1.1. Proje Amacı	3
1.2. Proje Kapsamı ve Yöntemi	3
1.3. Kavramlar	4
2. Muğla ve Karabağlar Yaylası'na Tarihsel Bir Bakış	5
2.1. Muğla Tarihi	5
2.2. Karabağlar Tarihi	7
3. Dört Mevsim Turizm	9
3.1. Sürdürülebilir Turizm	9
3.2. Küresel Turizm Sektöründe Trendler ve Türkiye	11
3.3. Turizmin Doğal Kaynaklar ve Çevre ile İlişkisi	12
3.4. Türkiye'de Dört Mevsim Turizm	13
4. Menteşe İlçesine İlişkin Veriler	14
4.1. Coğrafi Yapı	14
4.2. İdari ve Demografik Yapı	15
4.3. Tarih ve Kültür	15
4.4. Menteşe İlçesinde Hayvancılık ve Tarım	19
4.5. Eğitim	19
II. Karabağlar Yaylası	21
1. Karabağlar Yaylası'nın Tarihi ve Kültürü	21
1.1. Anıt Ağaçlar	21
1.2. Kahveler	22
1.3. Festival ve Etkinlikler	27
1.4. Komşuluk İlişkileri ve Yaşam	30
1.5. Yemekler	31
1.6. Yapılar	33

2.	Karabağlar Yaylası'nın Doğal Dokusu, Hayvancılık ve Tarım	34
2.1.	Bitki Örtüsü	34
2.2.	Hayvancılık	38
2.3.	Tarım	39
3.	Karabağlar Yaylası'nın İmar ve Altyapı Durumu	41
3.1.	Doğal ve Kentsel Sit	41
3.1.1.	Doğal ve Kentsel Sit Hakkında Yayla Halkının Görüşleri	42
3.1.2.	Doğal ve Kentsel Sit Hakkında Yayla Esnafının Görüşleri	43
3.1.3.	Doğal ve Kentsel Sit Hakkında Kurum ve Yetkililerin Görüşleri	44
3.2.	Koruma İmar Planı ve Onarım	45
3.2.1.	Koruma İmar Planı Hakkında Yayla Halk ve Esnafının Görüşleri	47
3.2.2.	Koruma İmar Planı Hakkında Kurum ve Yetkililerin Görüşleri	47
3.3.	Altyapı	48
3.3.1.	Altyapı Hakkında Yayla Halk ve Esnafının Görüşleri	48
3.3.2.	Altyapı Hakkında Kurum ve Yetkililerin Görüşleri	52
3.3.3.	Altyapı Hakkında Menteşe Halk ve İşletmelerinin Görüşleri	55
4.	Karabağlar Yaylası'nın Turizm Durumu	57
4.1.	Yayla Halkı, Esnafı ve Turistlerin Tatil ve Turizm Alışkanlıkları	57
4.2.	Ekoturizme İlişkin Görüşler	58
4.2.1.	Halk, Esnaf ve İşletme Görüşleri	58
4.2.2.	Kurum ve Yetkililerin Görüşleri	62
4.2.3.	Turizm Yetkilileri ve Turistlerin Görüşleri	63
4.3.	Yaylanın Turizm Konusunda Yaşadığı Sıkıntılar ve Çözüm Önerileri	65
4.3.1.	Yayla Halkı ve Esnafının Görüşleri	65
4.3.2.	Kurum ve Yetkililerin Görüşleri	68
4.3.3.	Menteşe Halkı ve İşletmelerinin Görüşleri	69
4.3.4.	Turizm Yetkilileri ve Turistlerin Görüşleri	80

III. Sonuç ve Öneriler	89
KAYNAKÇA	101
EKLER:	
EK – 1: YEREL HALK ANKET FORMU	103
EK – 2: İŞLETME ANKET FORMU	107
EK – 3: TURİST ANKET FORMU	110
EK – 4: TUR OPERATÖRÜ ANKET FORMU	113
EK – 5: YEREL HALK DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME AKIŞI	117
EK – 6: YAYLA ESNAF DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME AKIŞI	120
EK – 7: YETKİLİLER DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME AKIŞI	124
EK – 8: KARABAĞLAR YAYLASI PLANI	126

HARİTA, KESİT VE TABLOLAR DİZİNİ

Harita 1: Muğla Siyasi Haritası	14
Harita 2: Karabağlar Yaylası, Koruma İmar Planı Bölgeleme Haritası	46
Kesit 1: İrim ve Kesik	35
Tablo 1: Menteşe İlçesi Tarım Verileri	19
Tablo 2: Menteşe İlçesi Hayvancılık Verileri	19
Tablo 3: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Öğrenci, Öğretim Elemanı ve İdari Personel Verisi	19
Tablo 4: Menteşe Halkı Yöresel Yemek Bilinirliği	32
Tablo 5: Menteşe Halkına Göre Karabağlar Yaylası'nda Ulaşım İlişkin Geliştirilmesi Gereken Yönler	55
Tablo 6: İşletmelere Göre Karabağlar Yaylası'na Ulaşım için Geliştirilmesi Gereken Yönler	56
Tablo 7: Menteşe Halkının Ekoturizm Algısı	59
Tablo 8: Menteşe Halkına Göre Ekoturizmin Olumlu Yönleri	59
Tablo 9: Menteşe Halkına Göre Ekoturizmin Olumsuz Yönleri	60
Tablo 10: İşletmelerin Ekoturizm Algısı	60
Tablo 11: Turizm Acentesi – Tur Operatörleri Ekoturizm Algısı	64
Tablo 12: Turist – Ekoturizm Bilinirlik	64
Tablo 13: Turistlerin Ekoturizm Algısı	65
Tablo 14: Karabağlar Yaylası'nı Turistik Bir Yer Olarak Gören İşletmelerin Öne Sürdüğü Özellikler	70
Tablo 15: Karabağlar Yaylası'nı Turistik Gören Menteşe Halkının Öne Sürdüğü Özellikler	72
Tablo 16: Karabağlar Yaylası'nı Turistik Bir Yer Olarak Görmeyen Menteşe Halkının Öne Sürdüğü Nedenler	72
Tablo 17: Menteşe Halkının Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesini İsteme Nedenleri	75

Tablo 18: İşletmelere Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesi İçin Yapılabilecekler	76
Tablo 19: Menteşe Halkına Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesi İçin Yapılabilecekler	77
Tablo 20: İşletmelere Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmi Arttıracak Faaliyetler	78
Tablo 21: Menteşe Halkına Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmi Arttıracak Faaliyetler	79
Tablo 22: Turizm Acenteleri – Tur Operatörlerine Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmi Arttıracak Aktiviteler	83
Tablo 23: Turistlerin Karabağlar Yaylası'nda Görmek İstedikleri Aktiviteler	86

RESİM VE ŞEKİLLER DİZİNİ

Resim 1: Karabağlar Yaylası, İrim ve Kesik	36
Resim 2: Göç Göç Çiçeği	37
Resim 3: Karabağlar Yaylası Gölleme Alanı	37
Şekil 1: Menteşe İlçesinin Yıllara ve Cinsiyetlere Göre Nüfusu	15
Şekil 2: Menteşe Halkının Festival – Şenlik Algısı	28
Şekil 3: İşletmelerin Festival – Şenlik Algısı	29
Şekil 4: Menteşe Halkının Karabağlar Yaylası'na Ulaşım Hakkındaki Görüşleri	55
Şekil 5: İşletmelerin Karabağlar Yaylası'na Ulaşım Hakkındaki Görüşleri	56
Şekil 6: Turistlerin Son 1 Yıl İçerisinde Tatile Gittiği Yerler	57
Şekil 7: İşletmelere Göre Ekoturizmin Olumlu Yönü	61
Şekil 8: İşletmelere Göre Ekoturizmin Olumsuz Yönü	61
Şekil 9: Turizm Acentesi – Tur Operatörleri Tarafından Ekoturizmin Bilinirliği	63
Şekil 10: İşletmeler Tarafından Karabağlar Yaylası'nın Bilinirliği	69
Şekil 11: Menteşe Halkına Göre Karabağlar Yaylası'nın Bilinirliği	69
Şekil 12: İşletmelere göre Karabağlar Yaylası'nın Turistik Niteliği	70
Şekil 13: Karabağlar Yaylası'nı Turistik Bir Yer Olarak Görmeyen İşletmelerin Öne Sürdüğü Nedenler	71
Şekil 14: Menteşe Halkına Göre Karabağlar Yaylası'nın Turistik Niteliği	71
Şekil 15: İşletmelerin Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesine Bakışı	73
Şekil 16: İşletmelerin Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesini İsteme Nedenleri	73
Şekil 17: İşletmelerin Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesini İstememe Nedenleri	74
Şekil 18: Menteşe Halkının Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesine Bakışı	74

Şekil 19: Menteşe Halkının Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesini İstememe Nedenleri	75
Şekil 20: Turizm Acenteleri – Tur Operatörleri Karabağlar Yaylası Bilinirlik	80
Şekil 21: Karabağlar Yaylası'na Tur Düzenlemeyen Acente ve Operatörlerin Nedenleri	81
Şekil 22: Turizm Acenteleri – Tur Operatörlerinin Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesini İsteme Sebepleri	82
Şekil 23: Turizm Acenteleri – Tur Operatörlerine Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesi İçin Yapılabilecekler	82
Şekil 24: Turist – Karabağlar Yaylası Bilinirliği	84
Şekil 25: Karabağlar Yaylası'nın Turistlerce Ziyaret Edilme Oranı	84
Şekil 26: Turistlerin Karabağlar Yaylası'na Gidiş Sıklığı	85
Şekil 27: Turistlerin Uygun Tesis Olması Durumunda Karabağlar Yaylası'nda Konaklamaya Bakışı	85
Şekil 28: Turistlerin Karabağlar Yaylası'na Gelmeyi Tercih Ettikleri Mevsim	86

T.C. MENTEŞE BELEDİYESİ
Karabağlar Yaylası'nda Dört Mevsim Turizm
Araştırma ve Fizibilite Raporu - Ekim 2016

GİRİŞ

I. GİRİŞ

Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın amacı, Güney Ege Bölgesi kaynaklarının yerinde ve etkin kullanımını sağlamak, tüm paydaşlarla birlikte yerel potansiyeli harekete geçirmek ve sürekli kalkınma için girişimcilik, kümeleme ve inovasyon kapasitesini geliştirmektir. Bu amaca yönelik olarak, GEKA, bölgenin küresel ölçekte rekabet gücünü arttıran ve bölge halkının yaşam kalitesini yükseltmeye hizmet eden projeleri finanse etmektedir.

Bu projeye destek sağlayan “GEKA-Doğrudan Faaliyet Desteği” ile yerel yönetimler, üniversiteler, diğer kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, birlikler ve kooperatifler tarafından hazırlanan ve bölge kalkınmasında anahtar rol oynayan projelerin desteklenmesi için finansman sağlanmaktadır. Ajans bölgenin kalkınması için belirlenmiş olan stratejik öncelikler doğrultusunda tanımlanan faaliyetlere destek vermekte olup, kritik öneme sahip araştırma ve planlama çalışmalarına katkı sağlamaktadır. Ülke kalkınmasının temel taşlarından birisi olan, sektörel verimliliğin oldukça yüksek olduğu turizm sektörüne yönelik projeler ise söz konusu desteğin değerlendirilmesi için önemli birer fırsat olarak görülmektedir.

Ülkemizde turizm denilince akla ilk gelen kıyı turizmidir. Muğla İli de bu turizm açısından oldukça şanslıdır. Bunun yanı sıra, kıyıdan içeride bir bölgede yer almasından dolayı kıyı turizmine elverişli olmasa da alternatif turizm türlerinin yapılabileceği doğal güzellikleri ve tarihi dokusu ile yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekebilecek, tarih ve doğa turizminin gözdesi olabilecek yerlere sahiptir. Menteşe ilçesine bağlı Karabağlar Yaylası gerek kendine has doğal dokusu gerekse de tarihi ve kültürüyle alternatif turizm türlerinin yapılabileceği önemli bir potansiyele sahiptir. Karabağlar Yaylasının doğasını ve kültürünü koruyarak sürdürülebilir turizme açılması, dünyada yükselen bir değer olan, alışlagelmiş turizmin yıkıcı etkilerine tepki olarak doğmuş ekoturizmin önemli bir adımı olacaktır. Sürdürülebilir bir turizmin sağlanabilmesi için en önemli koşul var olan doğal güzelliklerin, tarihin, kent dokusunun korunmasıdır.

Zaman içinde eskiyen, kent içindeki değerlerini yitiren ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalan tarihi kent dokularının korunmasına yönelik bilinçli çabalar, ülkemizde 1960'lı yılların ikinci yarısından itibaren başlamıştır. Menteş e ilçesi de bu bağlamda yerel yönetimlerin gündeminde olan kentsel koruma uygulamalarının hayata geçirildiğ i kentlerdendir. Menteş e ilçe merkezinin yaklaşık 3 km kadar güneydoğ usunda yer alan Karabağ lar Yaylası da bu koruma uygulamalarının kanatları altındadır. Bu rapor, Kentsel ve III. Derece Doğ al Sit koruması altında bulunan Karabağ lar Yaylası'nda dört mevsim sürdürülebilir turizm amacıyla yapılmış fizibilite çalışmasının sonuçlarını ve çözüm önerilerini içermektedir.

1. Proje Genel Bilgiler

1.1. Projenin Amacı

Projenin amacı, Muğla ili, Menteşe ilçesine bağlı Karabağlar Yaylası'nda ekolojik ilkelere uygun, tarihsel, kültürel ve toplumsal değerleri koruyan ve aynı zamanda yerel halkın toplumsal ve ekonomik kalkınmasını hedefleyen, dört mevsim sürdürülebilir bir turizm modelinin ana hatlarını ortaya koymaktır.

Bu proje kapsamında, Karabağlar Yaylası'nda kültür ve doğa turizminin yapılabilmesi amaçlanmış, bu doğrultuda yerli ve yabancı turistlerin ilgi ve cazibe merkezi haline getirilebilmesi için yapılabilecekler saptanmaya çalışılmıştır. Karabağlar Yaylası'nda ortaya konulması planlanan tarih ve doğa turizminin esas faydalanıcısı olarak düşünülen yerel halka, sürdürülebilir ekonomik katkı ve istihdam sağlamak ve refah seviyesini artırmak amacıyla yapılabilecekler saptanmaya çalışılmıştır.

Proje Sahibi, Menteşe Belediye Başkanlığı; Proje ortakları, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğü ve Muğla Karabağları Geliştirme ve Güzelleştirme Derneğidir.

1.2. Projenin Kapsamı ve Yönetimi

Muğla iline bağlı Menteşe ilçesinin Karabağlar Yaylası'nda dört mevsim sürdürülebilir turizmin potansiyelini keşfetmek ve yerel halkın kalkınmasıyla refah seviyesini arttırabilmek amacıyla 2016 yılı GEKA (Güney Ege Kalkınma Ajansı) Doğrudan Faaliyet Destek Programı kapsamında yürütülen "Karabağlar Yaylası'nda Dört Mevsim Turizm" Projesi'nde; toplumun her kesiminin bilgi ve fikirlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu amaç kapsamında Karabağlar Yaylası ve Menteşe ilçesi halkı ve esnafının bilgi, fikir ve önerilerine başvurulmuştur. Bunun yanı sıra ilçe kurum ve yetkilileri, yerli ve yabancı turistler ve turizm yetkililerinin düşünceleri de çalışmanın önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Çalışmaya, 2 Ağustos 2016 tarihinde başlanmış olup, derinlemesine görüşmeler, grup toplantıları ve web ortamında doldurulmak üzere hazırlanan bilgisayar destekli yüz yüze görüşme anket tekniği (CAPI) ile saha çalışması yürütülmüştür.

Araştırmanın hedef kitlesi Karabağlar Yaylası halkı, esnafı, Menteşe ilçesi halk ve işletmeleri, Menteşe yetkilileri ve kurumları ile Menteşe'ye gelen yerli ve yabancı turistlerin yanı sıra Bodrum ve Marmaris ilçelerinde yer alan turizm acente ve tur operatörleridir. Bu çalışmalar sonucunda yaylanın geçmişi, kültürü, tarım ürünleri, altyapı ve imar durumu ile dört mevsim sürdürülebilir turizm konusunda bilgi elde edilmesi amaçlanmıştır. Proje kapsamında edinilen sözlü kayıtlar, görüşmecilerin gizliliği zedelenmeyecek şekilde rapor içerisinde alıntılanmıştır.

1.3. Kavramlar

Sürdürülebilir Turizm: Sürdürülebilir turizm, insanlığın temel gereksinimlerini doğanın sunduğu kaynaklarla dengeleyerek, ekonomik, çevresel ve toplumsal değerlerin korunmasını ön plana çıkaran, kalıcı bir turizm çeşididir.

Ekoturizm: Yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözetten bir turizm çeşididir.

Agroturizm: Bu turizm yaklaşımı, uygulanmakta olan kitle turizmi anlayışının, bütün dünyayı aynılaştırdığı, coğrafi ve kültürel güzellikleri ticarete döktüğünü, beton yığınları oluşturarak tarımı ve çevreyi olumsuz etkilediğini düşünür. Kültürel farklılıkların ve yerel dokunun korunmasına büyük önem verir. Hem şehirlilere doğayla dost, farklı insanları ve kültürleri tanıyabilecekleri bir tatil sunmayı hem de hizmetin verildiği bölgedeki halka ekonomik katkı sağlayarak kırsal kalkınmayı sağlamayı hedefler.

Doğal Sit: Jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip, yer üstünde ve yeraltında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır.

Kentsel Sit: Mimari, mahalli, tarihsel, estetik ve sanat özelliği bulunan ve bir arada bulunmaları sebebiyle teker teker taşıdıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar) birlikte buldukları alanlardır.

İrim: Sözlük anlamıyla sokak, çıkmaz sokak, dolambaçlı yol anlamına gelen irimin Karabağlar Yaylası'ndaki kullanımını iki yanında kesiklerin yer aldığı, yaya geçişine açık, genellikle 1 – 2 metre yükseklikte ve 1,5 – 2 metre genişlikteki doğal yolları ifade etmektedir. (Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, 2015)

Kesik: Kesikler, peyzaj elemanı olarak “bağ, bahçe etrafına açılan hendek” anlamına gelmektedir. Ancak kesikler, Karabağlar Yaylası için yurtların etrafını saran toprak yükseltilerdeki çalı ve ağaç topluluklarını ifade eder. (Koca, 2014, s.8)

2. Muğla ve Karabağlar Yaylası'na Tarihsel Bir Bakış

2.1. Muğla Tarihi

Muğla tarihi M.Ö. 3000 yıllarına kadar uzanır. İlk çağlarda bu bölgeye Karia'lılar yerleştiği için Karia adı verilmiştir. Karia, Büyük Menderes nehri ve Dalaman çayı ile güneybatı Anadolu kıyısındaki adaları kapsayan alanda yerleşen “Kar”lardan oluşmaktadır.

Günümüzde, “Muğla” adının nereden geldiği konusunda çeşitli söylentiler bulunur. En yaygın söylentiye göre ilin adı, Selçuklu Sultanı Kılıçarslan'ın komutanlarından “Muğlu Bey”in adından gelmektedir. Bu söylentiye göre bugünkü Muğla ilini Muğlu Bey fethettiği için bu komutanın adı verilmiş, “Muğlu” zamanla Muğla'ya dönüşmüştür.

İlin bilinen tarihi ise Hititler ile başlamaktadır. Hitit İmparatorluğunun parçalanmasından sonra Muğla'ya Frigler egemen olmuş, daha sonra Lydialılar bölgeyi ele geçirmişler, bu arada Dorlar ve Ionlar da yöreye göç etmişlerdir. Bölge M.Ö. 546 yılında Perslerin, M.Ö. 334 yılında Makedonya Kralı Büyük İskender'in, M.Ö. 189'da Bergama Krallığı'nın, M.Ö. 133'de Roma İmparatorluğu'nun, Roma'nın ikiye bölünmesiyle de Doğu Roma İmparatorluğu'nun hâkimiyetine girmiştir. Türk hâkimiyetine geçmesi, Selçuklu Devleti'nin dağılmasının ardından Menteşe Beyliği'nin kurulması ile 1284'de gerçekleşmiştir (Ünal Türkeş'ten aktaran Menteşe Belediye Başkanlığı, 2014).

Bölge 1391 yılında, Yıldırım Beyazıt tarafından Osmanlı İmparatorluğu topraklarına katılmış, 1402'de Timur İmparatorluğu'nun hâkimiyetine geçmiş, Timur bu yöreyi tekrar Menteşe Beyliği'ne vermiş, daha sonra 1424'te II. Murat zamanında, Menteşe Bölgesi tümüyle Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliğine geçmiştir. Menteşe Beyliği, Muğla kıyıları ve adalarına çıkmış, Rodos adasını bir süre egemenliği altına almıştır. Bu dönemde Rodos adasına yerleşen Saint Jean şövalyeleri Osmanlılar ve Menteşe beyliği ile savaşmışlar, Bodrum kalesini de bir süre ellerinde tutmuşlardır. Ancak 1522'de Kanuni Sultan Süleyman tarafından hem Rodos Adası hem de Bodrum Kalesi'ni Osmanlı İmparatorluğu'na katılmış, Muğla ilinin merkezi, Menteşe Beyliği zamanında Milas iken Osmanlı İmparatorluğu döneminde Muğla merkez olmuştur (a.g.e. 2014).

1871'de Belediye Teşkilatı kurulmuş olup, 1884 yılında 5 ilçe, 3 bucak ve 329 köyden meydana gelen Menteşe Sancağı, 30 Ekim 1913'te Aydın eyaletinden ayrılarak il olmuş ve Muğla adını almıştır (a.g.e. 2014).

Menteşe ilçesi, 06 Aralık 2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı kanunla Muğla merkez ile bağlı 4 belde ve 48 köyü kapsayacak şekilde kurulmuştur. 20.07.2013 tarihinde yayımlanan ortak kararname ile ilk Kaymakam ataması yapılan Menteşe Kaymakamlığı geçici olarak Valilik hizmet binasında çalışmalarına başlamıştır. 11 Aralık 2013 Çarşamba günü Emirbeyazıt Mahallesi Recai Güreli Caddesi 15/1 adresindeki 3 No'lu Özel İdare Binasının 1. katındaki yeni binasına yerleşmiş ve 01.01.2014 tarihi itibariyle İlçe İdare Kurulunun teşkili ile işlemlerine başlamıştır (a.g.e. 2014).

2.2. Karabağlar Tarihi

Türklerin Anadolu'ya girmelerini izleyen dönemde Kütahya'daki Yörükler kuraklık nedeniyle hayvanları için otlak aramaya başlamışlardır. Menteşe'de aradıklarını bulma umuduyla yirmişer çadırlı aileleriyle iki Yörük, Düğerek ve Karabağların kuzeyindeki “Düzen” denilen tepeye gelip yerleşmişlerdir. O günlerde Karabağlar, insan girmesi olanaksız derecede yoğun bir bitki örtüsü ile kaplıdır.

“Kâhya” adındaki Yörük, Düğerek Mahallesi'nden Keyfoturağı olarak anılan yere kadar gelmiş ve buraya yerleşmiştir. Bu nedenle ilk zamanlarda Keyfoturağı'nın adı “Kâhya oturağı”dır. Evliya Çelebi, Seyahatname'sinde Karabağlar'dan sicile kayıtlı 11 bin bağ olarak söz etmekte ve yaz günlerinin yaşandığı sekiz ay boyunca Muğla ve Ula şehri halkının burada kaldığını belirtmektedir. Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde not ettiğine göre yaylada, karaağaç, kavak, çınar, meşe, erguvan ağaçları, yüksek verimli üzüm bağları vardır.

Seyahatname'nin 9. cildinde Karabağlar Yaylası şöyle anlatılmıştır:

“Karabağların yollarına bir garibüddiyarâdem girse bir ağaç deryası içine girüb selamete çıkamaz. Alemi hayrette kalur. Hendek behendek yollarının birbirine müşabeheti vardır. Bu bağ yollarında asla güneş yoktur. Zira evci semaya serçekmişdirahti müntehalardır”

Günümüz Türkçesiyle:

“Karabağlar'ın yollarına bir yabancı girse bir ağaç deryası içinde yolunu bulamaz ve hayrette kalır. İrim ve kesiklerden oluşan yollar birbiri ile kesişir. Bu bağ yollarında asla güneş yoktur. Zira kesik üzerindeki ağaçların dalları gökyüzünü kapatırcasına birbiri içine girmiştir.”

Karabağlar Yaylası'nda doğal niteliklerle insan ürünü değerler uyum içinde yaylanın özgün yapısını oluşturmuşlardır (Koca,2012, s.3). Yayladaki parsellere “yurt” ismi verilir. Genellikle 2 – 3 dönümlük mülkiyetlerdir ve ait oldukları ailelerin lakaplarıyla veya kahvelerin adıyla anılırlar. Yurtları birbirinden ayıran ve yayla yollarını da oluşturan yapının elamanları “kesik,” “irim” gibi özel isimlerle anılmaktadır.

Karabağlar Yaylası, genellikle merkezlerinde bulunan kır kahvelerin adlarıyla anılan mevkilere ayrılmıştır. Hemen her kahvenin yanında yazlık bir mescit bulunur. Çınar ağaçlarının gölgelediği bu kır kahvelerinin bahçelerinde su kuyuları bulunur. Ayrıca, bir kenarda kuzu girebilecek genişlikte ve bir buçuk metre derinliğinde tuğla örülür bir tandır kuyusu vardır. Bu kuyularda pişirilen oğlak ve kuzu eti yaylanın önemli bir özelliği haline gelmiştir.

Karabağlar, Türkiye'nin güneybatısında yer alan, Muğlalıların yaz mevsiminde göç ettikleri, esas olarak bir “bağ” yerleşimidir. Üçüncü derece doğal sit alanı olan yayla aynı zamanda kentsel sit alanıdır. Ancak değişen sosyo-ekonomik koşullarla beraber temel değerlerin, anlamların ve uygulamaların değişmesiyle “bağ” yerleşimi özelliğini yitirmiştir (Koca, 2012, s. iv). Şimdilerde Karabağlar Yaylası, Menteşe'nin, özellikle de merkezdeki halkın yazlık yeri konumundadır.

Türkiye'nin modernleşme sürecinde, teknolojik ilerleme ve değişen ekonomik durum ve taleplerle birlikte tarım ekonomik bir ihtiyaçtan ziyade bir seçim haline gelmiştir. Bugün, şehrin yaylaya olan sosyo-ekonomik bağımlılığı, yaylanın yaşama olan tarımsal katkısının azalmasıyla önemini kaybetmeye başlamıştır. (Koca, 2012, s.3)

“Biz evimizi aldığımızda her tarafımız bağıdı, üzüm bağı. Dallarla ve üzüm bağlarıyla çevrelenmişti. Böyle iri iri parmak üzümler, bir de küçük üzüm vardı. Biz o üzümleri ne yapacağımızı bilmediğimiz için dağittik, yedik falan. Şarap yapmaya başladık. Ev şarapçılığı meşhurdur yaylada öyle herkes kendi içeceği kadar küçük şarabını yapar. Asma çok fazla, irimler asma ve böğürtlen doludur.

Çok güzel üzüm yetişiyor ama bizim şu anda kalmadı çok fazla. Biraz çam falan diktik. Var mı bağı olan özel bilmiyorum üzüm üreten yok ama. Yani herkes yiyeceği kadar...”

3. Dört Mevsim Turizm

Turizm tüm sektörlerden daha hızlı büyümekte olan bir sektördür. Küresel Gayri Safi Hasılanın şu anda %9,8'ini oluşturan turizm aynı zamanda 284 milyon kişiye iş sunmaktadır. Önümüzdeki on yıl boyunca seyahat ve turizm sektörünün Küresel Gayri Safi Hasılayı her yıl %4 oranında büyüteceği öngörülmektedir. (WTTC, 2016).

Turizmin gelişmesi ve turist sayısının artması ekonomileri olumlu yönde etkilerken, çevrede gözle görülür bir tahribat yaratmaya başlamıştır. Çevrenin, doğal, kültürel ve tarihi dokunun zarar görmesinin gerek turizme, gerekse de turizm faaliyetinin gerçekleştiği ülkelere zararı büyük olmuştur. Geçmişte neredeyse her yönden sağladığı fayda ve katkılarla anılan turizmin çevresel etkileri henüz daha yeni yeni fark edilerek tartışılmaya başlanmıştır. (Demirel, 2010, s.1)

3.1. Sürdürülebilir Turizm

Sürdürülebilirlik kavramı, ekonomik gelişmenin doğal kaynak ve değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması ilkesine dayanmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramı turizme uygulandığında, turizm kaynaklarının tüketilmeden, kirletilmeden ve tahrip edilmeden gelecek kuşakların da erişebilmesine olanak sağlayacak şekilde kullanılmasının düzenlenmesi olarak ifade edilebilir (Birkan'dan aktaran Can, 2013, s. 26).

Turizm sektörü de dünyadaki ekonomik, teknolojik ve siyasal değişimlere paralel olarak hızla gelişmekte ve ülke ekonomilerinde önemli bir yer almaktadır. Bu durum dünya turizm pazarından daha fazla pay alma çabası içinde olan destinasyonlar arasında rekabeti arttırmaktadır. Destinasyonların rekabetçi pozisyonlarını koruyabilmeleri ve sürdürülebilmeleri, ancak turizmin çekicilik unsurları olan çevresel kaynakların sürdürülebilirliğiyle mümkün olacaktır. Kültürel ve fiziki kaynakların korunması turizm ekonomisinde büyük bir önem taşımaktadır. Turizm; ekonomik, çevresel ve sosyal gelişmenin önemli bir nedeni olmakla birlikte kontrol edilmediğinde geri dönüşümü mümkün olmayan olumsuz etkilere de sahip olabilir. Bu nedenle turizm de temel amaç, kaynakların doğru kullanımı, gelişmenin sürdürülebilir olması, bugünkü ve gelecekteki toplumların yaşam kalitesini iyileştirmek olmalıdır (a.g.e. 2013, s.24).

Bu amaçla doğan yeni bir turizm anlayışı olarak sürdürülebilir turizm, uzun vadede doğal kaynakları zedelemeyen bir turizm türünü hedefleyen işletmelerin, kurumların ve yetkililerin hedefine girmiştir.

Sürdürülebilir turizm, insanlığın temel gereksinimlerini doğanın sunduğu kaynaklarla dengeleyerek, ekonomik, çevresel ve toplumsal değerlerin korunmasını ön plana çıkaran, kalıcı bir turizm çeşididir. Sürdürülebilir turizmin geleneksel turizm anlayışından en büyük farklılığı yalnızca turistlerin ihtiyacını değil yerel halkın da ihtiyaçlarını gözeterek çevresel, sosyal ve kültürel değerlerin korunmasını sağlamak suretiyle ekonomik canlanmayı hedeflemesidir.

Sürdürülebilir turizm sayesinde, ekolojik süreçler devam ettirilip geliştirilir; doğal miras ve biyolojik çeşitlilik korunur; gelecek nesiller için doğal kaynakların en iyi şekilde kullanımı sağlanır. Yerel halkın sosyokültürel değerleri ve varlıkları korunur; kültürün aktarımı ve devamlılığı hedeflenir. Yerel halkın kalıcı ekonomik olanaklara sahip olması hedef alınır. Turistlerin yerel yaşamı tanınması, kültürel değerleri keşfetmesi ve gelenekleri tanınması da sürdürülebilir turizmin öncül amaçlarından (GelecekTurizmde, 2016).

Yayla turizmi, kentlerde yaşayan insanların, şehrin gürültülü ve kirlenmiş ortamından uzaklaşarak dağlardaki doğal güzelliklere sahip sessiz yerleri tercih etmeleri sonucu ortaya çıkan turizm türüdür. Yaylalar; çok zengin bitki örtüsüne sahip olmaları, ormanları, gölleri, akarsuları ile kış sporları ve av yapma imkânı, yayla şenlikleri, el sanatları, temiz doğal yapısı ve benzeri özelliklerinden dolayı tercih edilir (Tunç ve Saç'tan aktaran Kater, s. 14).

3.2. Küresel Turizm Sektöründe Trendler ve Türkiye

Dünya Turizm Organizasyonunun verilerine göre 2015 yılında dünya genelindeki turist sayısı 1 milyar 186 milyon olmuştur. Uluslararası turist sayısının yarısından fazlasının (%53) seyahat sebebi tatil, boş zaman değerlendirmek ve diğer serbest zaman aktiviteleri amaçlıdır. Seyahat sebeplerinin %14 kadarı turistlerin iş ve profesyonel amaçlarla seyahat ettiği, %27 civarında bir oranla da turistlerin arkadaş ve akraba ziyareti, sağlık ve dini sebeplerle seyahat ettiği belirlenmiştir. 2015'te kara seyahatine nazaran hava yoluyla seyahat daha çok tercih edilmiştir. Turistlerin %54'ü gidip geceleyecekleri yerlere hava yoluyla, %46'sı ise kara yoluyla seyahat etmişlerdir. 2015'te 84,5 milyon turist alan en popüler turist destinasyonu Fransa olmuştur. Fransa'dan sonra turistlerin en çok tercih ettiği ülkeler Amerika Birleşik Devletleri ve İspanya'dır. Turistlerin en çok ziyaret ettiği ülke sıralamasında Türkiye 6.sırada ve turizmden elde ettiği gelir açısından ise 12. sırada yer almaktadır(E-unwto.org, 2016).

Türkiye'ye gelen turist sayısı, terörist saldırıları ve başarısız olan darbe girişimi sebebiyle Temmuz 2016 itibariyle geçen sene aynı ayda 5.48 milyona ulaşan rakamla karşılaştırıldığında %36,7 düşerek 3.47 milyon olmuştur. Rusya'dan gelen turistlerin geçen sene %12,5 payı varken bu sene %93 düşüşle yalnızca %1,4 oranında bir paya sahip olduğu görülmektedir. Almanya (-%17,26, toplam turizmin %19'u), Birleşik Krallık (-%34,1, toplam turizmin %8'i) ve Hollanda'dan (-%27,5, toplam turizmin %5,8'i) gelen turistlerin sayısında da düşüş olmuştur. 2016'nın yedinci ayına kadar Türkiye'yi ziyaret eden turistlerin sayısı 2015'te aynı dönemde 20,4 milyonken %30.27 düşerek 14,2 milyon olmuştur. 1993'ten 2016'ya kadar Türkiye'ye gelen turist sayılarının ortalaması yıllık 1.606.744,12'dir ve Temmuz 2015'te 5.480.502 ile en yüksek noktaya ulaşmış ve Ocak 1993'te 213.998 ile en düşük noktayı görmüştür (Tradingeconomics.com, 2016).

3.3. Turizmin Doğal Kaynaklar ve Çevre ile İlişkisi

Turizm ve turizm etkinliklerinin kaynağını çevre oluşturur. Bu çevreyi yapay ve doğal çevre olarak ikiye ayırabiliriz. Yapay çevre insanlar tarafından oluşturulmuş olsa da doğal çevre doğanın kendiliğinden bize sunduğu doğal kaynakları içinde bulunduran çevredir. Her iki çevre üzerinde turizmin etkileri görülmektedir. Bu etkiler araçla seyahat edildiği için hava kirliliği, tesislerin neden olduğu su ve toprak kirliliği, habitatın bölünmesi ve kaybı, turizm etkinliklerinden dolayı doğal bitki örtüsünün tahribi ve yabani hayatın tehlikeye atılması gibi birçok şekilde olabilir (Özel, 2010).

Turizm, doğal çevresel sistemler ile tarihi boyunca etkileşim içinde olmuştur. Çevre diye adlandırılan sistem, canlı varlıklar ve bu varlıkların yaşadığı hava, su, toprak ve doğal kaynaklardan oluşmaktadır. Dolayısıyla bu kaynaklar, turizmin oluşması için temel gereksinimlerdir. Turizmin sürdürülebilir olması için çevreyi kullanırken, aynı zamanda onu koruması da gerekmektedir. Çünkü çevrenin turizmden olumsuz bir şekilde etkilenmesi, turizmin aslında beslendiği kaynağı yok etmesidir.

Bu yüzden kendi geleceğini tehlikeye sokmamak için çevresel değerleri korumanın sürdürülebilirliğine de katkıda bulunur. Eskiden turizm yalnızca ekonomik bir etkinlik olarak görülmüş ve ekonomiye sağladığı katkıyla değerlendirilmiştir. Ancak turizm sektöründe meydana gelen gelişmeler turizmin yalnızca ekonomiyle sınırlandırılmaması gerektiğini ortaya çıkarmıştır (a.g.e. 2010).

Turizm yalnızca sağladığı ekonomik yararlarla değil, toplum ve fiziksel çevre üzerindeki etkileriyle değer kazanmıştır. Giderek artan turist sayısı doğal ve sosyal çevrenin bozulması açısından bir tehdit oluşturmakta ve bu tehdit de turizm sektörünün gelişmesini engellemektedir. Ancak turizmin çevreyi etkilemesi turizmin türüne göre de farklılık göstermektedir. Turizm çevreyi yalnızca olumsuz anlamda etkilememektedir. Tarihi alanların, anıt ve yapıların restore edilmesi veya iyileştirilmesi açısından teşvik edici bir güç sağlamaktadır. Örneğin, bu sayede kendi haline bırakılmış fiziki ve mimari çevrenin gözden geçirilmesi, bölgedeki sorunlu olan alt yapı hizmetlerinin iyileştirilmesi gibi olumlu gelişmelere de öncülük edebilmektedir (a.g.e 2010).

3.4. Türkiye’de Dört Mevsim Turizm

Türkiye turizm bakımından oldukça zengin bir ülkedir. Türkiye'nin coğrafi konumunun verdiği avantaj, dört mevsim turizme ev sahipliği yapması, turizm açısından üst sıralarda yer almasına yardımcı olmaktadır. Dünya üzerindeki iki kıtada topraklarının bulunması sebebiyle Türkiye dört mevsim turizmin lider ülkelerinden olma potansiyeline sahiptir.

Türkiye gerek yaz tatilleri gerekse kış tatilleri için birçok farklı alternatif ve konaklama fırsatı sunmaktadır. Sağlık turizmi, kış sporları, gezilip görülebilecek dünya mirasları, kültürel kalıntıları, birçok açık hava müzesine sahip oluşu, akarsu ve denizleri, konuksever insan dokusu ve gelişmiş mutfak kültürüne sahip olması bakımından dünyanın her kesiminden her yaş grubuna hitap eden tatil imkânları sunmaktadır.

Türkiye’de turizmi canlı tutabilmek için her yıl yapılan milyonlarca dolarlık yatırımlar ile binlerce yatak kapasiteli oteller inşa edilmektedir. SPA ve termal otelleri, sağlık turizmini canlandıran spa – masaj merkezleri, kış turizmini canlı tutacak kayak pistlerine sahip kayak otelleri ve deniz kum güneş tatillerine yönelik otelleriyle, Türkiye hâlihazırda yerli ve yabancı turistlerin cazibe merkezi halindedir.

Ülkenin özellikle Ege ve Akdeniz bölgelerinde, yaz turizmi oldukça ileri seviyededir. Karadeniz kıyılarında sınırlı ölçüde yaz turizmi, yüksek yerlerde ise yayla turizmi gelişmiştir. Bu bölgelerde yeterli altyapı hizmetleriyle birlikte modern turizm tesisleri oluşturulmuştur. Yaz turizminin en yoğun olduğu tatil beldeleri arasında Antalya, Alanya, Marmaris, Kuşadası, Bodrum, Fethiye ve Kaş gibi merkezler bulunmaktadır. Ülkenin yüksek yerlerinde ise yayla turizmi her geçen gün önemini artırmaktadır. Yayla turizminin en fazla geliştiği yöreler arasında Trabzon, Giresun, Rize, Ilgaz, Bolu ve Abant yer almaktadır.

4. Menteşe İlçesine İlişkin Veriler

Harita 1: Muğla Siyasi Haritası

Yeni Büyükşehir Belediye Yasasını takiben Muğla, büyükşehir olduktan sonra Menteşe ilçesi 2014 yılında merkez ilçe olmuştur.

4.1. Coğrafi Yapı

Menteşe ilçesinin yüzölçümü 1.652,08 kilometrekare olup, genel olarak güneyden kuzeye ve doğuya doğru yükselen sık çam ormanları ile kaplı dağlık ve ormanlık bir arazi yapısına sahiptir. Menteşenin rakımı 655,83 metre, kıyı uzunluğu 17,08 kilometredir.

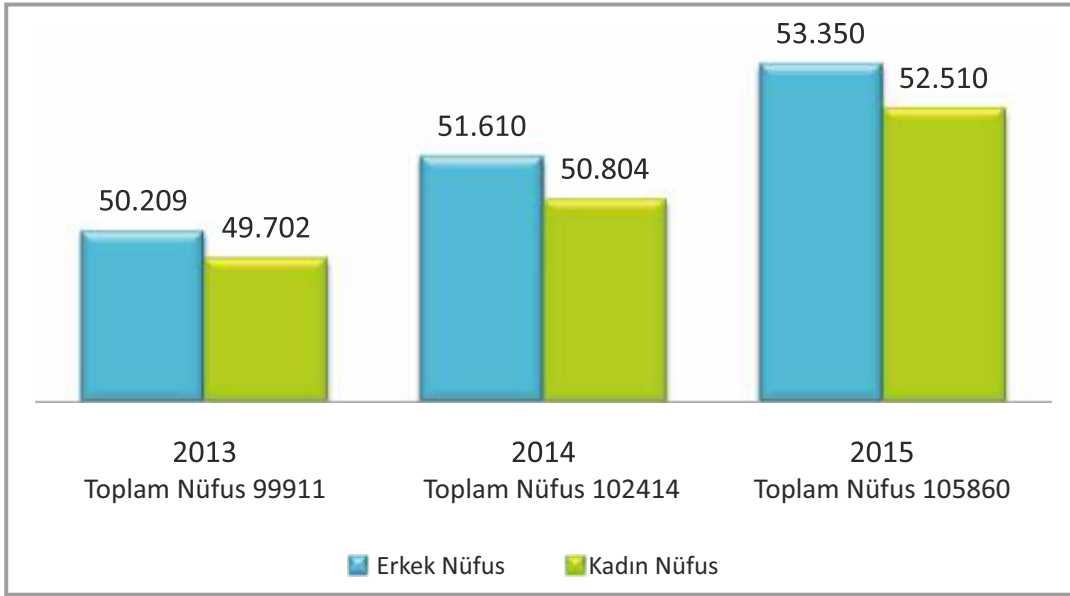
Menteşe ilçesinin Yılanlı, Kalaylı, Derbant, Sapanca, Babacan, Marçalı Dağları ve Muğla, Yeşilyurt (Pisi) ve Kolçak Ovaları vardır. Mortuma Çayı, Sarhoş Çayı, Akçay, Koca Dere akarsuları da Menteşe ilçesi sınırları içerisindedir. Menteşe ilçesi, doğuda Denizli ili, batıda Milas ilçesi, kuzeyde Kavaklıdere ve Yatağan ilçeleri ve güneyde Ula, Köyceğiz ilçeleri ve Ege Denizi ile çevrilidir.

4.2. İdari ve Demografik Yapı

Menteşe ilçesi Türkiye İstatistik Kurumu'nun (tuik.gov.tr) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre nüfusu 2015 yılı itibarıyla 105.860 olarak kaydedilmiştir.

Menteşe'de nüfus yoğunluğuna kadın erkek olarak baktığımızda her geçen yıl nüfusun düzenli bir artış gösterdiği ve erkek sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

Şekil 1: Mentese İlçesinin Yıllara ve Cinsiyetlere Göre Nüfusu

4.3. Tarih ve Kültür

Ege ve Akdeniz'in kesiştiği bir noktada bulunan Mentese, doğal güzellikleriyle ve ticaret ağıyla çekim merkezi haline gelmiştir. Bünyesinde birçok uygarlık kurulumu yıkılmış olup, medeniyetlerin yaşam tarzlarını yansıtan el sanatları, mimari vb. özellikleriyle şehri tarihi ve kültürel varlıkların mirasçısı yapmıştır.

Menteşe ilçesinin içerisinde yer alan başlıca kültür varlıkları aşağıda sıralanmıştır:

Saburhane Meydanı: Türk ve Rum kültürünün bir zamanlar bir arada yaşadığı 400'e yakın sivil mimarlık örneği, meydanı, hamamı, camileriyle önemli bir bölgedir.

Ulu Cami: İlçenin en eski camisi olup, Mentеше Beylerinden İbrahim Bey tarafından 1334 yılında yapılmıştır. 1938 yılında Muğlalı Abdizade Bey tarafından onarılmıştır.

Kurşunlu Cami: 1493'te Es-SeyyidŞücaaddin tarafından yaptırılmıştır. 1900'de Şerif Efendi tarafından son cemaat yeri eklenmiştir. Minaresi de aynı yıllarda Hacı İsmail tarafından yapılmıştır. Eskiden otuz odalı bir medresesi de bulunan bu camiyi, diğer camilerden ayıran en önemli özelliği kubbesinin kurşunla kaplı olmasıdır. Cami içinde yer alan kalem işi süslemeler Rodos'tan getirilen kök boylarla işlenmiştir. Düzgün kesme taştan örme beden duvarları Selçuklu Mimarisi özelliği taşımaktadır.

Şahidi Cami: 18. yy'da camiinin bugün bulunduğu yerde bir Mevlevi mescidi yer almaktaydı. Sonradan yıkılan bu mescidin kalıntıları üzerine, 1848 yılında Hacı Osman Ağa tarafından bugünkü caminin ana binası inşa ettirilmiştir. İlk onarımı 1869'da olan yapıda ikinci esaslı onarım Mevlevi şeyhi olan Şeyh Cemal tarafından 1911 yılında yaptırılmıştır. Caminin bahçesinde, camiye adını veren ve 1470-1550 yılları arasında yaşadığı bilinen Mevlevi Şeyhi Hz. Şahidi'nin türbesi ile ilk mescidi kuran Şeyh Seyit Kemalettin'in mezarı bulunmaktadır. Caminin iç bölümü günümüzde de dervişlerin bir zamanlar halka halinde zikir yaptıkları haliyle aynen korunmaktadır.

Kültür Evi: Muğla Belediyesi zamanında 1999 yılında kamulaştırılan yapının tarihi 1800'lü yıllara dayanmaktadır. Önceleri Şerefliler Ailesi'ne ait olan yapı, hem Türk hem de Rum mimarisini bir arada göstermektedir. İç avlu cephesinde altta açık bir sofa, üst katta kapalı ahşap cumbası yer alır. 2003 yılında restorasyonu tamamlanarak hizmete açılmıştır. Yöresel kıyafetlerin, eşyaların sergilendiği, kültürel etkinliklerin düzenlendiği bir mekân haline gelmiştir.

Yağcılar Hanı: Yapımı yaklaşık 1493 yılına dayanmaktadır. Han kentin geçmişinde önemli bir ticaret merkezi olmuştur. Sağlam taş duvara dayalı bağdadi ve ahşap karkas sisteminde yapılmıştır. Burası eskiden yağhanelerden oluşmaktaydı. Günümüzde restore edilerek hem ticaret merkezi olarak hizmet vermekte hem de avlusundaki çınar ağacının gölgesinde bir dinlenme yeri olarak kullanılmaktadır.

Özbekler Evi: Hacı Hamzalar ve Ali Rıza Özbek evi olarak da bilinen yapı, yaklaşık 225 senelik bir geçmişe sahiptir. 1987 yılında eve, Muğla Mimarlar Odasınınca en iyi korunan ve yaşatılan ev ödülü verilmiştir. Muğla Belediyesi zamanında kamulaştırılarak restorasyonu tamamlandıktan sonra 2005 yılında hizmete açılmıştır.

Saatli Kule: 1895'te Muğla'nın ilk Belediye Başkanlarından Hacı Kadızade Süleyman Efendi ve eşi Pembe Ana, Hicaz'a giderken Şam şehrinde gördükleri kulenin bir benzerini Muğla'da yaptırmak istemişler ve ünlü Rum usta Filvarus'a (Mihail Konstantin'in oğlu) bugünkü saatli kuleyi yaptırmışlardır.

Hacıkadı Evi: Bugün kayıtlara “Hacıkadı Evi” olarak geçen evin yapım tarihi 1875-1880 yılları arasında olup Muğla'nın ilk belediye başkanı olan Hacıkadı Süleyman Efendi ve eşi Pembe Hatun bu evi oğulları Ömer Efendi için yaptırmışlardır. Muğla için önemli olan tarihi saatli kule ve eski adı Memleket Hastanesi olan devlet hastanesi de aynı aile tarafından yaptırılmıştır. 2004 yılında Muğla Valiliği tarafından basit onarım yapılarak 2005 yılında hizmet vermeye başlamıştır.

Arasta: Arasta, Menteşe'nin eski kervan yolunun geçtiği bölgedir. Bu bölgede, “Demirciler Arastası”, “Bakırcılar Arastası” işlevi olan dükkânlar günümüzde de halen aynı şekilde adlandırılarak hizmet vermektedir.

Belediye Hizmet Binası: 1867 Osmanlı idari taksimatında mutasarrıflık olan Menteşe Livasının hükümet konağı olarak yapılmıştır. 2003 yılında Milli Emlak Müdürlüğü tarafından Belediye Hizmet Binası olarak kullanılmak üzere Muğla Belediyesine devredilmiştir.

Konakaltı Hanı: 19. yy'da sivil mimarlık örneği olan bu han, ahşap ağırlıklı bağdadi bir yapıdır. Üst katta şehre ticaret yapmaya gelen tüccarlar ve mevsimlik işçiler konaklamış, alt kat ise dükkânlar, ambarlar ve hayvan damları olarak kullanılmıştır. Günümüzde Menteşe Belediyesi Eğitim, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü bünyesinde kültürel ve sosyal faaliyetlere ev sahipliği yapmaktadır.

Sanat Evi (Müftüler Evi): Yapım tarihi yaklaşık olarak yüzyıl öncesine dayanır. Kentin kültür ve sanatını yansıtan örneklerin sunulduğu bir mekân olarak 2003 yılında Muğla Sanat Evi olarak hizmet vermeye başlamıştır.

Trolian Park: Menteşe'nin doğusundaki Özlüce köyü Kaklıcatepe Mevkii'nden çıkartılan fosiller Muğla Müzesinde Trolian Çağı bulguları olarak sergilenmektedir. Kaklıcatepe fosilleri kazı ve araştırma çalışmaları 1992 yılı sonlarında başlamış ve mutfak eşyaları, gergedan, fil ve benzeri yaratıkları, domuzlar, atlar ve et yiyen hayvanlar olarak üç parça halinde sınıflandırılmışlardır. Bu bulguların tarihlendirildiği çağa bir zamanlar Doğu Asya'dan İspanya'ya kadar geniş bir alanı kapsayan 5 - 9 milyon yıl yaşındaki şu anda sönmüş bu gibi örnekler Teruel Havzası'nda olduğu için Turolian Çağı olarak bilinmektedir.

Menteşe Pazarı: Menteşe Pazarı, merkez pazar yerinde her perşembe yöreye özgü ürünlerin alışverişinin yapıldığı yerdir. Çarşamba günleri de kurulan köylü pazarın daçevre mahallelerden gelen üreticilerden temsili bir ücret alınarak, getirdiği taze sebze ve meyvelerin satışını yapması Menteşe Belediyesi'nce sağlanmaktadır. Halk bu pazarlara yoğun ilgi göstermektedir

4.4. Menteşe İlçesinde Hayvancılık ve Tarım

Menteşe ilçesinde tahıl ve diğer bitkisel ürünlerin ekim alanı, tarım alanları içerisinde 135.140.00 dekarlık alan ile en büyük alanı kaplamaktadır. Bunu takip eden tarım alanı, mevsim koşullarına uygun olarak, 79.778.00 dekar ile meyve, içecek ve baharat bitki alanıdır.

TARIM	
Alan	Miktar
Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Ekilen Alanı (Dekar)	135.140,00
Nadas Alanı (Dekar)	5.000,00
Sebze Bahçeleri Alanı (Dekar)	26.731,00
Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkilerinin Alanı (Dekar)	79.778,00
Süs Bitkileri Alanı (Dekar)	0

Tablo 1: Menteşe İlçesi Tarım Verileri

Menteşe ilçesinde 110.000 adet ile en çok kanatlı hayvan yetiştirilmektedir. Kanatlı hayvancılığı 40.000 adet ile küçükbaş hayvancılık takip etmektedir.

HAYVANCILIK	
Büyükbaş Küçükbaş Kanatlı	Miktar
Büyükbaş	19.000
Küçükbaş	40.000
Kanatlı	110.000

Tablo 2: Menteşe İlçesi Hayvancılık Verileri

4.5. Eğitim

Menteşe ilçesinde 2013 yılının TÜİK verilerine göre okuma yazma bilenlerin oranı %96,75'tir. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nin ana kampüsü de Menteşe ilçesinde yer almaktadır. Üniversitenin öğrenci sayısı 36.592'dir.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Sayı
Öğretim Elemanı	1.513
İdari Personel	891
Öğrenci	36.592
Yurtlarda Kalan Öğrenci Sayısı	3952

Tablo 3: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Öğrenci, Öğretim Elemanı ve İdari Personel Verisi

T.C. MENTEŞE BELEDİYESİ
Karabağlar Yaylası'nda Dört Mevsim Turizm
Araştırma ve Fizibilite Raporu - Ekim 2016

KARABAĞLAR

YAYLASI

II. KARABAĞLAR YAYLASI

1. Karabağlar Yaylası'nın Tarihi ve Kültürü

1424'te Muğla'nın Osmanlı sancağı oluşunu izleyen yıllarda, Osmanlı Sultanı Kanuni Sultan Süleyman Muğla'yı ziyaret etmiştir. Rodos adasını almak üzere 16 Haziran 1522 tarihinde İstanbul'dan yüz bin kişilik ordu ile Muğla iline hareket eden Kanuni, 23 Temmuz 1522 günü Karabağ'da otağ kurmuştur.

Muğla'nın ileri gelenleri ile yaptığı konuşmada, kendisine takdim edilen kişilerin ve tarif edilen yerlerin “Kara İmam, Kara Mehmet, Kara Molla, Kara Hafız, Karabağlar, Karaçayır, Karadağ ve Karaağaç” olarak sıralandığını duyunca eşrafın sözünü keserek, “Karaları bırakın, bu ilin adı bundan böyle Ganibağ olsun” dedi. Böylece Karabağlar Yaylası, Sultan methiyelerini kazanmış oldu.

Karabağlar Yaylası, kahvelerine, bazen de aile lakaplarına göre mevkilere ayrılmıştır. Tapu kadastro kayıtlarına göre 42 adet mevkii mevcuttur.

1.1. Anıt Ağaçlar

Yaş, çap ve boy itibarıyla kendi türünün alışılmış ölçüleri üzerinde boyutlara sahip olan, tarihi olaylarla bağlantısı kurulan, yöre folklorunda ve kültüründe özel yeri bulunan, geçmiş ile günümüz, günümüz ile gelecek arasında köprü kurabilecek doğal ve uzun ömre sahip olan ağaçlar anıt ağaç olarak bilinmekte ve koruma altına alınmaktadır. Sayıları net olarak bilinmemekle birlikte, Karabağlar Yaylası'nda anıt ağaç sayısı 1000'e yakındır. Yayla halk ve esnafının ifadelerine göre bu ağaçlar çok kapsamlı bir çalışmaya ihtiyaç duymaktadır.

“Ama yeşillik kalmadı. O eski karaağaçlar dedim ya kalmadı hep kurudular çocuğum. Onlar kuruduğu için orman bastı yerini, doğallık diye bir şey kalmadı ki.”

Allan Kavağı, Menteşe merkezinden Kireç Sanayi'nin önünden geçilerek Karabağlar'a gidilen yolda, anıtsal, içi boş bir çınardır. Çınara (yörede çınara, kavak denir) kutsal gözüyle bakılır. Halk inanışına göre hasta olan çocuklar Allan Kavağına götürülür; iki kadın, biri ağacın içinde biri dışında olmak üzere, çocuğu birbirlerine atarak: “Al çocuğunu, ver çocuğumu” derler. Böylece çocuğun iyileşeceğine inanılır. Adak adamak isteyenler de ağacı ziyaret ederler.

1.2. Kahveler

Karabağlar Yaylası, Menteşe'ye has kültürel bir yapıyı oluşturmaktadır. Bu kültürel yapının en önemli özelliği ise Karabağlar Yaylası içerisinde dağılan kahvelerdir. Yayla da günümüzde kahvelerin bir kısmı işler bir kısmı atıl durumdadır. Kahvelerin, yayla hayatındaki yeri birkaç farklı açıdan önemlidir. Bu kahveler, zamanında, hem yayla halkının komşuluk ilişkilerini geliştirmelerini sağlayan toplanma ve sohbet alanı hem de yanında camisi ve bakkalıyla bir yaşam alanıdır. Mahalle ve mevkiiler bazen bu kahvelerin isimleriyle anılır.

“Menteşeliler yazın yaylada oturup kışın tekrar şehre göçüyorlarmış. Yaylaya göçme nedenleri orada tarım yapmaları, hayvancılık yapmaları, tütün yapmalarıymış. Elektrik falan da yok o zamanlar, işte evler böyle yol boyunca ve kahveler etrafında dizilmiş evler var. İnsanlar sabah 5'te kalkıp tütün kırarlarmış. Ondan sonra gün içinde diğer işlerini yaparlar, ekmeklerini pişirirler, tarlalarına bakarlarmış. Akşam olunca da elektrik falan olmadığı için ellerinde gaz lambalarıyla... Her aile o gaz lambalarını almış ve kahvelere gidermiş. Düşünün ki yollarda gaz lambalarıyla kahvelere giderler insanlar... Kahvelerde kadın erkek herkes bir arada oturup sohbet ederlermiş ve çok geç olmadan tekrar evlerine döner ertesi güne hazırlanırlarmış. Yani böyle çok hoş ritüelleri var ve yayladaki her bölge kahvesiyle anılır.”

Kahvelerin yanında yer alan en önemli yapılardan olan mescitler, üstü kırma kiremit çatıyla örtülü, kareye yakın formda, ahşap ağırlıklı bir taşıyıcı sistemle kurulmuş, üç tarafı tamamen açık ve bu açıklıkların kendine has ahşap motifli parmaklıklarla kapatıldığı yazlık camilerdir. Bir kısmı halen kullanılır durumdadır. Karabağlar Yaylası'nda 19 adet tescilli kahve bulunmaktadır.

Bugün faaliyetine devam eden kahvelerin en önemlilerinden biri Keyfoturağı Kahvesidir. Keyfoturağı Kahvesi'nin yapım tarihi 1871'dir. Kahve tek katlıdır ve yöresel mimari üslupla yapılmıştır. Keyfoturağı Kahvesi mescit, kahve ve lokantadan oluşmaktadır. Mescit, dikdörtgen planlı, alaturka kiremit çatılıdır. Diğer kahvelerde bulunan mescitlerden farklı olarak, mescidinde ahşap tavan yer almaktadır.1987 yılında Muğla Belediyesi tarafından satın alınan kahve, 2007 yılında yenilenmiştir. Kahvenin bahçesinde 10 adet anıtsal çınar ağacı (kavak) ve iki adet kuyu bulunmaktadır. Keyfoturağı Kahvesi günümüzde restoran olarak hizmet vermektedir.

Günümüzde Keyfoturağı Kahvesi gibi restoran olarak hizmet veren Süpüroğlu Kahvesi, 19. yüzyıl yapılarından. Tek katlıdır ve yöresel mimari üslupla yapılmıştır. Mescidi yoktur. Süpüroğlu Kahvesi, fırın, kahve ve lokanta gibi binalardan oluşmaktadır. Kendi içinde bir camisi yoktur ancak yakınındaki Kavaklı Mescidini kullanmaktadır. Yayla kahveleri arasında en geniş meydana sahip olanıdır. Bahçesinde 6 adet anıtsal çınar ağacı bulunmaktadır. Bütün yapılar tek katlı yığma taş, kırma çatılıdır. Şahıs mülkiyetindedir.

*“Kahveleri şimdi galiba restoran gibi kullanıyorlar.
Önceden kültürel faaliyetlerin yapıldığı, sine-
maların gösterildiği bir yerd.*”

Karabağlar Yaylası'nın diğer önemli kahveleri şunlardır:

Ayvalı Kahvesi, Keyfoturağı'nı çayır ucuna bağlayan yol üzerindedir. Tek katlıdır ve yöresel mimari üslupla yapılmıştır. Kışlık ve yazlık olmak üzere iki kahve binası ile bir mescitten oluşmaktadır. Mescit kare planlı, yığma taş ve alaturka kiremit ve kırma çatılıdır. Kahve bünyesinde 7 adet anıtsal çınar bulunmaktadır. Bahçesinde bir de kuyu bulunmaktadır. 1992 yılından beri kahve binası konut olarak kullanılmakta, mescidi ise kullanılmamaktadır.

“Karabağlar'da bundan 50 yıl önce 23 tane kahvesi vardı. 23 tane kahvesinin önünde mescidi vardı. Kahveyi çalıştıran insanlar alkollü, yemekli, eğlenceli... Sabahları bir başlarsınız orada basketbol oynamaya akşamlara kadar oynarsınız, sıra gelmez. Her kahvede hani bir yerlerde camide namaz kılınır, oyunlar oynanıyorsa gider karışırız. Camiye temizliğine hocasına kahveci tutar, tertemiz. Herkes birbirine saygılı; namaz kılan kılmayan, içkisini içen içmeyen iç içe oturur.”

Berberler Kahvesi, 19. yüzyıl yapılarından. Yayladaki birçok kahve gibi tek katlıdır. Avlusunda mescidi bulunmaktadır. Mescit, kare planlı ve alaturka kiremit çatılıdır. Bahçesinde 4 adet çınar ağacı ve bir kuyu bulunmaktadır. Berberler Kahvesi şu anda kullanılmamaktadır.

Cihanbeğendi Kahvesi, 19. yüzyıl yapılarından ancak kahve binası yıkılmıştır. Mescidi ise ayakta olup, kullanılmamaktadır. Mescit kare planlı ve alaturka kiremit ve kırma çatılıdır.

“Bir zaman geldi kahvelerde, lokantalarda, camiye yakın olan yerlerde içki verilemez diye yasa çıkınca camiler de gitti kahveler de gitti. Yani camiler de gitti kahveler de gitti. O bakımdan bir sekteye uğradı, o sekte şimdi birkaç yerde kırıldı ama diğer yerlerde cami yapılırsa da kahve yapılmadı kahve yapılırsa da cami kaldı; yani böyle bir terslik oldu.”

Elmalı Kahvesi, Hacıahmet Kahvesi'ni Yeniköy'e bağlayan yol üzerindedir. Karabağlar Yaylası'nın atıl durumdaki kahvelerindedir. Kahvesi yıkılmış, mescidi de yıkılmak üzeredir.

Gökkıble Kahvesi, 20. yüzyıl başı mimari üslubuyla yapılmıştır. Kahve dikdörtgen planlı, tuğla duvar örülü, alaturka kiremit ve kırma çatılıdır. Yapım tarihi 1959'dur. Tek katlıdır. Mescidi yolun diğer tarafında, vakıf arazisindedir. 1964 yılında mescidin yanına sahipleri tarafından, bir minare inşa ettirilmiştir. Cami, kare planlı, topuz çatılı, üzeri kiremit örtülü, yığma sistemde inşa edilmiştir. Kahve bünyesinde bakkal ve fırın da yer almaktadır. Ancak Gökkıble Kahvesi şu an atıl durumdadır.

“Aynı mekânda bakkalı olurdu, pazar günü berberi olurdu. Kahvesi, bakkalı, içki içilen ayrı bir yeri olurdu ve hepsi bir arada yürürdü ama maalesef o bitti. Şimdi oturup bir çay içecek yerimiz yok yaylada.”

Hacıahmet Kahvesi, 19. yüzyıl yapılarındandır. Tek katlıdır ve yöresel mimari üslupla yapılmıştır. Hacıahmet Kahvesi biri eski diğeri yeni iki kahve, bir mescit ve fırın olarak kullanılan yapılardan oluşmaktadır. Bahçesinde iki çınar ağacı ve havuz da bulunmaktadır.

“Bir yerde aynı masada rakı içen bir yerde namazını kılan insanlar olurdu. Kimse kimseye senin kaşının üstünde gözün altında bıyığın var diyen olmazdı. Olursa oranın özelliği bozulur. Sık sık pehlivan güreşleri de olurdu. Yaylalar, ayakkabıcılar, berberler olurdu her kahvede eskiden.”

Tozlu Kahvesi,19. yüzyılın ilk yarısı yapılarındandır. Tek katlıdır ve yöresel mimari üslupla yapılmıştır. Kahve ve mescitten oluşmaktadır. Mescidin yanında musalla taşı bulunur. Vakıflara ait olan kahve daha sonra şahıs tarafından satın alınmıştır. Küçük bir yapı olan kahvesi kapalı, mescidi ise yaz aylarında kullanılmaktadır.

“Eskiden orada çay satarak kar yapıyordu adam. Ama şimdi o toplum kalmadı. Millet eskiden denize girmiyordu. Düğünlerimizi orada yapıyorduk. Şimdi öbür kapalı yerlere gitmeye başladık. Kavun panayırları falan yağlı güreşler falan bile yapıldı bizim o gördüğümüz kahvelerde.”

Yayla mescitlerinin mimari özelliği yanında yaylaya has bir yaşam tarzını da belirlemeleri açısından özel bir önemi vardır. Yayla kahveleri gerek geçmişte gerekse bugünkü kullanımlarıyla küçük birer meyhane durumundadırlar. Buralarda özellikle akşamları ve geceleri geleneksel yemekler pişirilip yenilir ve içki içilirdi. Mescit ise diğer kullanımlarla fırın, dükkânlar, kuyu, çınar ile bir külliye oluştururlardı. Böylelikle bir taraftan içki içilirken aynı mekân çevresinde ibadet de edilirdi. Bu her türlü tavra saygılı ortam Menteşe'ye ve özellikle yaylaya özgü bir durum olarak değerlendirilebilir.

“Bir kere sosyal yapıyı orada herkesin ayakta tutmak istediği sosyal yapıyı, bugüne kadar getiren merkezler o kahveler. O kahvelerin her birinde, dörder beşer tane dükkân vardı. Her hafta Pazar kurulurdu oralarda bir çeşit.”

Eskiden yayla kahvelerinde Karagöz Hacivat oynatılır, kavun panayırları düzenlenir, yağlı güreş müsabakaları düzenlenirken, değişen çağ ile birlikte Yaylaya ve geleneksel etkinliklere ilginin azalması sonucu bu kültür yok olmaya başlamıştır.

“Karagöz Hacivat oynatılırdı, sinema olurdu yağlı güreşler yapılırdı. Sonra yapılmamaya başladı. Kahveleri özelleştirmişler, özelleştirildiği için belki de öyle olmuştur.”

1.3.Festival ve Etkinlikler

Karabağlar Yaylası'nın günümüzde kutlanılan bir şenliği olmamakla birlikte bugün Menteşe Belediyesi tarafından gerçekleştirilen Menteşe Kültür ve Sanat Şenliği kapsamında en güzel yayla kavunu seçilmektedir.

Menteşe Kültür ve Sanat Şenliği, 1984 yılında Muğla Kültür Şenliği adıyla düzenlenmeye başlanmış ancak bugüne dek sekteye uğrayarak gelmiştir. Bu şenlik, Menteşeli'yi birçok ünlü şair, yazar, kültür sanat ve bilim insanıyla tanıştırmıştır. Muğla büyükşehir olduktan sonra merkez ilçe Menteşe Belediyesi kurulmuş ve şenlik "Menteşe Kültür ve Sanat Şenliği" adını almıştır.

Bu şenlik kapsamında düzenlenen kavun yarışmasında, Karabağları Geliştirme ve Güzelleştirme Derneği, Ziraat Odası ve Gıda Tarım Hayvancılık İl Müdürlüğü'nün yetkililerinden oluşturulan jüri, kavunları tat, koku, renk ve şekil açısından değerlendirip puanlamaktadır. "Yayla Kavunu Yarışması" ile Karabağlar Yaylası, Menteşe ilçesinde görünürlüğünü sürdürmektedir. Yapılan derinlemesine görüşme ve grup toplantıları sonucunda yayla halkının ve yetkililerin bu konuda daha detaylı çalışmalar yapılması yönünde beklentileri olduğu anlaşılmıştır.

"Bu tanıtım programının daha genişletilmesi daha yaygın hale gelmesi istenir. Belediyelerimiz bunun farkındadır, gerek Büyükşehir Belediyesi gerek Menteşe Belediyesi elinden gelen bütün çabayı göstermektedir. Ben inanıyorum ki yakın gelecekte Türkiye genelinde tanıtımını da yapacaklar ve öncülük edecekler."

Yapılan anketlerle halkın ve işletmelerin algısı ölçülmeye çalışılmıştır. Menteşe halk ve işletmesine sorulan soruda bildikleri festivalleri belirtmeleri istenmiştir. Buna göre, ankete katılan halk ve işletmeler akıllarında yer ettikleri halleriyle bildikleri festival isimlerini sıralamışlardır.

Elde edilen verilere göre Menteşe halkının bugün en çok bildiği şenlik yaklaşık %33,76 oran ile “Yörük Obaları Şenliği” dir. Onu takip eden ise yaklaşık %33,12 oranla “Yayla Kavunu Yarışması” dır.

“Menteşe Kültür ve Sanat Şenliği” de halkın %10,19'u tarafından ilk dile getirilen şenlik olmuştur. “Yayla Kavun Yarışması,” “Menteşe Kültür ve Sanat Şenliği” kapsamında düzenlenmesine rağmen halk tarafından daha fazla bilinmekte ve dile getirilmektedir.

Buradan, “Yayla Kavun Yarışması”nın halk tarafından daha fazla önemsendiği ve Menteşe Kültür ve Sanat Şenliği'nden ayrı bir şekilde değerlendirildiği sonucunu çıkarabiliriz. Karabağlar Yaylası'nın turizme yönelik tanıtımının yapılmasında bu algı doğrultusunda hareket edilerek, yayla kavunu öne çıkarılıp, tek başına birkaç etkinlik içeren bir şenliğin objesi haline getirilebilir.

Şekil 2: Menteşe Halkının Festival – Şenlik Algısı

Yayla halkıyla yapılan görüşmeler sonucunda, eskiden Karabağlar Yaylası'nda boğa, deve ve yağlı pehlivan güreşleri yapıldığı belirlenmiştir. Bu etkinliklerin bugün yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu etkinliklerin canlandırılmasıyla birlikte yayla turizminin gelişeceği ve yayla hayatının tekrar canlılık kazanacağı öngörülmektedir.

İşletmelerle yapılan anket sonuçlarına göre, en bilinen şenlik, %38,8 ile “Yayla Kavun Yarışması,” ikinci sırada ise yaklaşık %30 oranla “Yörük Obaları Şenliği” olmuştur. Yine belediye tarafından düzenlenen Mentеше Kültür ve Sanat Şenliği, “Yayla Kavun Yarışması”nı içerisinde barındırmasına rağmen ondan ayrı bir etkinlik olarak görülmüş ve bilinirlik sırasında da kavun yarışmasının arkasına düşerek üçüncü olmuştur.

Halkla yapılan anketlerden alınan sonuçlarla uyum gösteren işletme anket sonuçları doğrultusunda, Muğla Büyükşehir ve Mentеше Belediyeleri'nin bu algıya yönelik çalışmalarda bulunması ve Karabağlar Yaylası'nı kavunuyla öne çıkarması durumunda Yayla'nın tanıtımını oldukça kolay bir şekilde yapacağı anlaşılmaktadır.

Şekil 3: İşletmelerin Festival – Şenlik Algısı

1.4. Komşuluk İlişkileri ve Yaşam

Tarihi boyunca, Karabağlar Yaylasında çalışmalar genellikle imece usulüne dayanmıştır. Emek, emeği birlikte üretmek yaylanın her alanına yansımıştır.

Örneğin, Yaylanın tütününü bolca ürettiği dönemlerde yayla halkı tütününü kırma işinde birbirine yardımcı olmuş, aynı imece kültürü pekmez yapımında ve erişte (makarna)kesiminde dahi kendini göstermiştir. Ancak komşuluk ilişkilerinin de teknolojinin gelişmesi ve yaylanın dışarıdan aldığı göç ve yaylanın artık kışlık ürünlerin hazırlık alanı olmaktan çıkıp sadece bir yazlık durumuna düşmesi sebebiyle kötüye gittiği yayla halkı tarafından belirtilmiştir.

“Komşuluk Osmanlıya dayanır. Yardımlaşırız. Bilemediğimizi birbirimize sorar öğreniriz. Akşam kahvelerde soh-betler olurdu bu sohbetler biraz azaldı.”

“Çok güzeldi eskiden çok muhabbetliydik. Şimdi o muhabbet yok artık.”

“Tabii ki her zaman her yerde olduğu gibi bir komşuluk ilişkisi, bir imece, bir yardımlaşma vardır ki bu kış hazırlıklarına denk gelerseniz görürsünüz. Bir makarna kesileceği zaman o dönemde taze yumurta gerekiyorsa, o gün kimin evinde makarna kesilecekse herkes yumurtasını alır gelir. Tarhana aşısı deriz, tarhana yapılır geleneksel normal tarhanadan farklı bir şey ve kadayıf sinsi dediğimiz büyük bir sininin içine boşaltılır, hep beraber orada yenir hatta bununla ilgili de bir atasözü vardır. “Tarhana aşır kaşığıyla, her şey yakışığıyla” diye. Kadınlar bu anlamda hem kış hazırlığını hem imeceyi sohbetlerle yardımlaşarak bir araya gelerek yaparlar.”

Karabağlar Yaylası'nın geleneksel halkıyla yapılan görüşmelerde yayla yaşamına dair efsaneler ve hikâyelere ulaşılmaya çalışılmıştır.

“Bir genç vardı burada, fırıncı kendi, atına binmiş giderken şuradan kavaktan geçerken birisi mi takılmış, güzel bir kız görmüş ama atını sürmüş gitmiş o Kavaklı Camisinin kavağı biraz şeytanlı derler. Fırıncı gidiyor, giderken atını tutuyor birisi. Bir kız tutuyor, acayip bir suratı var baya götürüyor sonra ilerde bırakıyor. O baya rahatsız oldu genç çocuk o zaman. Hasta oldu baya, okutmuşlar doktora falan götürmüşler, bir zaman sonra iyi oldu kendine geldi dediler. Çok korkmuş. Herkes ürkerdi oradan geçmeye bizim çocukluk zamanımızda, herkes korkardı.”

1.5. Yemekler

Menteşe'nin kentsel yaşam tarihinde önemli bir yer tutan ve geleneksel mimari, sosyal ve kültürel yapısının geçmişten bu güne tamamlayıcısı olarak bilinen Karabağlar Yaylası'nda yılın hemen hemen altı ayı geçirilirken hem günlük ihtiyaç karşılanır hem de kışlık tüketilecek ürünler hazırlanır.

Yayla halkı yaz günlerinde kışın tüketilecekleri besin ve ürünlerin hazırlığını yaparlar. Bu ürünlerin başında tarhana, erişte ve kurutulmuş sebzeler gelir.

Muğla Tarhanası Türkiye'de genel olarak bilinen tarhananın aksine unla değil, buğdayla yapılır. Muğla Tarhanası o kadar önemli ve besleyicidir ki yayla halkı, eskiden yayla kahvelerinde düzenlenen güreş müsabakaları öncesinde pehlivanların güç bulmak için sadece tarhana ve üzüm yiyerek beslendiğini aktarmışlardır.

“Pehlivanlar camide yatıp kalkarlar. Üzüm veririz, başka üzüm yemezlerdir Dimrit üzümü yerlerdi. Ondan güç bulurlarmış. Bir de tarhanadan...”

Yaylanın yemek kültürü atalarına dayanmaktadır. Yörük kültürünün izlerini taşıyan yayla mutfağında en önemli besin, oğlak etinden yapılan büryan kebabıdır. Büryan, oğlağın bütününün (organları alınmış şekilde) yaklaşık 2-3 metre derinliğinde çamur ile kapağı kapatılmış bir kuyuda odun ateşi ile pişirilmesi ile olur. Şimdilerde restoran olarak kullanılan kahvelerin de sunduğu büyük bir lezzettir.

Literatür taramasının yanı sıra, yayla halkıyla yapılan görüşmelerde alınan bilgilere göre yaylalılar hala erişte kesmekte ve tarhana hazırlamaktadır. Karabağlar Yaylası bağ özelliğini yitirmesine rağmen, günümüzde halk kendi kullarımlarına yetecek kadar pestil üretmektedir. Şarap yapımına yetecek miktarda üzüm bulunmaması sebebiyle şarap üretimi artık yapılmamaktadır. Var olan üzümler, henüz olmamış yani “koruk” halindeyken toplanılıp sıkılarak, yayla yemeklerinin birçoğunda ekşilik için kullanılmaktadır. Koruk suyunun limon suyuna tercih edilmesinin önemli bir nedeni, kışın, yaylanın soğuk olması sebebiyle limon yetiştirmeye uygun olmamasıdır.

Menteşe merkezinde halkla yapılan anketlere göre yöreye özgü yemek dendiğinde akla gelen yemeklerin ne oldukları ölçülmeye çalışılmıştır. Buna göre birinci sırada %23,59 oranıyla keşkek, ikinci sırada ise %22,60 oranıyla tarhana gelmektedir.

Yöreye Özgü Yemekler	Oran	Yemek	Oran	Yöreye Özgü Yemekler	Oran	Yemek	Oran
Keşkek	25,39	Zerde	1,86	Cevizli Sucuk	0,62	Çökertme Kebabı	0,31
Tarhana	22,6	Muğla Saraylısı	1,55	Çınar Kavurma	0,62	Döş Kebabı	0,31
Muğla Kebabı	4,95	Zeytin	1,55	Galli Patlıcan	0,62	Ekşili Tavuk	0,31
Börülce	4,64	Bulgur	1,24	Muğla Halkası	0,62	Et Yemekleri	0,31
Ekşili Biber	4,02	Büryan	1,24	Kabak Çiçeği Dolması	0,62	Kelle	0,31
Tarator	3,72	Yahni	1,24	Taze Fasulye	0,62	Kıtrak Biber	0,31
Tandır	2,48	Biber Çetmesi	0,93	Bal	0,31	Kuru Biber	0,31
Yoğurtlama	2,48	Düğün Yemekleri	0,93	Biber Turşusu	0,31	Makarna	0,31
Kızartma	2,17	Kapama	0,93	Çaykara Böreği	0,31	Patlıcan Dolma	0,31
Muğla Köftesi	1,86	Kuru Patlıcan	0,93	Çentmeli Kuru	0,31	Turp Otu	0,31
Ot Yemekleri	1,86	Yaprak Sarması	0,93	Çopur	0,31	Bilmiyorum	2,17
Toplam	76,16	Toplam	13,31	Toplam	5,26	Toplam	5,26

Tablo 4: Mentеше Halkı Yöresel Yemek Bilinirliği

1.6. Yapılar

Yurt ismi ile anılan parsellerin içinde ailelerin yayladaki yaşamlarını sürdürdükleri konutlar yer almaktadır. Yaylanın ilk ev tipi “tahta dam”dır. Yaklaşık 3,0m – 3,0m boyutlarında bir odadır. Subasman yerden yüksekliği 1.30 – 1.50m yüksekliğindedir. Tahta damların ilk örneklerinden bazıları yine 1.30-1.50m yüksekliğindeki ahşap direkler üzerindedir. Menteşe'de poyraz yüksek hızla esmektedir. Bunun için ahşap dam ince, sıyırtma tahtadan yapılır.

1940'lardan itibaren tahta dam yerine Muğla tipi, Ula tipi olarak isimlendirilebilecek örnekler yapılmaya başlanmıştır. Yayla evlerinin taşıyıcı sistemleri, yığma taş duvarlar ve ahşap karkas sistemle oluşturulmuştur. Evler parsellerin, yani yurtların tam köşelerinde yer alırlar. Böylece tüm tarlanın kontrol altına alınması hem de en geniş şekilde ekili alan elde edilmesi sağlanmış olur.

Karabağlar Yaylası'nın evlerinde de Muğla'nın genelinde kullanılan Muğla bacası kullanılmaktadır. Muğla evlerini benzer bölge evlerinden ayıran en önemli özelliklerden birisi bacalarıdır. Menteşe'nin az rüzgârlı, bol yağışlı iklim koşullarına uygun olan bu baca, aynı iklime sahip Karabağlar Yaylası için de uygundur. Bacanın yapımında alaturka kiremit kullanılır. Kullanılan kiremit sayısı 28'dir.

Muğla Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu'ndan alınan bilgiye göre 1994 yılından itibaren Karabağlar Yaylası'nda 40 adet konut, 19 adet kahve tescilli yapı statüsündedir.

2. Yayla'nın Doğal Dokusu, Hayvancılık ve Tarım

Karabağlar Yaylası “İrim” ve “Kesik” peyzaj elemanları ile tanımlanabilir. Derinlemesine görüşmeler ve grup toplantılarında edinilen bilgilere göre yaylanın en sevilen özellikleri sakinliği, yeşilliği, kuş sesleri, doğal klima etkisidir. Görüşmecilerden Karabağlar Yaylası'nın güzelliğini tanımlamaları istendiğinde irim ve kesiklerin doğal klima etkisi yarattığı ifade edilmiştir.

“En çok sakinliğini, huzurunu, yeşilliğini seviyorum.”

“Yeşilliği yani doğa, muhteşem bir doğası var. Kente göre 7 derece daha serin. Evet, arada 3 km var ama 7 derece serindir. Muhteşem akşamları olur, muhteşem sabahları olur. Sessizlik ve doğanın seslerini sabah akşam orada duyabilirsiniz. Hani ben sabah kalkarım işte müstemilatta kahvemi yaparım, sonra hiçbir şey yapmadan kuşların sesini dinlerim. Yani bahçede böyle yüzlerce kuş var, arı var. O nedenle de asla vazgeçemeyeceğim bir yer. Sessizlik, serinlik, yeşillik, sakinlik var. Sivrisinek hiç yok, karasinek çok az.”

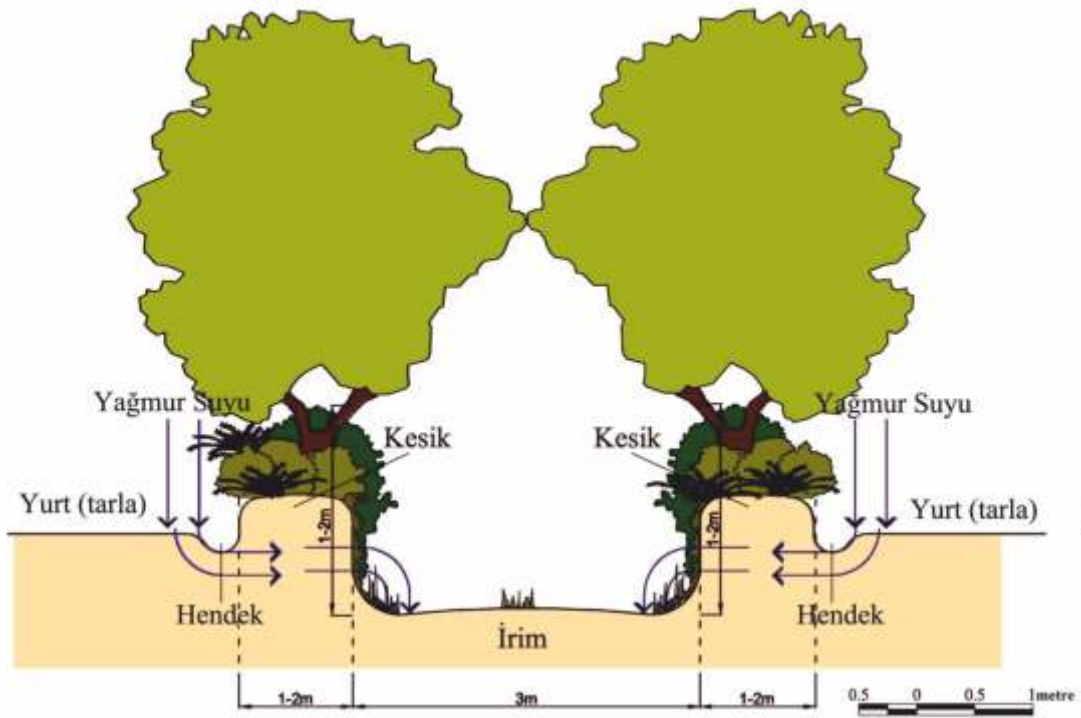
2.1. Bitki Örtüsü

Karabağlar Yaylası Akdeniz ikliminin etkisi altındadır. Çok yağış alan bir konumda olması çok zengin bir bitki örtüsüne sahip olmasına neden olmuştur. Çevresindeki dağlık kesimler makilik, daha az eğimli olan ve asıl yaylayı teşkil eden alanlar da ağaç ve çalılık gruplarıyla kaplıdır. Tarihi geçmişine bakıldığında yaylanın çok sık çalı ve ağaç topluluklarıyla kaplı olduğu görülmektedir. Ancak öncelikle yerleşme alanı açmak, tarla alanlarını genişletmek ve yakacak odun sağlamak amacıyla zamanla bu bitki örtüsü seyrekleştirilmiştir.

Karabağlar Yaylası'nda kavak, çınar, akasya ve yöreye özgü karaağaçlar bulunmaktadır. Kuşburnu böğürtlen gibi bitkiler çalı gruplarını oluşturmaktadır. Ancak son yıllarda ortaya çıkan bir hastalık nedeniyle karaağaçlar kurumaya ve yöre bu özelliğini kaybetmeye başlamıştır.

Yaylanın en önemli özelliği “İrim” ve “Kesik” adı verilen bitki örtüsüdür. İrim, iki yanında kesiklerin yer aldığı, yaya geçişine açık, genellikle 1-2 metre yükseklikte ve 1,5 – 2 metre genişlikteki doğal yollardır. Kesikler, peyzaj elemanı olarak “bağ, bahçe etrafına açılan hendek” anlamına gelmektedir ancak Karabağlar Yaylası için yurtların etrafını saran toprak yükseltilerdeki çalı ve ağaç topluluklarını ifade eder. Kesikler hem tarlaları birbirinden ayıran hem de yolları tarlalardan ayıran doğal malzemesi topraktan oluşmuş, üstü karaağaçlar ve çalı gruplarıyla örtülmüş doğal bölücü öğelerdir. Kesiklerin oluşumu irimlere bağlıdır ve bu sebeple birbirinden ayrı düşünülemezler. (Barlas ve Koca, 2006, s.216)

Kesit 1: İrim ve Kesik (Koca, 2014, s.8)

Resim 1: Karabağlar Yaylası, İrim ve Kesik(Menteşe Belediyesi Basın – Yayın Arşivi)

“Karabağlar yaylasına zamanında Evliya Çelebi bile gezmiş dolaşmış. Yazdığına göre irimlerin içinde kaybolmuş. Yayla Mentеше'den alçakta bir yerdedir. Yağmur suları yaylaya doluyor. Toprak yapıdan dolayı yayla serin oluyor. Toprak ve ağaç bol olduğu için yaylanın serin olması toprak yapısına bağlıyor.”

“Harım da deriz irime. Harım hem yayladaki tarlaları su basmasını önleyen doğal bir su yoludur hem de doğal yoldan oluşmuş iki tarlanın arasındaki sınırdır. İki ailenin o mahrem hayatını sağlayan, o mahremiyeti sağlayan bir sınırdır aslında. Mentеше'deki taş duvarlı kendi hayatını dıştan izole eden mesel gibi. Hatta bu söyleyişlere de yansımıştır. Mesela, belirli bir ortamda çok fazla haddini aşan insanlara genel olarak harımsız derler bu sınır meselesidir. Neden harımsız oldu, çok harımsız bir adam yani haddini hududunu bilmiyor, sınırını aşan bir adam. Bu, tipolojik özellik olarak ayıp bir şeydir çünkü harım aynı zamanda namus ve mahremiyet meselesidir. Çünkü harımı yarmak ne demektir, senin tarlana ya da bahçene girmiş olması demektir. İşte harımsız denmesinin meselesi odur ve herhangi bir olay karşısında harımı yardı derler. Yani haddini hududunu aştı, benim özelime girdi.”

Yapılan görüşmeler ve grup toplantılarında, yaylanın “Göç Göç Çiçeği” en çok dile getirilen güzelliklerinden biri olmuştur. Göç Göç Çiçeği olarak adlandırılan bitkinin Latince adı SternbergiaLutea, Türkçeye “Sarı Çiğdem” olarak çevrilmiştir. Şerit şeklinde koyu yeşil yaprakları bulunan ve sonbaharın Eylül - Kasım aylarında parlak sarı renkli çiçek açan soğanlı bir bitkidir. Sonbaharda çiçeklenen en güzel bitkilerden biri olan Sternbergialutea diğer Sternbergia türleri arasında da üretimi en yaygın olarak yapılan bitkidir. (Menteşe Belediye Başkanlığı, 2014)

Resim 2: Göç Göç Çiçeği (Menteşe Belediyesi Basın – Yayın Arşivi)

“Göç çiçeği diye bir çiçek vardır soğanlı bir çiçektir bu lalegillerdendir. Kesiklerde açmaya başlar. Eylülünden sonra açmaya başlar kesiklerde çıkar çok güzel bir çiçektir bu. O çıktığı zaman artık bu göç zamanı geldi Menteşe'ye göç zamanı geldi denir.”

Yaylanın doğal yapısı gereği kış aylarında dağlardan akan sular ve aldığı yağışla dolan bir göllenme alanı da vardır. Bu göllenme alanı yer altı sularına kaynak sağladığı için, yaylanın verimli toprakları olmasında pay sahibidir.

Resim 3: Karabağlar Yaylası Göllenme Alanı (Feray Koca Kişisel arşivi)

2.2. Hayvancılık

Karabağlar Yaylası'nın en ünlü kuşu yayla bülbülüdür. Yapılan görüşmelerde Yayla bülbülünün, göç yolu üzerindeyken Nisan ayında Karabağlar Yaylası'na geldiği, Haziran ayındaysa göçe devam etmek için yaylayı terk ettiği bilgisine ulaşılmıştır. Yine görüşmelerden edinilen bilgiye göre yayla halkı bülbülü dinlemekten büyük keyif almaktadır ancak son zamanlarda bülbül sayısında azalma olduğuna dair şikâyetler bulunmaktadır.

“Tel çit merakı, büyük kapı yapma merakı yüzünden Karabağlar bölgemizde yaklaşık 5000 dönüm yeşil alan vardı bundan 20-30 yıl önce ama şu anda bunun en az 2000 dönümünü yok ettik. Tabii bu yok ediş hızla devam etmekte. Bunun en çarpıcı örneklerinden biri yaklaşık 3000-4000 tane kuş yuvası sadece bülbül yuvası olan Karabağlar bölgemizde şuan da benim tahminime göre tabii bu sayılmalıdır bilim adamları tarafından, benim tahminime göre 1500 bülbül yuvasına düşmüştür.”

Yayla'da hayvancılık özellikle tütüne kota getirilmesinden sonra artış göstermiştir. Her yaylaların yurdunda mutlaka hayvan bulunduğu dile getirilmiştir.

“Hayvancılık olarak kimimiz arıcılık yapıyor. Her evde bir tane inek bulunur. 50 60 tane tavuk yetiştiriyorum.”

“Tavuklar falan var hayvan, yaylada olursan zaten mutlaka hayvancılık falan yapmak zorundasın, onlarla ilgileniyorsun işte.”

2.3. Tarım

Karabağlar Yaylası karstik bir ovadır. Bunun getirdiği yüksek taban suyu ve ovanın alüvyonlu verimli toprakları birleşince Karabağlar tarım yönünden oldukça şanslı bir konuma gelmiştir. Karabağlar Yaylası'nın adındaki “bağ” özelliğini neden yitirdiği konusunda kesin bir cevap alınamamıştır. Ancak derinlemesine görüşmeler sonucu elde edilen bazı görüşlere göre bağcılığın bitmesinin önemli nedenleri arasında zamanla verimdeki düşüş, tarlalarda su durmaya başlaması ve bilinçsiz hayvancılık uygulamalarıdır.

“Yayla içinde çift sürmek isteyen öküz sahipleri vardı. Bu öküzleri satıyorlardı, vatandaşın bağına girip yiyordu. Bir de sonradan dağlarda verim azaldı, her ne hikmetse eski verimler olmamaya başladı ondan sonra da vatandaşlar tek tek sökerek tarlaya dönüştürdüler bağlarını. Bu özellikle mesela Gökkible, Kır Kahvesi, Kadı Kahvesi, Vakıf Kahvesi, Hacıahmet Kahvesi semtlerinde su baskınları çoğaldı. Su baskınları çoğalınca vatandaşlar bağlarını budamaya seyrekletirmeye giremediler, çok sorun oldu. İmkânlar kısıtlıydı o dönemde.”

Yaylada, yıllarca tütün başat konumdayken, tütüne getirilen kota sonucu halk başka tarım ürünlerine yöneltmiştir.

“Üzümler eskiden vardı. Eskiden herkesin bağı vardı. Şimdi yok. Evvelden hep tütün dikerlerdi, kiraya verirdik kiracılar tütün ederlerdi.”

Yaylanın toprakları tütün kotasının halkı etkilemesini engelleyecek kadar bereketlidir. Halk; brlce, domates, patlıcan, bamya gibi sebzeler kavun ve kiraz gibi çeşitli meyveler ve buğday üretimine yönelmiştir.

“Buğday zamanı buğday ekilir. Enginarımız olur dikeriz. Vişne, kiraz burada çok güzel olur. Ne ekersen zahmet verirsen o yetişir. Bostanı da olur kavunu karpuzu da olur herşey olur. Kıtırlık kavun meşhur. İsimleri kavunların. Saprası olur. Dlek sert olur. Kıtırlık kavun deriz kıtıklı olur.”

“Yaylada da çok olur yayla börülcesi çok meşhurdur. Her şey var bir de yayla domatesi çok meşhurdur. Normal domatesten çok daha büyük olur şöyle elim kadar pembe domates derler. Kırmızı olmaz pembe olur, çok ince kabuğ u vardır ve müthiş bir lezzeti vardır. Yani böyle parçaladığınızda et et gelir domatesleri.”

Karabağlar Yaylası'na girerken sizi karşılayan kavun heykelinden de anlayabileceğiniz gibi, yayla kavunu tarım ürünlerinin en ünlüsüdür. Menteş e Kültür ve Sanat Ş enliğı bünyesinde düzenlenen “Yayla Kavunu Yarışması” ile kavun üreticisi yayla halkı kavunlarını yarıştırmaktadır. Derinlemesine görüşmelerden edinilen bilgiye göre yayla halkı bu kavuna “Paris Kavunu” demektedir.

“Bizim kavunumuz meşhurdur hiçbir yerde böyle bir tat, böyle bir renk yok. İşte sarı bir kavunumuz adı da Paris'tir. Yani Fransa'nın Paris'i.”

Yayla halkı ve esnafı genel olarak, Yayla kavunun sadece Karabağlar Yaylası ve Menteş e'de bilindiğini, ancak Türkiye genelinde hak ettiğı ne sahip olmadığını belirtmektedir.

“Ondan sonra güler yzly insanlarla da bir arada tanıtılabilecek ürünlerimiz var. Ama bunu sadece Menteş e'nin yerlileri biliyor, bizim hayallerimiz iş te bir Paris kavununu Antalya'daki insan yesin veya Ankara'daki birisi yesin veya Maraş'taki birisi yesin. İşte, Türkiye'nin her tarafındaki insanlar yiyebilsin.”

3. Karabağlar Yaylası'nın İmar ve Altyapı Durumu

Dünyamız, içinde yaşadığımız çağın getirdiği etkiler sebebiyle doğal kaynakları ve güzellikleri korumak bir yana var olan kaynakların bütün hızıyla yok edildiği bir dönemden geçmektedir. Kaynakların savurganca kullanılması, içinde yaşadığımız doğayı hızla bozmakta, bizleri hem kısa vadede hem de uzun vadede yaşanamaz bir dünyaya teslim etmektedir. Son yıllarda, durumun ciddiyetinin dünya kamuoyunca anlaşılması üzerine, çevreyi korumaya ve bu etkileri tersine çevirmeye yönelik çalışmalar hız kazanmıştır. Maalesef, ülkemizde bu konudaki bilinç, dünyanın oldukça gerisinde olmakla birlikte, korunacak doğal ve kültürel özelliklerimiz oldukça fazladır. Karabağlar Yaylası irimleri, kesikleri, çınarları, kavakları, karaağaçları, bülbülü, karatavukları ile Türkiye'nin eşsiz köşelerinden biridir. Bu sebeple Karabağlar Yaylası var olan çevre ve kültür güzelliklerinin korunabilmesi amacıyla Kentsel ve III. Derece Doğal Sit koruması altındadır.

3.1. Doğal ve Kentsel Sit

Doğal Sit, jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip, yer üstünde ve yeraltında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır.

Karabağlar Yaylası da Kentsel ve III. Derece Doğal sit alanıdır. III. Derece Doğal Sit alanları, doğal yapının korunması ve geliştirilmesi yolunda, yörenin potansiyeli ve kullanım özelliği de göz önünde tutularak konut kullanımına da açılabilir alanlardır. Bu alanlarda, kullanıma açılacak bölgelerde yapılanma koşulları ilgili kurumların görüşleri alınarak koruma kurullarınca belirlenir.

Mevcut tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülebilmesinin yanısıra Koruma Kurulu ve Çevre Şehircilik Müdürlüğü'nden izin almak koşuluyla yeni tarımsal ve hayvancılık faaliyetleri yapılabilir. Doğal peyzaj ve silüet dikkate alınarak, koruma kurulunca belirlenecek koşullar doğrultusunda, kum, çakıl, taş, maden ve benzeri malzeme alınabilir ve bu amaçla ocak açılabilir. Ancak toprak, cüruf, çöp, sanayi artığı ve benzeri maddeler dökülemez (Teftis.kulturturizm.gov.tr, 2016).

Kentsel sit alanın bulunduğu çevre içinde korunmasında, geliştirilmesinde etkinlik taşıyan ve kentle bütünleşmesine olanak sağlayacak kararlara konu alanlar ise etkileşim geçiş sahası olarak tanımlanır (a.g.e. 2016).

3.1.1. Doğal ve Kentsel Sit Hakkında Yayla Halkının Görüşleri

Yayla halkıyla yapılan görüşmelerde, halkın doğal ve kentsel sit kavramından ne anladıkları sorulmuştur. Edinilen veriye göre halk nezdinde ikisi arasında bir ayrım yapılmamaktadır ve genel olarak “Sit” tabiri kullanılmaktadır. Sit konusunda halkın görüşleri değişim göstermektedir. Birçok kişi sitlerle ilgili hem olumlu hem olumsuz görüşlerini bildirmiştir.

Olumlu görüşler daha çok yaylanın doğal bitki örtüsü ve en önemli peyzaj elemanları olan irim ve kesiklerin korunmasına ve yurtların bozulmasının önlenmesine yönelik ifadeler içermektedir.

“Doğal sit içindeyiz koruyoruz. Kentsel sit de ben burada fazlalığı hiç sevmiyorum adam bir tarla içine on tane veya yirmi tane ev yaparsa o zaman şehir hayatı gibi olur, o yeşillik de orada bitmiş olur ister istemez. Bizim için burayı gelecek nesillere devamlı yeşil bırakmak önemli.”

Olumsuz yorumların bir kısmı sitin yaylada ağaçların ve irimlerin budanmasının önünde bir engel teşkil ettiğini, dolayısıyla bitki örtüsüne zarar verecek şekilde bakım çalışmalarının aksadığını belirtmektedir.

“Korunuyor gibi görünüyor ama yani şu değerlendirilmiyor. Şimdi şöyle ki bir ağaca dokunmamak demek onu korumak demek değil. Bir ağacın bakımını yaparsan budanması gerektiğinde budarsan, işte sulanması gerektiğinde sularsan bu şekilde neslinin devamını sürdürmesini sağlarsın. Ama hani sit alanı şudur budur derken olmuyor.”

Halkın olumsuz görüş bildiren bir kısmının ise en çok karşı çıktıkları nokta, sit alanının yol yapım çalışmalarının ve yurt parsellerinin ifrazının önünde engel oluşturmasıdır.

“İstedğim gibi evimi yapsam da içine otursam ya. Çok sinirleniyorum valla onlara. Bence sit olmasın. Ben işte tarlamı mesela çocuklarıma birer tane ev üçer dönüm alıp da niye birer tane tarla veremiyorum? Neden bölünemez bu tarla?”

“Bazı yolların kenarında alınacak yerlerimiz var, dirseklerimiz var. Bir yoldan araba geçecek gibi olan yerler var. Bir metrelik geriye çeksek de aynı yeşilliği oraya yapsak olur.”

3.1.2. Doğal ve Kentsel Sit Hakkında Yayla Esnafının Görüşleri

Doğal ve Kentsel Sit hakkında Yayla esnafının görüşleri sorulduğunda halkın dile getirdiği görüşlerle paralellik çizdiği görülmektedir. Sit korumasının, bir yandan koruyucu olduğunu dile getirirlerken diğer yandan da herhangi bir esneklik sağlamaması olumsuz bir yön olarak belirtilmiştir.

“Kayseri'deki Gesi Bağları, Konya'daki Meram Bağları, Menteşe'deki bu Karabağlar koruma altındaydı ama sağ olsunlar o Kayseri'dekini ve Meram'ı bitirdiler. Ama burası korunuyor. Tabii ki de hiç olumsuz yanı yok. Ben doğal sit olmasından dolayı çok memnumun hiç değilse bozmuyoruz. Kentsel sit alanı Menteşe merkezde var. Orada evimiz var bizim, orayı da bozmuyoruz.”

İmar konusunda sit uygulamalarının katı kuralları nedeniyle bazı olumsuz yorumlar yapılmıştır.

“Ama yanlış yapılan çok şeyler var başlangıçta yönetmelikte. Bazı şeylerin esnek olması lazım çok katı kararlar alınmış. Belediye burayı korumaya karar vermiş ama yönetmeliği hazırlayanlar buraya gelip de tam görmüş mü incelemiş mi o soru işareti biraz. Yazmış geçmişler neye göre yazmışlar onu da bilemiyorum ama hatalı kısımları var. Bunun Büyükşehir Belediyesi tarafından revize edilmesi gerekiyor.”

Bu katı kuralların mevcut binaların onarımını veya yeni işletme ve konaklama yeri yapımını engelleyerek, ticarete ket vurduğu yönünde de yorumlar yapılmıştır.

“Doğal ve kentsel sit çok önemli ama ticaret yok yani. Para olmadan yaşayamıyorsunuz sonuçta.”

3.1.3. Doğal ve Kentsel Sit Hakkında Kurum ve Yetkililerin Görüşleri

Merkez kurum ve yetkililerin doğal ve kentsel sit hakkındaki görüşleri ise bu sit korumalarının Karabağlar Yaylası'ndaki bozulmayı engellediği yönündedir. Kentsel ve III. Derece Doğal Sit, kurum ve yetkililere göre Karabağlar Yaylası'nın doğasının, geleneğinin ve kültürünün bozulmasının önündeki engellerdir.

“Yaylanın doğal yapısının korunmuş olması bence çok önemli bir artıdır Menteşe için. Bugün Karabağlar koruma altındadır kesikleriyle, ağaçlarıyla, endemik bitkileriyle, ahşap evleriyle koruma altındadır, geleneksel mimarisiyle koruma altındadır. O bakımdan biz Karabağları çok severiz. Çok olumlu buluyorum ben. Eğer bu sit kararı olmasa talan ederler.”

Yayla halkının bir kısmının ifraz konusunda dile getirdiği sıkıntıların aksine yine merkez kurum ve yetkilileri bu ifraz güçlüğüne yaylanın doğasını koruyacak bir avantaj olduğunu dile getirmiştir.

“Şimdi bu alanları küçülttüğünüz zaman hani 12 dönüm gerçekten çok fazla ama 4 dönümün altına doğal olanlar dışında mesela bizimki doğal bir dönüm, doğal iki dönüm, doğal üç dönüm bölünmüş araziler değil bizimkiler. 12 dönümleri belki 4'e indirebilirsiniz ama bunları bir dönümlük parseller yaptığınızda ne olacak? Her dönümün içinde 12 tane ev olacak. Yeşili kesmek zorunda kalacaksınız, o binaların yarattığı bir ısı olacak. O binaların yarattığı bir gürültü olacak. Şimdi bir dönümün içinde bizim evimiz var, kuşlar gelip rahatlıkla gezebiliyor. Ama insan sayısı arttığı zaman kalabalıklaştığı zaman yayla doğal yapısını kaybeder.”

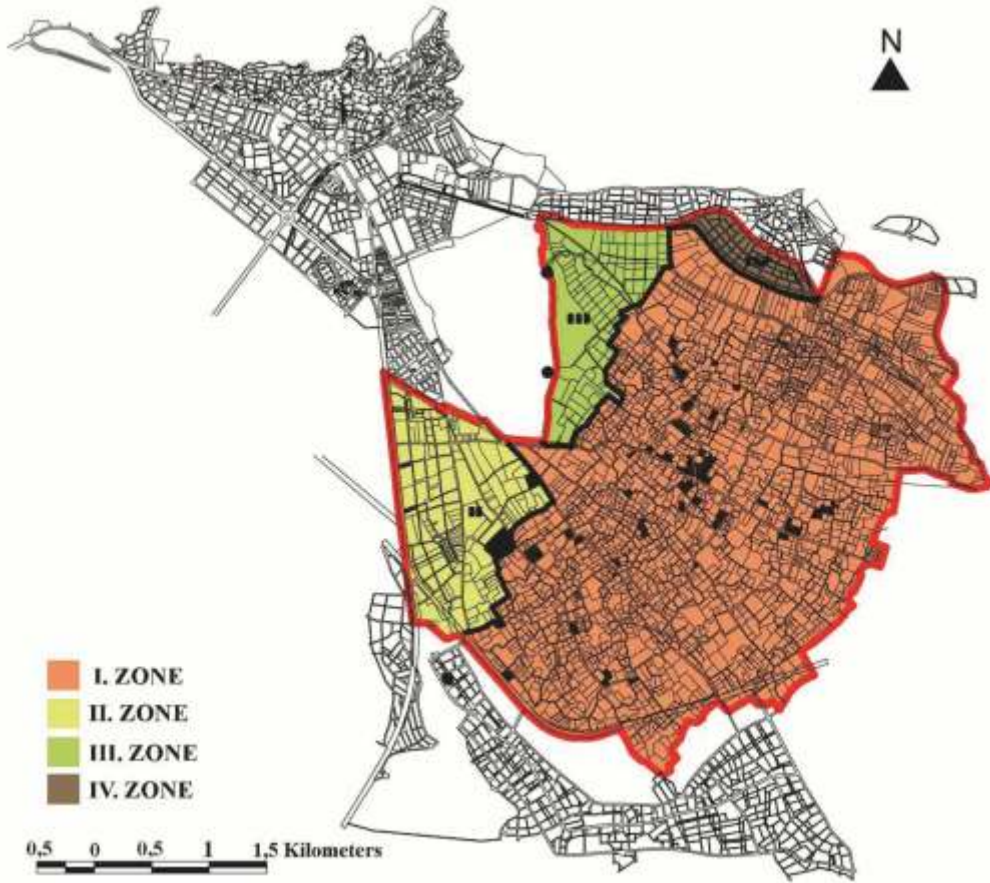
3.2. Koruma İmar Planı ve Onarım

Ülkemizde, kentsel sit alanının ilan edilmesini takiben iki yıl içerisinde koruma imar planı hazırlanması zorunluluğu vardır. Karabağlar Yaylası için hazırlanan koruma imar planına göre, I. Bölge olarak işaretli alan yaylanın geleneksel dokusunun en iyi gözlemlenebildiği geniş bir alanı içerisine almaktadır. Genel olarak orta ve küçük parsellerin yaygın olarak yer aldığı bu bölgede, yapısal nitelikler genelde orta durumdadır. Tescilli yapılar bu bölge içerisinde yer almaktadır. Alanın genel doğal karakteristiklerini de en iyi biçimde yansıtan bu bölge, bitki örtüsü açısından zengin ve tarımsal faaliyetler açısından da aktif bir yapıda yer almaktadır.

Karabağlar Yaylası'nda II. Bölge olarak isimlendirilen alan, Karabağlar Yaylası'nın gerek parsel büyüklüğü ve gerekse de geleneksel yapılaşma özellikleri açısından sit alanının genel özelliklerinden önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Yapı yoğunluğu açısından düşük yoğunluklu bir bölgedir. Genellikle büyük ve orta büyüklükte parsellerin yer aldığı bu bölgede yeni yapılaşma eğilimlerinin yüksek olduğu, bu nedenle de büyük parsellerin sıklıkla ifraz edilerek parçalanmış oldukları gözlenmektedir. Bitki örtüsü açısından zayıf olan bölgede, kısmen de olsa tarım ve hayvancılık faaliyetlerine rastlanmaktadır.

Karabağlar Yaylası'nda III. Bölge olarak isimlendirilen alan, Karabağlar Yaylası'nda I. ve II. Bölge düdenin göllenme alanı içerisinde kalan, yapılaşmanın bulunmadığı ve genel olarak da büyük parsellerin ve tarımsal faaliyetlerin yer aldığı bir alan olarak göze çarpmaktadır.

Karabağlar Yaylası'nda IV. Bölge olarak isimlendirilen alan, Karabağlar Yaylası'nın Düğerek yerleşmesinin güneyinde ve Düğerek imar planı sınırları içerisinde kalan bir alanı içermektedir. Kadastral yapının imar planı önerilerine uygun olarak parçalanmış olduğu ve yapılaşmanın da buna bağlı olarak büyük ölçüde başladığı bu alan, gerek parsel örüntüsü ve gerekse de yapılaşma durumu açısından ayrı bir bölge olarak ele alınmayı zorunlu kılmaktadır.

Harita 2: Karabağlar Yaylası, Koruma İmar Planı ve Bölgeleme Haritası (Koca, F. 2012. s.173)

Planda, turuncu alan Koruma İmar Planındaki I. bölgeyi, sarı alan II. bölgeyi, yeşil alan III. bölgeyi ve kahverengi alan IV. bölgeyi göstermektedir.

3.2.1. Koruma İmar Planı Hakkında Yayla Halk ve Esnafının Görüşleri

Bugün Karabağlar Yaylası'nı en çok etkileyen dış faktörlerden biri olan koruma imar planı hakkında yayla halkının ve esnafının görüşleri görüşmeler yoluyla edinilmiştir. Bu verilere göre yayladaki halkın ve esnafın koruma imar planı hakkında olumlu ve olumsuz görüşleri birbirine yakındır.

“Menteşe deprem bölgesi olduğu için; uzun binaların yapılması da sağlıklı değil. Özellikle yaylaya, yaylanın zemini düz olduğu için, toprağı kaygan olduğu için depremde iki veya üç katın üzerindeki binalar kesinlikle harap olacak. Bu da toplum ve kişi sağlığı için uygun değil, kent sağlığı için de uygun değil.”

“Bina falan yapılsın da çok değil. İmara açılması konusunda açılrsa çok güzel olur, ama sık değil de hiç değilse 1 dönümün içine bir tane, böyle olursa çok güzel olacak.”

“Tabi buranın doğasını bozarsanız olmaz yine inşaata boğarsanız olmaz. Yolun açılmasını da istemiyorum. Bakın tek istikamet olursa şu mahalleyi bakın kurtardıktan sonra kendine yetiyor burası.”

3.2.2. Koruma İmar Planı Hakkında Kurum ve Yetkililerin Görüşleri

Menteşe merkezdeki kurumlar ve yetkililerle yapılan görüşmeler ve grup toplantıları neticesinde koruma imar planı hakkında elde edilen veriler çeşitlidir. Koruma imar planına karşı yaklaşımlarda olumsuzluklar görülse de bu olumsuzluklar koruma imar planının kalkması yönünde değil, eksikliklerinin ortaya konulması yönündedir. Bunun dışında birçok yetkili, koruma imar planını olumlu bulmaktadır.

“Zaten tarım il müdürlüğünün yasaları da buradaki 3800 hanenin çoğalmasına izin vermiyor iyi ki vermiyor. Çünkü zaten burada Belediyenin iyi bir şekilde uyguladığı kural var Karabağlar bölgesinde hane sayısı artmıyor. Bu çok dikkatli bir şekilde korunmalıdır, hane sayısı artmamalıdır. Çünkü bu artıkça beton, bina kirliliği çok fazlalaşacaktır.”

Karabağlar Yaylası'nın yaşadığı sıkıntılar konusunda toplanmaya çalışılan verilerde, derinlemesine görüşmeler ve grup toplantılarının üzerinde önemle durduğu noktalardan biri yaylada bugünlerde irim ve kesiklerin yok edildiği yönündedir.

“Herkesin 3-5-10 dönüm arazisi bir tarlası vardır. Önünde kuyusu olan bir evi vardır Menteşe'den farklı olarak. Yaylada tabi bu bozulmaya başladı, irim meselesi. İrimler maalesef bozuk. En büyük katliamın gerçekleştiği nokta budur yayla ve yayla kültürü için. Taş duvarların yapıldığını görüyoruz.”

3.3. Altyapı

Altyapı, hem turizm hem de yaşam kalitesi açısından çok önemli bir yer tutmaktadır. Altyapının yeterli olmadığı bir alanda ne turizm düşünülebilir ne de doğal hayatın korunmasına yönelik bir istek ve bilinç uyandırılabilir. Planlama ve yatırımla ilgili sorunların temeli altyapı alanındandır. Karabağlar Yaylası için planlanan dört mevsim turizm hedefindeki sürdürülebilirlik anlayışı ve koruma ve kullanma dengesi bozulmamalıdır. Bu sebeple görüşmeler kapsamında öncelikli olarak Karabağlar Yaylası'nın fiziki ve doğal altyapısıyla ilgili bilgiler ve görüşler toplanmıştır. Altyapı ile ilgili görüş alınan belli başlı konular, kanalizasyon, su, ulaşım, yol, elektrik ve çöptür.

3.3.1. Altyapı Hakkında Yayla Halkı ve Esnafının Görüşleri

Halkın büyük çoğunluğu bir sorun başlığı olarak 'yol' konusunu ifade etmiştir. Ancak toplanan veriler incelendiğinde yol sorunu olarak dile getirdikleri sorunun aslında Karabağlar Yaylası'nda ulaşımı kısıtlayan, yollarda su durmasıyla ilgili olduğu görülmektedir.

“Bir yol sorunumuz var ondan şikâyetçiyim. Şebeke suyumuz yok, kendi kuyularımızı kullanıyoruz. Biraz onlar kirleniyor gibi olduğunda o zaman da başka yerlerden arabamızla alıp geliyoruz. Akan dere yüzünden semtleri geçmemizde zorluklar oluyor kışın. Çünkü boru taban olduğu için. Bazı yerlerde yapıldı mesela belediye yüksekten köprüler kurdu.”

Kış aylarında yaşanan Yaylayı su basması olaylarının sebebi de yolların yurtlardan yani tarlalardan alçakta kalması sebebiyle suyun yollarda birikmesidir. Ancak, bu konuda tek etken yolların alçak olması değil, aynı zamanda drenaj sisteminin yani irim ve kesiklerin bakımlarının yapılmamasıdır.

“Bu yollar yol değil, bu yollar normalde su deresidir; kışın bu yolların tamamı bu yolların deresidir, hem deredir hem yoldur.”

Yolların genişletilmesiyle ilgili görüşler de mevcuttur. Çağımızda araçlı ulaşım insanların olmazsa olmazı konumuna gelmiştir. Ancak Karabağlar Yaylası'nın temelinde ve geçmişinde esas ulaşım kaynağı bireyin kendisi ve at kullanımınıdır. Tütün ile birlikte yaylaya traktör girmiştir. Bu da Karabağlar Yaylası'ndaki ilk bozulmalardan birinin öncü kuvveti olmuştur. Daha sonra gelen otomobiller ve otobüs seferleri için yolları düzeltme çalışmalarıyla irimlere kesiklere müdahaleler olmuştur, anayollar her yağmur sonrası yol düzeltme çalışmaları sebebiyle günden güne yükseltmiştir. Vatandaşın bilinçsiz bir biçimde kendisi için yola yaptığı dolgular da yaylanın doğal drenaj sistemi olan kesikler bozmuş ve tarlalar su altında kalmaya başlamıştır.

“İşte biraz daha yollar düzgün olsa, girse çıksa daha iyi olur. Tamam, tozunu toprağına seviyoruz da çamurda da gidilmiyor yani kalıyorsun. Ulaşım sorun oluyor. Yollar işte dar.”

Yaylaya toplu ulaşım büyükşehir belediyesince sağlanmaktadır. Ancak toplu ulaşımın yetersiz olduğu hususunda görüşler mevcuttur.

“Ulaşım sabah 8, 8.30'a kadar çok yoğun oluyor ve herkes kendi arabasıyla gidiyor. 23.00 otobüsünden sonra belediye otobüsü yok. Annemlerin de en büyük sorunu o zaten.”

Yayla halkının bir kısmı, yolların var olan şeklinde korunması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre, Karabağlar Yaylası, ancak özünü koruyarak şehirlileşip yok olmaktan kurtulabilir.

Bununla birlikte, Karabağlar Yaylası'nın elektrik konusunda çift yönlü bir sıkıntı yaşadığı saptanmıştır. Karabağları Geliştirme ve Güzelleştirme Derneği'nden aktarılan bilgilere göre, elektrik dağıtım şirketinin budama sisteminin irimlerin bozulmasına yol açtığı öğrenilmiştir. Halktan toplanan veriye göreyse elektrik sorunu Karabağlar Yaylası'nda yangınlara sebebiyet vermektedir. Yine halka göre bu sorunun çözümü için elektrik telleri yeraltına alınmalıdır.

“Elektrik kesilmiyor aynı Menteşe gibi o açıdan çok rahatız. Ara yollara dokununca esprisi kaçır. Asfalt oturduğu yerde öldürür. Zift yani orası kanserojen nihayetinde, elektriğe çok önem verilmesi lazım elektrik daha sağlıklı olmalı.”

“Elektrik sistemi değişecek daha alta (yeraltına) geçecek. En büyük yanlış elektrik direklerindedir. Burada direkler, teller olur mu, binlerce ağaç değişiyor. Yağmurda, rüzgârda ağaç tele değdiği zaman kısa devre yapıyor 6-7 saat bazen 12 saat elektriksiziz.”

Yayla halkı ve esnafının dile getirdiği başlıca konu, kuyu suyundaki bozulmadır. Kuyu suyundaki bozulmaların sebepleri çok çeşitli olmakla beraber yaylanın günlük hayatta yaşadığı sıkıntıları sorduğumuzda karşımıza çıkan cevapların birçoğunu, kuyu suyundaki bozulmaların sebebi olarak görebiliriz. Bunlar arasında zirai atıklar, septik sistemlerin kanalizasyon akıntıları gibi yaylada var olduğu dile getirilen sıkıntılar vardır. Bu sebeple,talepler arasında şehir şebeke suyunun Karabağlar Yaylası'na da getirilmesi vardır.

“Yolları yapmaları lazımdır. O, arada biraz bulanık geliyor (kuyu suyu). Çayır ucunu su basar, şu Vakıf taraflarını basar.”

“İçme suyumuz yok, çeşme suyumuz yok yaylada. Suda nitrat denilen bir şeyler çıkmış.”

“Şehir içme suyu gelmesi lazım, kuyu değil. Kuyular, binalar yapıldıkça kirlenmeye başladı.”

“Eskiden kuyulardaki sular falan temizdi çünkü her şey bakirdi. İlaç falan yoktu. Şu anda maalesef ilaç falan olduğu için kuyu sularının büyük ihtimalle o etkenlerden etkilendiğini düşünüyorum ben.”

Karabağlar Yaylası'nın eşsiz güzellikteki irim ve kesikleri yaylayı bir labirente benzetir. Yayla halk ve esnafı için bu bir sorun teşkil etmese de, Karabağlar Yaylası Evliya Çelebi'yi doğrular niteliktedir. Bu sebeple, yaylada yön ve adres bulma konusunda yardımcı olması için sokak tabelalarının bulunması talebi gelmiştir.

“Sokaklara adlar konması lazım. Nereye varsan Karabağ nereye varsan Karabağ bunun belirli bir adresi yok ki. Gelen adam bilemez semtleri biz diyoruz ki Ayvalı, Narlı, Süpüroğlu adam nereden bilsin. Bir ana yollarda var levhamız ama neresinde olduğunu herkes bilemez.”

Yaylanın altyapısıyla ilgili toplanan sıkıntılardan biri de kanalizasyon sisteminin yokluğudur.

“Temizlik anlamında kanalizasyon sistemi hâlâ yok burada. Hâlâ eski usul çalışılıyor.”

Yaylada yapılan görüşmeler sonucunda halk ve esnafın bir kesimi çöp toplanmasıyla ilgili sorunlar dile getirmiştir. Yine yayla halk ve esnafının bir kesimi de ilaçlamayla ilgili sıkıntılar olduğunu dile getirmiştir.

“İlaçlama yapılıyor ama kanalda yağmur suyu birikintisi oluyor. Akşam o kurbağalar ötüyor, sivrisinek de olur tabii üstü açık olduğu için.”

“Buradan alıyorsun çöpünü, koştura koştura yaylanın dışına atıyorsun ondan sonra kötü bir görüntü oluyor.”

3.3.2. Altyapı Hakkında Kurum ve Yetkililerin Görüşleri

Altyapı konusunda kurum ve yetkililerin görüşleri oldukça farklılık göstermektedir. Kurum ve yetkililerin yayla hakkında üzerinde anlaştıkları konulardan biri drenaj sistemlerinin tıkanık olmasından ve yolların izinsiz bir şekilde yükseltilmesinden ötürü su baskınlarının yaşanmasıdır.

“Bu kanallar, tahliye kanalları tamamen tıkanmış ve işlevini kaybetmiş durumda. Yollar da şişirildiği çok toprak dolduğu için tarlalara gidiyor su.”

“Hiç yok. Hele Büyükşehir Belediyesinin faaliyete geçmesinden sonra Büyükşehir'in araçları yaylamızın yalnız yaylamızın değil ilçelerimizin en uzak köylerine mahallelerine kadar araçlarını seferber etmiş durumda. Mekânlar hiç elektrik sıkıntısı yaşamaz.”

Ancak altyapı konusunda bir başka görüş de bugün şehir hayatının sahip olduğu elektrik, şehir suyu gibi altyapı sistemlerinin Karabağlar Yaylası'na gelmesi durumunda Karabağlar Yaylası'nın yayla özelliğini kaybedip şehrin içine dâhil olacağı, bunun da korunması ve yaşatılması gereken Karabağlar kültürünü yozlaştıracağı

“Yani, oraya belediyeden su çekmek kadar saçma bir şey olamaz. Hem ekoturizmden bahsedeceksiniz hem de kendi suyu ile üretim yapan, kendi suyu ile mimlenmiş bir yere siz şebeke suyu sunacaksınız. Bu hizmeti vermeye başladığınız zaman, o anda, o yayla kullanımı ortadan kalkar.”

Yukarıda ifade edilen anlayışın örneklerinin daha önce Karabağlar Yaylası'nda deneyimlendiği aşağıda alıntılanan ifade ile desteklenmektedir.

“1984 senesi bir söylenti çıktı “Yaylaya elektrik gelecek.” Ve Süpüroğlu Kahvesi'nde şu tartışmalar olurdu. “Şimdi bu gelirse bizim bülbüller ötmese.” Çünkü bülbül gece karanlıkta öter. “Elektrik telleri geçecek diye bizim ağaçlar kesilirse.” Bu aslında yeniliğe uzaklık değil, sonuçta bir rahatlıktır elektrik. Tulumbadan su çekmek yerine dinamoyla su çıkarırsınız kuyudan veya geceleri gemici feneri dediğimiz o fenerlerle aydınlatacağımıza ampulle aydınlanacaksınız, istediğiniz gibi bahçenizi aydınlatacaksınız falan. Ama elektrik pek çok imkân getirmesine rağmen bazı şeylere engel olacak onun farkında yani engel olduğu kısım da kendi alışmış olduğu geleneksel değerleri, kendi sosyal hayatı.”

Yayla halkı ve esnafıyla yapılan görüşmelerin aksine kurumlar ve yetkililerle yapılan grup toplantıları ve derinlemesine görüşmeler yoluyla elde edilen verilerde yol sorunu konusunda net bir kanı belirlenememiştir.

Kimi yetkililerin dile getirdikleri sorunlar içinde yol sorunu yokken kimisi de yolların dar olduğunu ancak bunun bir sorun olmadığını, bu dar yolların Karabağlar Yaylası'nın karakteristik bir özelliği olduğunu ve değiştirilmemesi, müdahale edilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Bu kişilerin belirttiği sebepler incelenirse iki temel neden görülmektedir. En sık dile getirilen neden, gündelik açıdan bakılınca Karabağlar Yaylası'nın yapısını değiştirici müdahalelerden kaçınılması gerektiği, bunun uzun vadede yaylanın doğal yapısını ve yaşayışını, dolayısıyla kültürünü ve geleneğini bozacak bir girişim olduğudur. Bunu bağlantılı olarak takip eden ve hemen ardından eklenen ikinci neden ise yaylanın turizme açılması halinde bir ekoturizm veya agroturizm niteliği olarak dar yolların avantajlı olacağıdır.

“Karabağların trafik sorunu veya yol sorunu yoktur. Başka yerden gitsinler gelsinler, Denizli yolundan gitsinler. Bir de burada işte geçmişteki yaşam at ve at arabası olduğu için burada hiç araç düşünülmemiş. Dolayısıyla özünde asfalt yok. Asfalt ya da “Ben her yurda kadar arabamla gideyim” anlayışı olmamalı.”

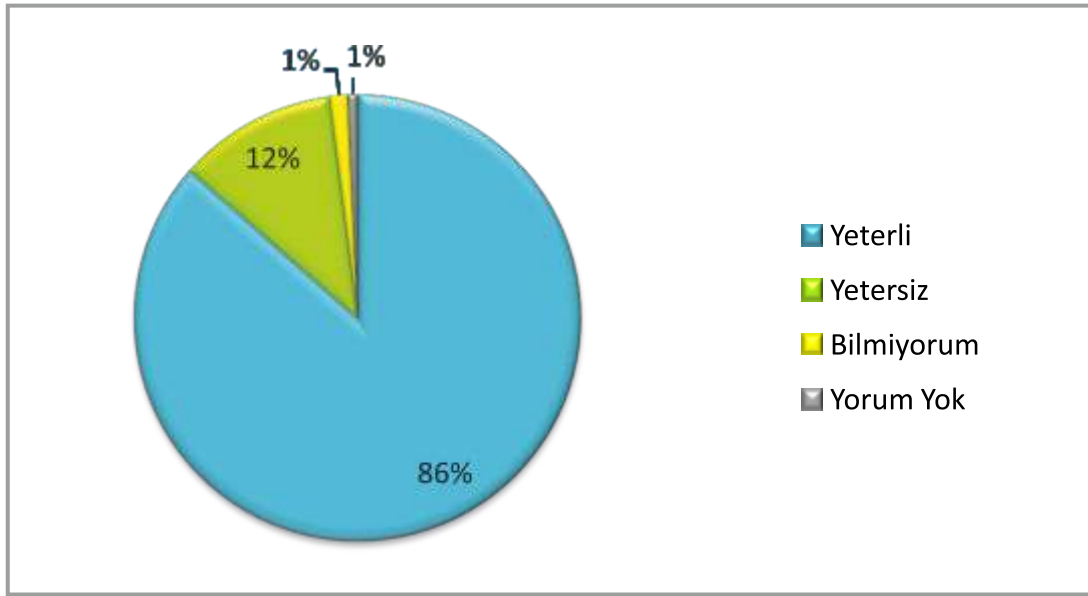
Elektrik konusunda dile getirilen sorunlar yaylada yaşayan halk ve yayla esnafının dile getirdikleri sorunlarla paralellik göstermektedir. Buna göre elektrik telleri, yerin altından geçirilmeli, o zamana dek de ağaç dallarının budanması konusunda hassas davranılmalıdır.

“Ağaçları kesti, irimlerin çoğu kesildi. Eskiden ne olurdu, elektrik geldikten sonra yani, irimin elektrik tellerine sarkan yerleri kesilirdi ama Aydem öyle yapmadı, çok ağaç kesti Aydem”

3.3.3. Altyapı Hakkında Menteşe Halk ve İşletmelerin Görüşleri

Görüşmelerde toplanan verilerin yanı sıra Karabağlar Yaylası'na olan ulaşımın yeterliliği anketlerle de ölçülmüştür.

Menteşe halkının verdiği cevaplara göre halkın %86'sı Karabağlar Yaylası'na ulaşımı yeterli bulmaktadır. Halkın %12'sine göreyse Karabağlar Yaylası'na olan ulaşım yetersizdir.

Şekil 4: Menteşe Halkının Karabağlar Yaylası'na Ulaşım Hakkındaki Görüşleri

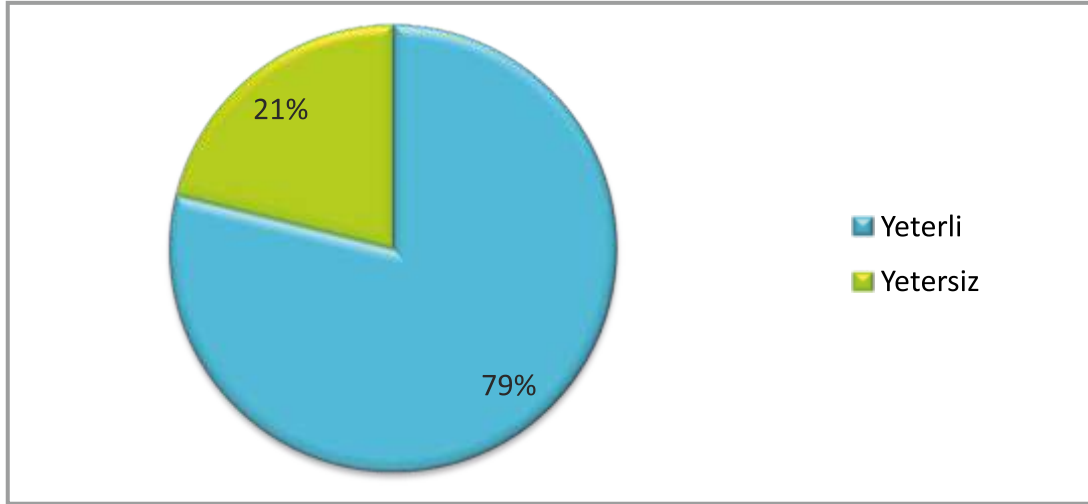
Yaylaya olan ulaşımın hangi noktalarda geliştirilmesi gerektiği sorulduğunda Menteşe halkı, %28,57 oranlarıyla seferlerin düzenlenmesini(daha iyi saatlerde ve daha sık) ve yolların geliştirilmesini düzeltilmesi gereken eksiklikler olarak ifade etmiştir. %14,29'luk bir kısmı ise Karabağlar Yaylası'nın korunarak yollarının düzeltilmesi isteği olmasının yanı sıra %14,29 oranında bir kısmı ise ulaşım olanaklarının iyileşmesi durumunda talanın artacağını dile getirmiştir.

Geliştirilmesi Gereken Yönler	Oran
Seferler düzenlenmeli	28,57
Yollar yetersiz	28,57
Çalışma saatleri uygun değil	14,29
Doğayı koruyarak yolu daha iyi yaptırılabilir	14,29
Ulaştıkça talan edilme riski artar	14,28
Total	100,00

Tablo 5: Menteşe Halkına Göre Karabağlar Yaylası'nda Ulaşım İlişkin Geliştirilmesi Gereken Yönler

İşletmelerin ise %79'u Karabağlar Yaylası'na olan ulaşımı yeterli bulurken, %21'i yetersiz bulmuştur.

Şekil 5: İşletmelerin Karabağlar Yaylası'na Ulaşım Hakkındaki Görüşleri

Buna göre Karabağlar Yaylası'na ulaşımı yetersiz bulan işletmelerin %40'ı yolların bozuk olduğunu, %20'si ise seferlerin genel olarak az sayıda olduğunu, kimisi de otobüs rotalarının yetersiz olduğunu (%20) ifade etmiştir.

Geliştirilmesi Gereken Yönler	Oran
Yolar bozuk/dar	40,00
Otobüs seferleri daha sık olmalı	20,00
Kırkahvesi mevkiinde yetersiz (Otobüs seferleri 3 saatte bir var ve akşamları yok)	20,00
Kışın ulaşım yok - yollar su ve çamur oluyor	10,00
Ulaşım Pahalı	10,00
Toplam	100,00

Tablo 6: İşletmelere Göre Karabağlar Yaylası'na Ulaşım için Geliştirilmesi Gereken Yönler

4. Karabağlar Yaylası'nın Turizm Durumu

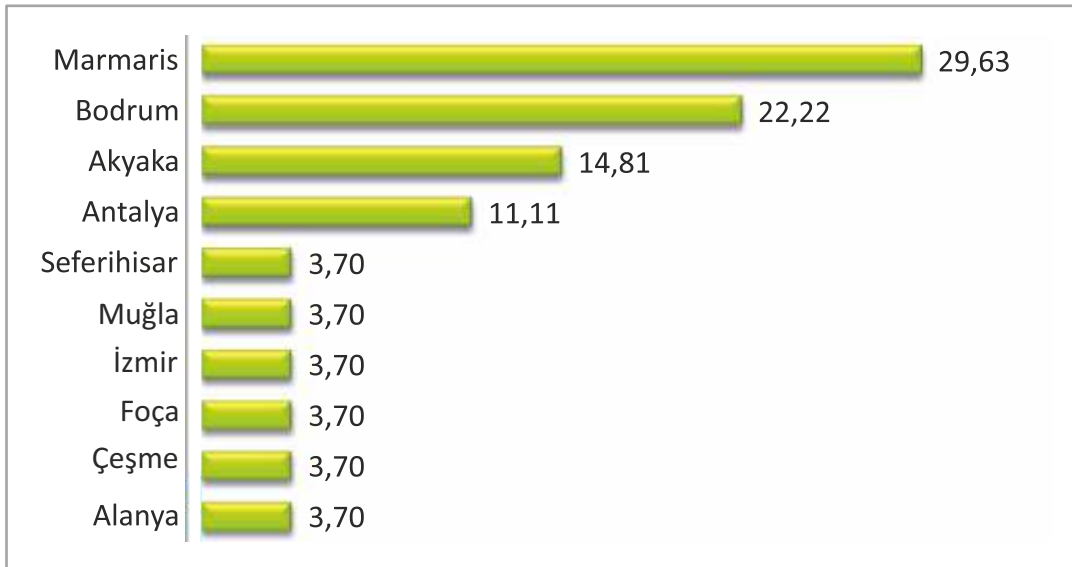
Karabağlar Yaylası'ndaki turizm durumu birkaç başlık altında incelenmiştir. Buna göre öncelikle değer saptaması yapılabilmesi için yayla halk ve esnafıyla derinlemesine görüşmeler yoluyla, Menteşe halkı, işletmeleri ve turistler ile de anket yoluyla tatil ve turizm alışkanlıkları saptanmıştır.

4.1. Yayla Halkı, Esnafı ve Turistlerin Tatil ve Turizm Alışkanlıkları

Yayla halk ve esnafıyla yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda, Karabağlar Yaylası sakinlerinin tatil anlayışının Türkiye geneliyle örtüşmediği, yayla sakinlerinin deniz kenarı turizmini arzulamadığı görülmüştür. Günübürlük Akyaka ve Akbük'e denize giden yayla halkı, yaz sıcaklarını genellikle Karabağlar Yaylası'nın serinliğinde geçirmektedir.

“Tatile gitmeye gerek yok ki. Ben 2-3 aydan beri buradayım ben daha denize bir kere gittim. O da şöyle arkadaşlarım geldi onları gezdirmeye gittim. Çünkü gerek duymuyorum. Benim için tatil demek kafa dinlemek demek, ailemle vakit geçirmek demek. Biraz daha böyle nasıl diyeyim deşarj olmak demek.”

CAPI anket tekniğiyle görüşülen turistlerin son bir yıl içerisinde %29,63 oranında Marmaris'e, %22,22 oranında Bodrum'a, %14,81 oranında Akyaka'ya tatil amaçlı gittiği saptanmıştır.

Şekil 6: Turistlerin Son 1 Yıl İçerisinde Tatile Gittiği Yerler

4.2. Ekoturizme İlişkin Görüşler

Ekoturizm, oldukça yeni bir kavramdır. İlk kez 1992 Rio Çevre Zirvesi'nde sürdürülebilir bir dünya ve çevre için kıstaslar belirlenmiştir. Bu kıstaslar, turizme de uyarlanarak, çevreye zarar vermeden, ondan yararlanma yöntemlerinin geliştirilmesi ve tüm yerli halkların kültürlerini yok etmeden, onların turizm faaliyetlerinden yararlanmalarının sağlanması şeklinde özetlenmiştir. Günümüze kadar geçen zamanda, dünya genelinde giderek "ekoturizm" kavramı ve tanımı benimsenmiştir. 2002 yılının Mayıs ayında, Kanada'nın Quebec kentinde, 133 ülkeden gelen 1100 delegenin katılımıyla yapılan Dünya Ekoturizm Zirvesi'nde, tüm ülkelerin benimsediği ortak bir tanım saptandı. Buna göre ekoturizm, "yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözetilen bir yaklaşım ya da tavır" olarak tanımlanmıştır. Bu kavramı benimseyen ülkelerin, doğal sonuç olarak benimsemeleri gereken prensipler ve uygulayacakları yöntemler; ekoturizm politikaları geliştirmek ve planlama yapmak, ekoturizm için kurallar geliştirmek, ekoturizm alanında ürün geliştirmek, pazarlama ve tanıtım yapmak ve ekoturizmin getiri ve götürülerini (maddi ve manevi) izleyip saptamaktır. (Ekoturizmdernegi.org, 2016)

4.2.1. Halk, Esnaf ve İşletme Görüşleri

Yayla halkı ve esnafıyla yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda yayla halkının ekoturizme olumlu baktığı, yaylanın doğal güzelliğinin zedelenmeyeceği bir turizm türü olduğuna inandığı belirlenmiştir.

“Kesinlikle gerekiyor. Bir rehber yardımıyla, tarihi kültürü bilen bir rehber yardımıyla bence böyle bir şey yapılabilir. Çok güzel olur bence.”

Menteşe halkı ile yapılan anketlerde ekoturizmin bilinirlik oranı %18'de kalmıştır. Ekoturizmi bilen bu katılımcıların sunulan seçeneklerden hangilerini ekoturizme uygun olarak gördükleri anlaşılmaya çalışılmış ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Ekoturizm Algısı	Oran
Doğayı anlatan ve öğreten turizm	24,00
Çevre dostu turizm	18,67
Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizm	16,00
Yerel halkın refahına katkı sağlayan turizm	12,00
Farklı kültürleri ve gelenekleri tanımaya olanak veren turizm	10,67
Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizm	9,33
Konforsuz, basit ve sade olanaklar sunan turizm	5,33
Çadır/kamp turizmi	2,67
Pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizm	1,33
Toplam	100,00

Tablo 7: Mentеше Halkının Ekoturizm Algısı

Buna göre yerel halkın %24'ü ekoturizmi doğayı anlatan ve öğreten turizm olarak görmektedir. Yine tüm katılımcılar içinde ekoturizm, %18,67 oranında çevre dostu turizm olarak algılanmaktadır. Çadır ve kamp turizmi ise yerel halkla yapılan anket çalışmalarının sonucuna göre %2,67lik bir oranla ekoturizm ile çok bağdaştırılmamıştır.

Ekoturizmin olumlu ve olumsuz yönlerini irdelemeleri istendiğinde, Mentеше halkının %38,46'sı ekoturizmin ekonomik katkı sağladığını, %23,08'i ekoturizmin çevreyi koruyup değer verdiğini ve %19,23'ü ekoturizmin doğayı tanıttığını ifade etmiştir

Ekoturizm Olumlu Yönleri	Oran
Ekonomik katkı	38,46
Çevreyi koruması değer vermesi	23,08
Doğayı tanıtmaya	19,23
Değişik kültürleri tanıma	3,85
Doğa önem kazanır	3,85
Ekonomik sade doğa ile uyumluluk görsellik	3,85
Halkın kültürel ve ekonomik zenginleşmesi	3,85
Her bütçeye hitap eder - doğa insan çevre dostu	3,85
Toplam	100,00

Tablo 8: Mentеше Halkına Göre Ekoturizmin Olumlu Yönleri

Menteşe halkının %30'u ekoturizmin olumsuz yönü olarak turizme açılacak bölgenin asimilasyona açık hale gelişini, %25'i doğal kaynakların tahribata uğrama ihtimalini ve %23'ü doğanın dengesinin bozulmasını dile getirmiştir.

Ekoturizmin Olumsuz Yönleri	Oran
Asimilasyona olan açıklık	30,00
Doğal kaynakların tahribatı	25,00
Doğanın dengesinin bozulması	23,00
Ekoturizm gelişirse diğer turizm çeşitleri olumsuz etkilenir	15,00
İmkanların sınırlı olması	7,00
Toplam	100,00

Tablo 9: Mentеше Halkına Göre Ekoturizmin Olumsuz Yönleri

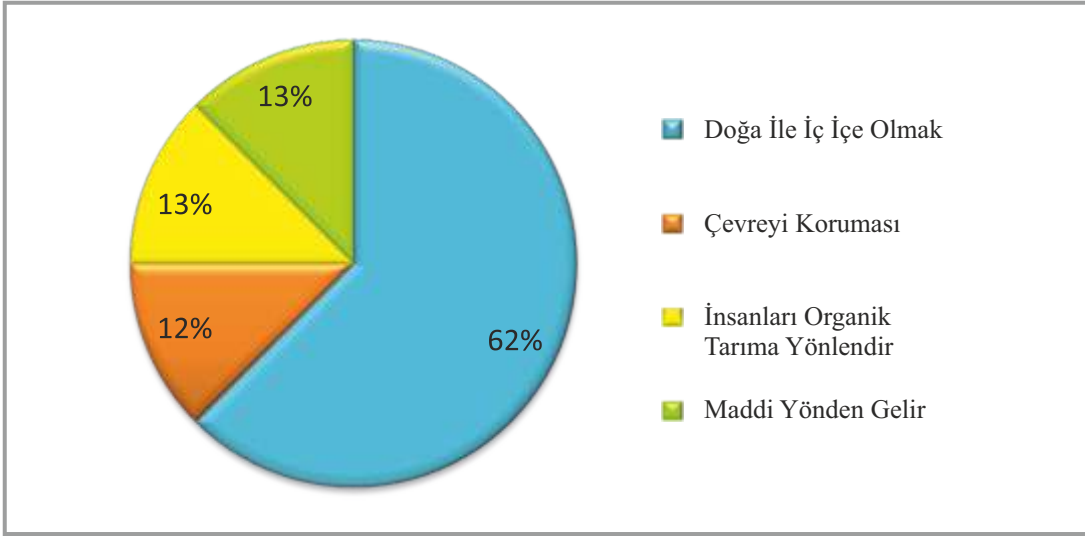
Ekoturizmin Mentеше ilçesindeki işletmeler açısından ne ifade ettiği yine yapılan anketler sonucunda ölçülmüştür. Edinilen verilere göre işletmelerin yarıya yakını (%41,67) ekoturizmi çevre dostu turizm olarak görürken; ekoturizmin yerel halkın refahına katkı sağlayan bir turizm olarak algılanması işletmeler açısından %25 oranla yerel halka göre iki katı sıklıktadır.

Ekoturizm Algısı	Oran
Çevre dostu turizm	41,67
Yerel halkın refahına katkı sağlayan turizm	25,00
Doğayı anlatan ve öğreten turizm	16,67
Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizm	8,33
Konforsuz, basit ve sade olanaklar sunan turizm	8,33
Toplam	100,00

Tablo 10: İşletmelerin Ekoturizm Algısı

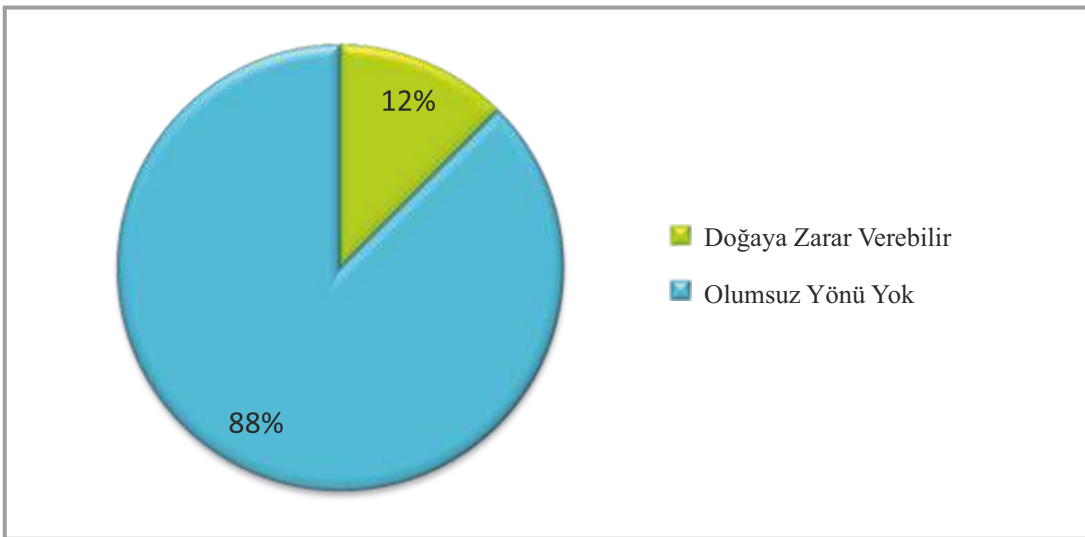

Ekoturizmin olumlu ve olumsuz yönlerini irdelemeleri istendiğinde, Menteşe ilçesindeki işletmelerin %62'si ekoturizmin doğa ile iç içe oluşunu, %13'ü ise insanları organik tarıma yönlendirmesini olumlu yönler olarak ifade etmiştir.

Şekil 7: İşletmelere Göre Ekoturizmin Olumlu Yönü

Menteşe ilçesindeki işletmelerin %88'i olumsuz bir yönü olmadığını ifade etmiştir. %12 oranındaki ekoturizmin doğaya zarar verebileceği yönündeki görüşün temel nedeni ise Karabağlar Yaylası'nın turizme açılması halinde insanların bilinçsiz olmaları sebebiyle yaylaya zarar vereceklerine yapılan vurgudur.

Şekil 8: İşletmelere Göre Ekoturizmin Olumsuz Yönü

4.2.2. Kurum ve Yetkililerin Görüşleri

Derinlemesine görüşmelerde kurum ve yetkililerin ekoturizm üzerine algısı ölçülmeye çalışılmıştır. Bu görüşmeler sonucunda elde edilen veriye göre kurum ve yetkililerin ekoturizme olumlu yaklaşıtları, ekoturizmin Menteşe'nin ekonomisini kalkındıracak bir araç olarak görüldüğü belirlenmiştir.

“Menteşe'nin ekonomisini, Menteşe'nin ticaretini ve Menteşe'nin, özellikle ekonomik yapısını işlevsel hale getirecek turizm anlayışıdır.”

Ekoturizmin ekolojik tarımla beraber gitmesi gerektiği de bu görüşmelerde dile getirilen olgulardan biridir.

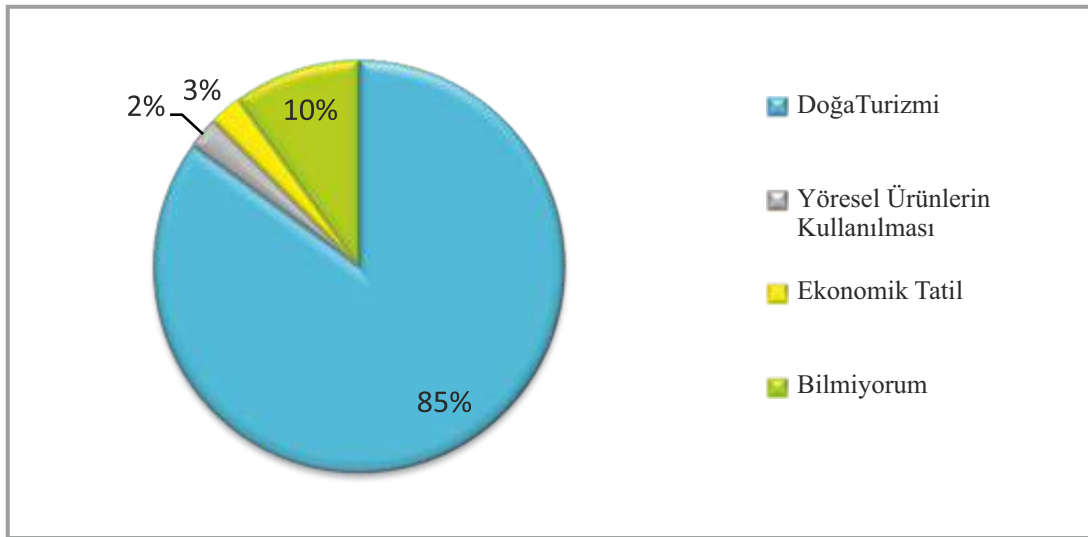
“Söylediğiniz şey çok ilgimi çekti, ekoturizm. Tabi ekolojik tarım bunun temeli bunu ekolojik tarımla yüceltebiliriz. İnsanlar gelecek doktor olsun, hâkim olur kim gelirse, mesleği, kariyeri ne olursa olsun. İnsanların böyle bir ortamda iki keçi iki kuzu beslemesi, bir inek beslemesi, bunların gübreleriyle büyümüş bir patlıcan biber yemesi olağanüstü bir değer, bunun kıymeti anlatılmalı. Ekoturizm bu yani ve muhteşem bir şey olacağını düşünüyorum.”

4.2.3. Turizm Yetkilileri ve Turistlerin Görüşleri

Turizm acenteleri ve tur operatörleriyle yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda elde edilen verilere göre ekoturizm, geleneksel turizm anlayışının getirdiği olumsuzluklara karşı öne sürülmüş yeni bir turizm biçimidir.

“Bir bölgeyi turizme açmak çok tehlikeli ve riskli ancak bunu kullanmayı biliyorsanız... Turizme karşı olduğum için değil hatta ben turizmciyim ama turizm aslında yaşamın ticarete döndürülmesidir. Bu yanlış gelişmeden dolayı turizmin getirdiği olumsuzluklardan dolayı dünya ölçeğinde kavramlar karışmış. Kavramlar ve yeni değerler oluşturulmuş bu yanlış kullanıma karşı, bu kendini yok eden duruma karşı da bütün dünyanın kabullendiği, önem verdiği yeni kavramlar oluştu.”

Yine turizm acenteleri ve tur operatörleriyle gerçekleştirilen anketler sonucunda, Karabağlar Yaylası için hedeflenen ekoturizmin, acenteler nezdinde karşılığının ne olduğu bulunmaya çalışılmıştır. Buna göre, turizm yetkililerinin %85'i ekoturizmi doğa turizmi olarak görmekte, %10'u ise bilmemektedir. %3 oranında turizm acente ve tur operatörü ise ekoturizmi ekonomik tatil olarak nitelemiştir.

Şekil 9: Turizm Acentesi – Tur Operatörleri Tarafından Ekoturizmin Bilinirliği

Buradan çıkan sonuç, hedef kitledeki tur operatörleri ve turizm acentelerine ekoturizmin daha iyi tanıtılmasını sağlamak ve bu tür turizmi cazip kılacak avantajları detaylıca anlatmak gerektiğidir.

Ekoturizmi bilen acente ve operatörlere, ekoturizmin hangi kavramlara uygun olduğu sorulmuştur. Buna göre, %20,45 oranları ile ekoturizm kavramı, doğayı anlatan ve öğreten turizm ile çevre dostu turizm ifadeleriyle tanımlanmıştır.

Ekoturizm Algısı	Oran
Doğayı anlatan ve öğreten turizm	20,45
Çevre dostu turizm	20,45
Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizm	14,39
Yerel halkın refahına katkı sağlayan turizm	10,61
Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizm	9,09
Farklı kültürleri ve gelenekleri tanımaya olanak veren turizm	9,09
Konforsuz, basit ve sade olanaklar sunan turizm	9,09
Çadır/kamp turizmi	6,06
Pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizm	0,76
Toplam	100,00

Tablo 11: Turizm Acentesi – Tur Operatörleri Ekoturizm Algısı

Turistlerle yapılan anketlerde ekoturizm bilinirliği ölçülmüştür. Buna göre, turistlerin %75 oranında bir kısmı ekoturizmi bilmemektedir. Bunu takip eden cevaplar %5 oranları ile “doğa ile insanın iç içe olması,” “doğanın kullanımı tamamen faydaya çevirmek için yapılan turizm,” “doğanın tarım alanı olarak kullanımı” ve “insanların kendi ürettiğini satması” olmuştur.

Ekoturizm Bilinirlik	Oran
Doğa ile insan iç içe olması	5,00
Doğanın kullanımı tamamen faydaya çevirmek için yapılan turizm	5,00
Doğanın tarım olarak kullanımı	5,00
İnsanların kendi ürettiğini satması	5,00
Doğanın ve çevrenin korunarak turizme dönüştürülmesi	2,50
Ekolojik turizm	2,50
Bilmiyorum	75,00
Toplam	100,00

Tablo 12: Turist – Ekoturizm Bilinirlik

Ekoturizm hakkında bilgisini ifade eden %25'lik kısma göre ekoturizm, çevre dostu turizm (%27,59), doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizm (%27,58) ifadeleriyle tanımlanmıştır.

Ekoturizm Algısı	Oran
Çevre dostu turizm	27,59
Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizm	27,58
Doğayı anlatan ve öğreten turizm	17,24
Farklı kültürleri ve gelenekleri tanımaya olanak veren turizm	10,34
Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizm	6,9
Çadır/kamp turizmi	6,9
Konforsuz, basit ve sade olanaklar sunan turizm	3,45
Toplam	100,00

Tablo 13: Turistlerin Ekoturizm Algısı

4.3. Yaylanın Turizm Konusunda Yaşadığı Sıkıntılar ve Çözüm Önerileri

4.3.1. Yayla Halkı ve Esnafının Görüşleri

Karabağlar Yaylası'nı dört mevsim sürdürülebilir turizme açma hedefinin direkt olarak etkileyeceği kitle yayla halk ve esnafıdır. Bu sebeple bu iki kesimin istek ve önerilerinin öğrenilmesi ve değerlendirilmesi şarttır. Bu anlayışla, derinlemesine görüşmelerde yayla halkından ve esnafından konuyla ilgili düşünceleri toplanmıştır. Yayla yaşayanlarının bir kısmı altyapı eksikliği sebebiyle kış aylarında turizmin yapılamayacağını belirtmektedir.

“Adam gelse bile oradaki restoranlarımız falan az kaldı. Kışın burada turistin çok anlamı yok. Çünkü yolu düzgün değil. Toprağı düzgün değil biz çizme giyiyoruz kışın.”

Karabağlar Yaylası halk ve esnafı, derinlemesine görüşmelerde Karabağlar Yaylası'nda turizme yönelik en önemli eksiğin tanıtım olduğunu belirtmişlerdir.

“Karabağların öncelikle tanıtımı eksik. İnsanların gerçekten beklentileri çok yüksek ki acaba beklentilerini karşılayacak mı düşüncesi var biraz da. Konser burada olmuyor, merkezde oluyor, Menteşe merkezde.”

Yayla sakinlerinin önerileri arasında yetkili kurumların tur operatörleri ve turizm acenteleriyle işbirliği içerisinde Karabağlar Yaylası'nı tur rotalarına katmaları bulunmaktadır.

“Çünkü oralara öyle bir şeyler kurulsa daha güzel olur. Adam turla gelir yemeğimizi yer yaylada dinlenir. Kalkar gider. O adam gezmiş olur biz de karlanmış oluruz. Pazarımız buraya gelse tanıtım için buraya gelseler bizim Menteşe kavununu bilen yok. Orada çalıştıran adam da kar yapmış olur.”

“Burayı tanıtma konusu komple bir olay yani bunu ne siz tek başınıza, ne ben, ne belediye tek başına yapabilir. Bu valilikten destekle, STK'larla. Ticaret ve Sanayi Odasıyla, belediyesiyle, insanlarıyla, ileri gelenleriyle bir uzlaşma kurularak buranın ciddi bir değer olduğunun anlatılması lazım. Belediye bu konuda çok çalışıyor ama yetmez ki yetemez. Çok ayaklı bir olaydır çünkü bu. Belediyenin rutin işleri var zaten onunla beraber bir de bu ayağı yapması mümkün değil. Dediğim gibi STK'ların, sivil toplum örgütlerinin, valiliğin veya ticaret odasının ciddi desteklerinin olması lazım. Menteşe veya herhangi bir yer, hepimizin yani. Buraları iyi olursa hepimiz iyi oluruz. Bu mantıkla hareket etmemiz lazım.”

Yayladaki konaklama tesisi ve yeni imar sıkıntısı hakkında yayla halk ve esnafının önerisi kullanılmayan yayla evlerinin çeşitli desteklerle (bakım, onarım, vb.) kiralama yöntemine gidilerek turistin hizmetine sunulmasıdır.

“Kamp alanı olarak zor ama mesela evler var. Kullanılmayan evler... Kış geldi mi herkes Menteşe'ye gidiyor. Kışın bomboş kalıyor burası. Onlar belirli desteklerle otel veya küçük butik oteller gibi yapılarak insanlara verilebilir. Bisiklet turları olabilir, safari turları olabilir. Menteşe'deki hem üniversite hem de birçok esnaf tarafından bisiklet turlarına ciddi bir eğilim var.”

Konaklama tesisi yapımında sit korumasının getirdiği kısıtlamaya yönelik olarak yayla sakinleri bungalov tarzında temelsiz yapıların veya yaylanın yapısına uygun ahşap yapıların gerekli izinler alınarak yapılabileceğini öngörmektedir.

“Sit alanını bozmadan, doğal yapıyı bozmadan, örnek veriyorum 90 santimlik bir temelin üzerine ahşap bungalov yapılarak üzerine de normal çatı kiremit konularak; orada birleşik bir oda, bir mutfak, aynı zamanda yatak odası da aynı yerde tek büyük bir odada yapılması gayet yerinde olur”

Yayladaki aktivite eksikliğine karşı yine halk ve esnaftan görüşmelerde elde edilen öneriler, bisiklet turları düzenlenmesi, tiyatroların sahnelenmesi, sünnet, düğün gibi topluluk etkinlikleri düzenlenmesi, yayla geleneksel hayatının pazarlanmasıdır.

“Bisiklet turu düzenlenebilir. Tiyatro etkinliği olabilir. Ondan sonra sünnet etkinliği olabilir. Düğün etkinliği olabilir. Orada insanlar gelecek aynı zamanda küçük bir çay bahçesi de olacak. Şimdi bu Karabağlar'a gelen insanlar bisiklet turu yapacak bir gün onunla vakit geçirecek. İkinci gün, üçüncü gün bahçeleri dolaşacak öyle geçirecek. Dördüncü gün, beşinci gün tavuğa bakacak, ineğin sütünü alacak. Altıncı ve yedinci gün de o ara zamanlarda o pazar yerini gezecek, hali gezecek. Akşamleyin belediye tarafından düzenlenen şeyler olursa, etkinlikler olursa veya bizim burada düğün var diyelim, gidecek herkes orada eğlenecek.”

4.3.2. Kurum ve Yetkililerin Görüşleri

Kurum ve yetkililerle yapılan görüşmelerde elde edilen önerilerin çoğunluğu Karabağlar Yaylası'nın geleneksel yaşantısının korunması ve yaylanın turizmden bu şekilde pay almasıdır.

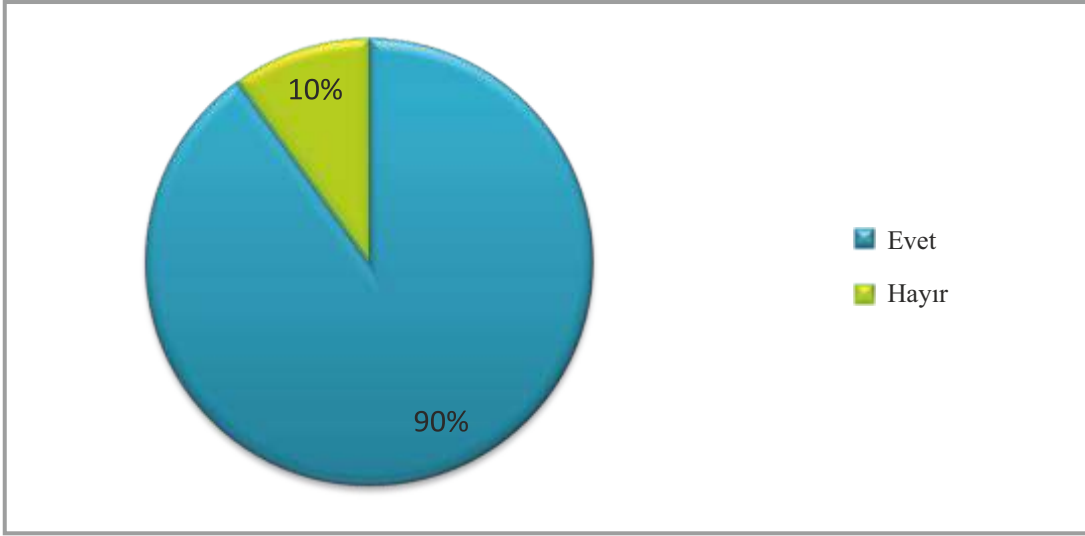
“Çok zor değil burada 10 dönümlük bir arazi burada iki yıl içinde çok ciddi bir şekilde yerel tohum yetiştiriciliğini gerçekleştirebilir ve bu elde edilen tohumlar da herkese dağıtılabilir. Burada turizm açısından, tarlayı ve evi kiralayıp patlıcan biber domates; oğlak keçi inek beslemek isteyen insanlar var. Buranın hayatı o yönden de incelenmelidir.”

Yine kurum ve yetkililerin öne çıkardığı en önemli eksikliklerden biri Karabağlar Yaylası'ndaki tanıtım eksikliğidir.

“Bir kere yani birinci planda reklam kampanyasını yürütmek durumundasınız. Sadece ülkenin sınırları içerisinde değil, dış ülkeler nezdinde de böyle bir şey. Sonra getireceksiniz onları misafir edeceksiniz, gelip görecekler onlar. Birkaç gün yaşadktan sonra, onlar gidecekler başkalarına anlatacaklar. Turizm böyle olur, hele bizim insanımız, akıllıdır böyle şeylerde. Yaşamadan bilemez, kabullenmez. Yerli turistler için böyle, yabancı turistler için farklı. Dediğim gibi siz birinci planda burası ile ilgili bir altyapı oluşturmak durumundasınız.”

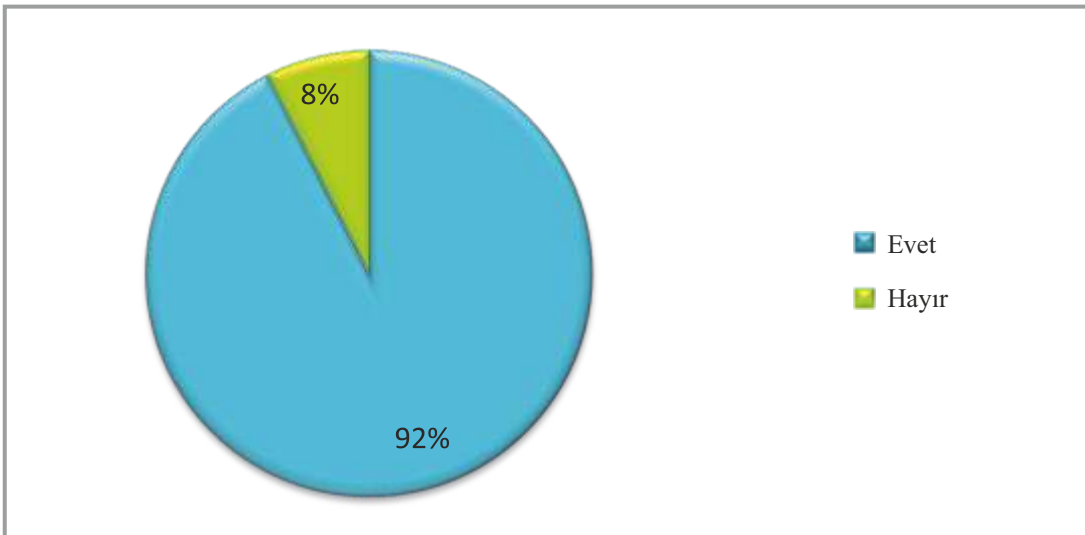
4.3.3. Menteşe Halkı ve İşletmelerinin Görüşleri

Menteşe halkı ve işletmeleri, Karabağlar Yaylası'nı yaylada ikamet edenlerden sonra en iyi bilen ikinci kesimdir. Bu kişilerle yapılan anket sonucunda ulaşılmaya çalışılan ilk bilgi, halk ve işletmelerin Karabağlar Yaylası'nı bilip bilmediğidir. İşletmelerin %90'ı Karabağlar Yaylası'nı bilirken, %10'u Karabağlar Yaylası'nı bilmemektedir.

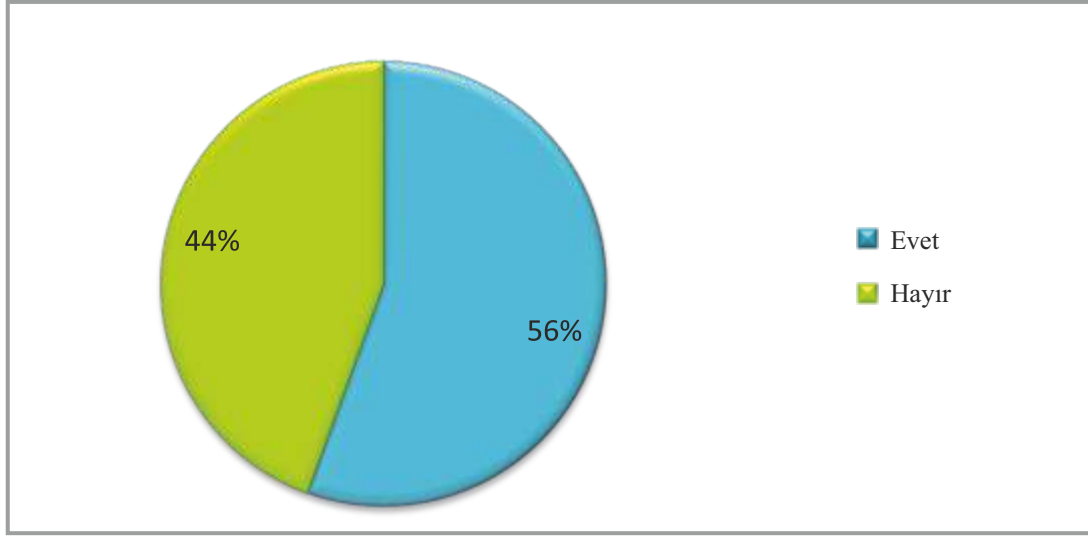
Şekil 10: İşletmeler Tarafından Karabağlar Yaylası'nın Bilinirliği

Anketlerle erişilen bilgiye göre Karabağlar Yaylası'nın bilinirlik seviyesi Menteşe halkınızda %92'dir

Şekil 11: Menteşe Halkına Göre Karabağlar Yaylası'nın Bilinirliği

Anketlerle ölçülmeye çalışılan bir diğer konu işletmelere ve halka göre Karabağlar Yaylası'nın turizm potansiyeli hakkındaki görüşleridir. Buna göre, işletmelerin %56lık bir kısmı Karabağlar Yaylası'nı turistik bir yer olarak görmezken %44lük bir kısmı yaylayı turistik bir yer olarak görmektedir.

Şekil 12: İşletmelere göre Karabağlar Yaylası'nın Turistik Niteliği

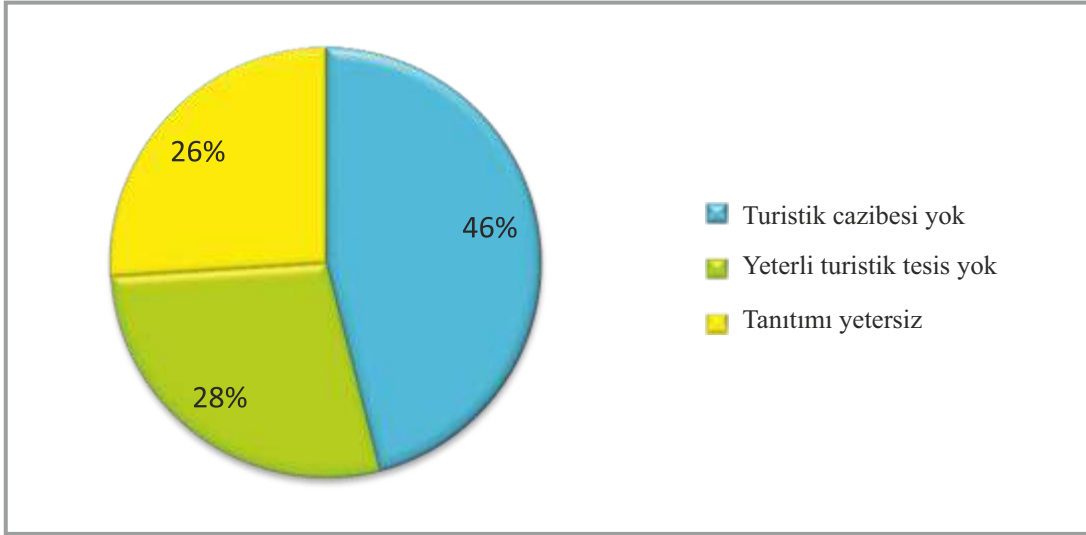
Karabağlar Yaylası'nı turistik bir yer olarak gören %44 oranındaki işletmeye, yaylanın turistik olarak gördükleri özelliklerinin ne olduğu sorulmuştur. Buna göre, %35,14'ü yaylanın doğasını, %29,73'ü gezilecek ve görülecek alanlarını, %21'i tarihi kahveleri, evleri ve çınar ağaçlarını belirtmiştir.

Karabağlar Yaylası'nı Turistik Gören İşletmelerin Nedenleri	Oran
Doğası	35,14
Gezilecek/Görülecek Yerleri Var	29,73
Tarihi Çınarlar - Kahveleri - Evleri	21,62
Havası	2,7
Kavun	2,7
Sessiz sakin	2,7
Yayla olması	2,7
Yaylanın alçak olması, serin, yeşil	2,7
Toplam	100,00

Tablo 14: Karabağlar Yaylası'nı Turistik Bir Yer Olarak Gören İşletmelerin Öne Sürdüğü Özellikler

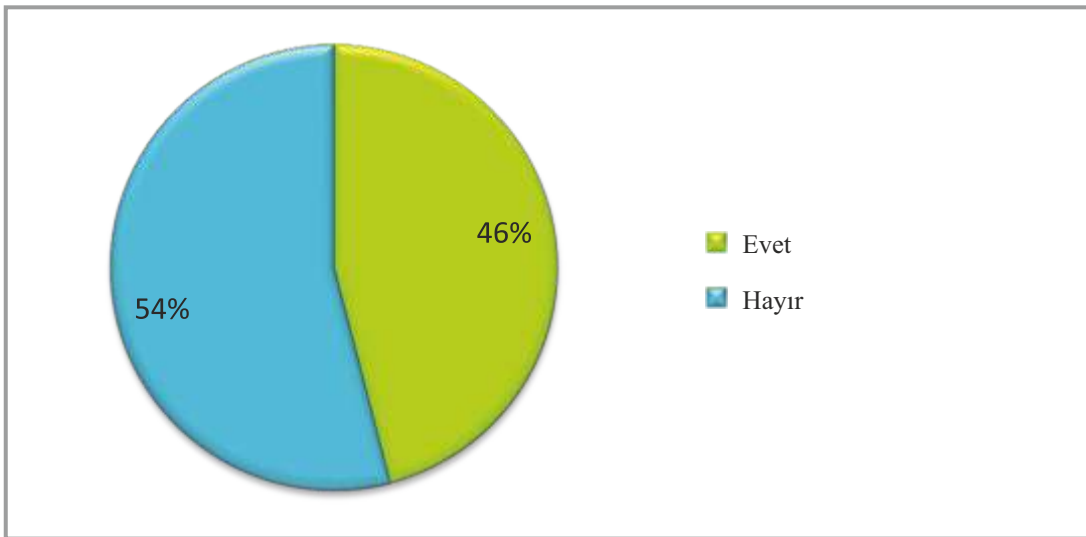

Karabağlar Yaylası'nı turistik bir yer olarak görmeyen %56 oranındaki işletmelerin yarıya yakını (%46) yaylanın turistik bir cazibesi olmadığını ileri sürerken, %28'i yeterli turistik tesis olmadığını belirtmiştir.

Şekil 13: Karabağlar Yaylası'nı Turistik Bir Yer Olarak Görmeyen İşletmelerin Öne Sürdüğü Nedenler

Halkın %54'ü Karabağlar Yaylası'nı turistik bir yer olarak görmezken, %46'sı turistik özellikleri olduğu görüşündedir.

Şekil 14: Menteşe Halkına Göre Karabağlar Yaylası'nın Turistik Niteliği

Menteşe halkının, Karabağlar Yaylası'nı turistik olarak gören %46'lık kesiminin çok büyük bir kısmı (%36,76) yaylanın turistik özelliği olarak doğası, temiz havası ve çevresel güzelliklerini dile getirmektedir. %17,65'lik kısmı ikliminin turistik cazibesi olduğunu öne sürerken, %11,76'lık bir kısmı da tarihi kahvelerinin, evlerinin ve çınarlarının turistik özellikte olduğunu belirtmektedir.

Karabağlar Yaylası'nı Turistik Gören Mentеше Halkının Nedenleri	Oran
Doğası, Temiz Hava, Çevre	36,76
Turistik Cazibesi Var	19,12
İklimi	17,65
Tarihi Yer Çınar Ağaçları/Evleri/Kahvehaneleri	11,76
Restoranı Var	4,41
Yayla Aşağıda Olduğu İçin	2,94
Doğal Sit Olduğu İçin	1,47
Havası Doğası Yağlıları İle korunmalı Bugüne Gelebilen Nadir Yerlerden Biri	1,47
Maddi Yönden Uygun	1,47
Halkın Çıkarı İçin	1,47
Restore Edildiği İçin Turizme Açılabilir	1,47
Toplam	100,00

Tablo15: Karabağlar Yaylası'nı Turistik Gören Mentеше Halkının Öne Sürdüğü Özellikler

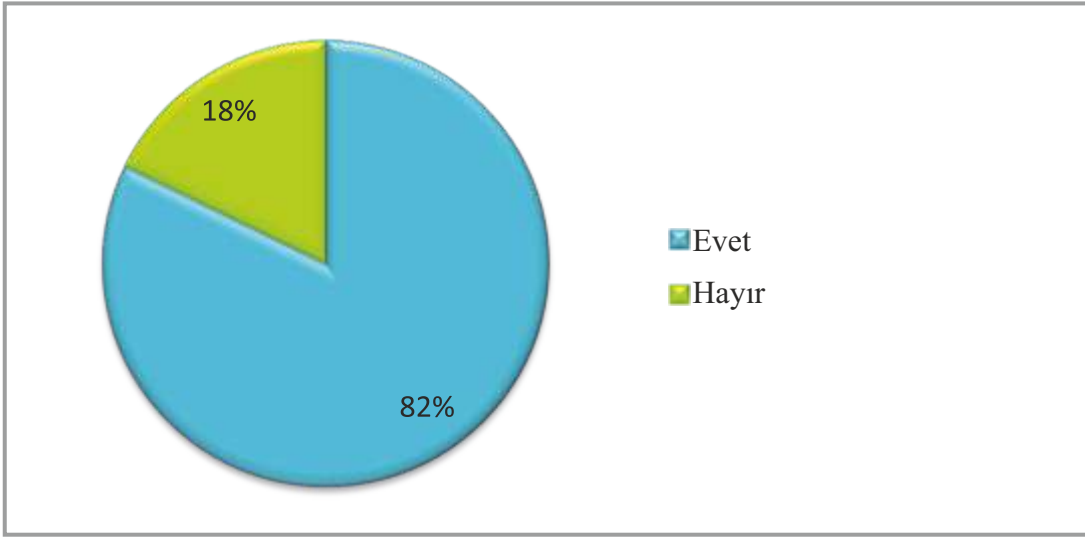
Karabağlar Yaylası'nı turistik bir yer olarak görmeyen %54 oranındaki Mentеше halkının, %41,27'si yaylanın turistik bir cazibesi ve alanı olmadığını belirtmiştir. %28,57'lik bir kısmı işe yetersiz turistik tesis sebebiyle Karabağlar Yaylası'nın turistik bir yer olmadığını dile getirmiştir. Yine bu kişilerin %12,70'i Karabağlar Yaylası'nın tanıtım yetersizliği sebebiyle turistik bir yer olmadığını belirtmiştir.

Karabağlar Yaylası'nın Turistik Olmama Nedenleri	Oran
Turistik Cazibesi/Alanı Yok	41,27
Turistik Tesis Yetersiz	28,57
Tanıtım Yetersiz	12,70
Daha Gelişmedi	4,76
Yatırım Yapılmıyor Oraya	4,76
Çevre Sorunları Su Basıyor/Yolları Kötü	1,59
Halk İstemiyor	1,59
Yayla Olduğu İçin	1,59
Yorum Yok	3,17
Toplam	100,00

Tablo 16: Karabağlar Yaylası'nı Turistik Bir Yer Olarak Görmeyen Mentеше Halkının Öne Sürdüğü Nedenler

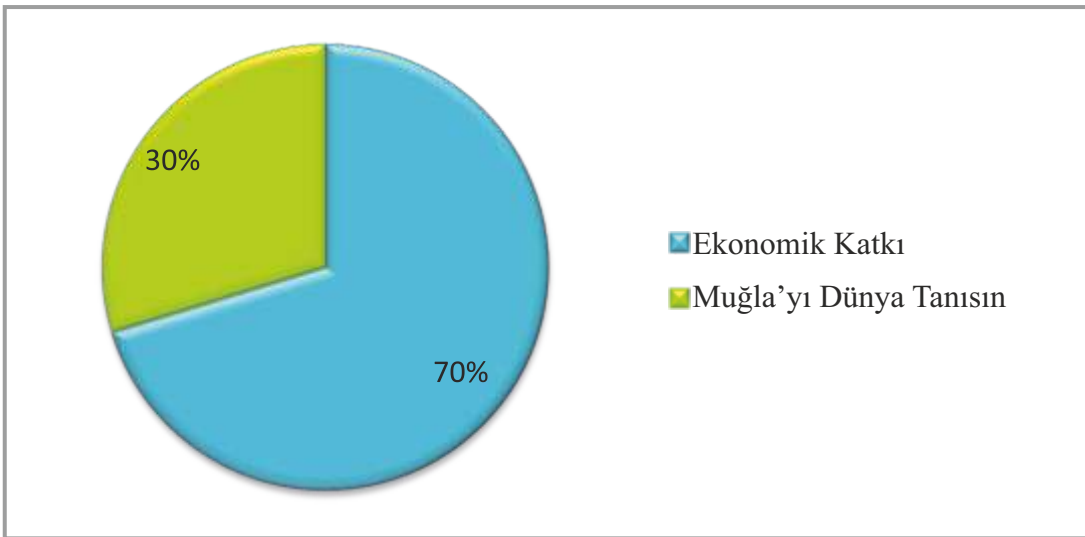

İşletme ve halka Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesi konusundaki görüşleri sorulduğunda alınan cevaplar değişkenlik göstermektedir. Buna göre, işletmelerin, Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesine halka kıyasla daha olumlu baktığı görülmektedir. %82 oranındaki işletmeler Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesini arzu ederken, %18'i Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesini istememektedir

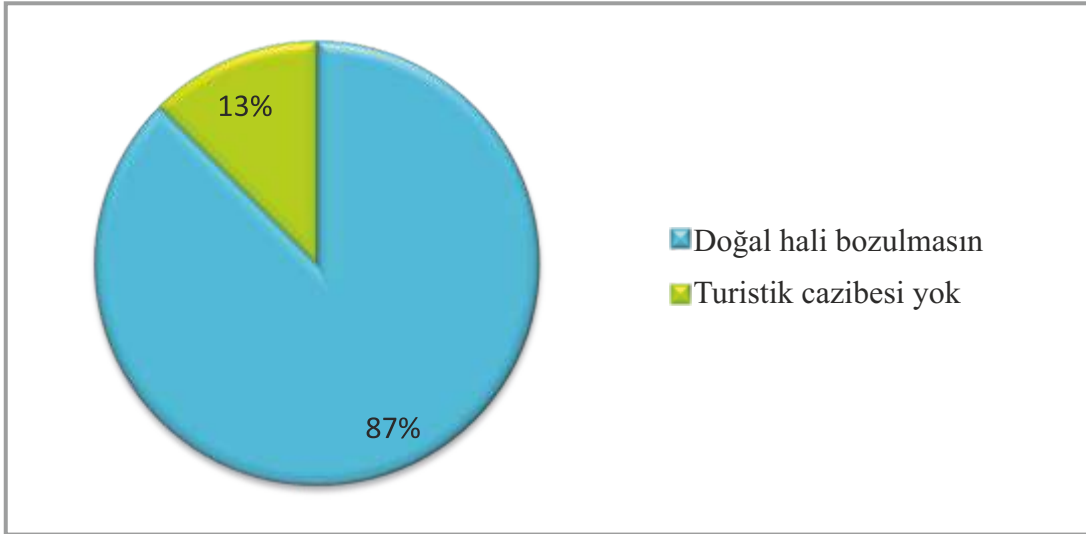
Şekil 15: İşletmelerin Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesine Bakışı

Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesini isteyen %82 oranındaki işletmelerin bu gelişmeyi isteme sebepleri arasında, sağlanacak ekonomik katkı %70 oranıyla başı çekmektedir. %30 oranındaki işletme ise Muğla İlinin uluslararası düzeyde tanınmasını istediğini belirtmiştir.

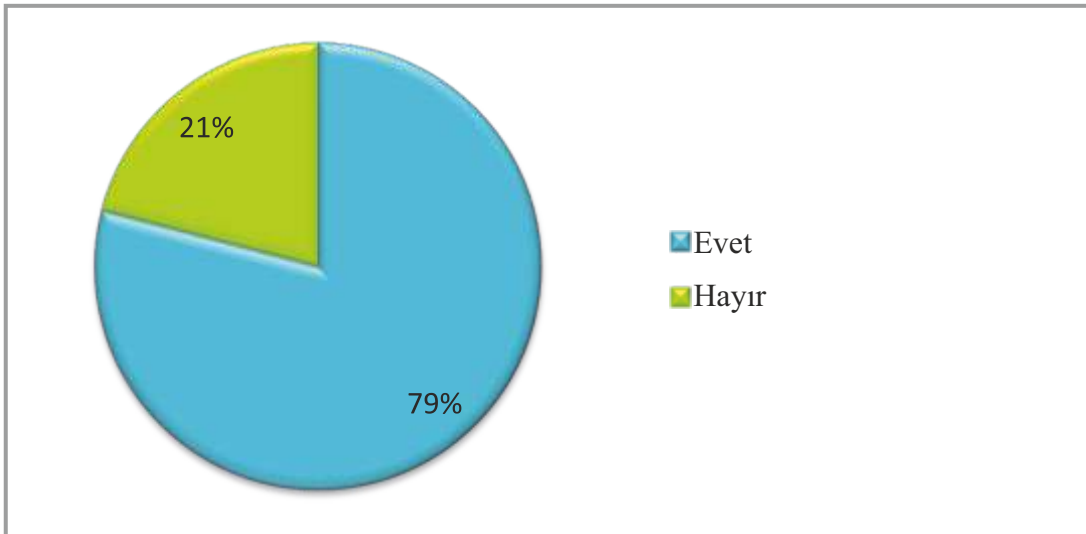
Şekil 16: İşletmelerin Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesini İsteme Nedenleri

Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesini istemeyen işletmelerin başlıca endişe kaynağı %87 oranıyla Karabağlar Yaylası'nın doğal halinin bozulmasıdır.

Şekil 17: İşletmelerin Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesini İstememe Nedenleri

Menteşe halkının Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesine bakışı ise %79 oranında olumlu, %21 oranında olumsuzdur.

Şekil 18: Menteşe Halkının Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesine Bakışı

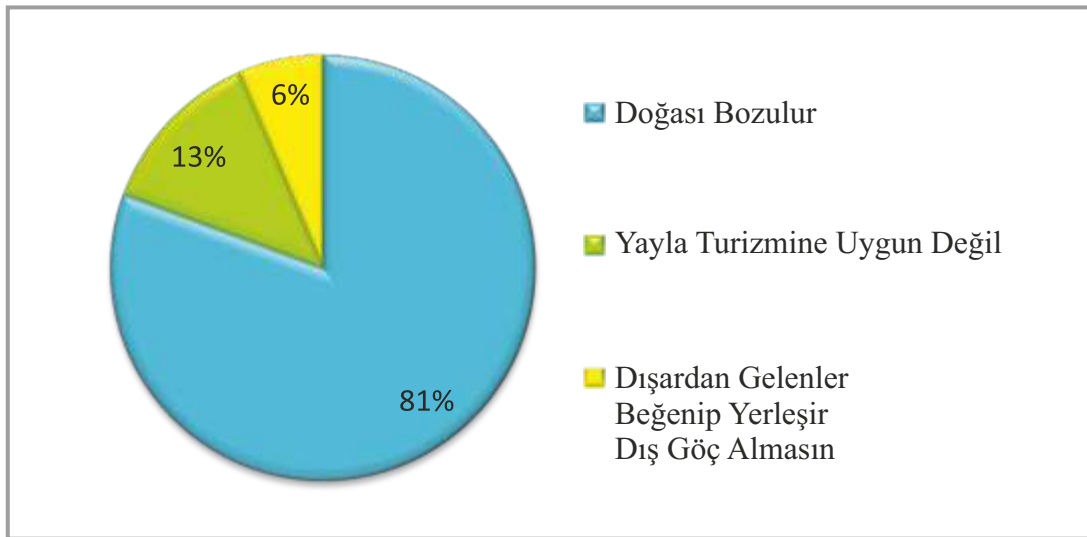

Buna göre, halka bu isteklerinin nedenleri sorulduğunda, turizmin gelişmesini isteyen halkın %72,65'i turizmin sağlayacağı ekonomik katkıyı dile getirmiştir.

Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesinin İstenme Nedenleri	Oran
Ekonomik Katkı	72,65
Muğla Tanınır	12,82
İnsanların Kültürel Tarihi Yerler Görmeleri	10,26
Nefes Alabileceğimiz Doğa İle Tarihi Birlikte Yaşayabileceğimiz Ender Yerlerden Bir Tanesi	0,85
Yorum Yok	3,42
Toplam	100,00

Tablo 17: Menteşe Halkının Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesini İsteme Nedenleri

Şekil 18'de belirtilen, Menteşe halkının turizmin gelişmesini istemeyen %21 oranındaki kesimin ileri sürdüğü birincil neden %81 oranıyla kısmı Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesinin yaylanın doğasını bozacağıdır.

Şekil 19: Menteşe Halkının Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesini İstememe Nedenleri

“Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesi için neler yapılabilir” sorusuna işletmelerden gelen %25,56 oranındaki öneriye göre öncelikli olarak turistik tesisler yapılmalıdır.

Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesi İçin Yapılabilecekler	Oran
Turistik tesisler - Oteller - Kafeler/Restoranlar	25,56
Tanıtım yapılmalı	21,11
Doğa yürüyüşleri	4,44
Eski yapılar restore edilerek faaliyete geçirilsin	4,44
Bungalov ev yapılmalı	3,33
Yollar düzeltilmeli	3,33
Çevre düzenlemesi	2,22
Devlet önem vermeli	2,22
Organik gıda, Hayvan, Çiftlik	2,22
Turlar düzenlenmeli	2,22
Bisiklet turları	1,11
Etkinlikler yapılmalı	1,11
Fayton turu	1,11
Jeep Safari	1,11
Kamp	1,11
Safari çek çekle	1,11
Bilmiyorum	17,78
Bir şey yapılmasın	4,44
Toplam	100,00

Tablo 18: İşletmelere Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesi İçin Yapılabilecekler

“Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesi için neler yapılabilir” sorusuna halkın %30,41 oranındaki bir kısmı yaylada turizmin gelişmesi durumunda doğasının bozulacağını, bu sebeple turizmin gelişmesini istemediklerini ifade etmiştir. %27,70 oranındaki bir kısmı ise özellikle yöresel yemeklerin yenilebileceği turistik tesisler olması durumunda yaylada turizmin gelişebileceğini dile getirmiştir.

Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesi İçin Yapılabilecekler	Oran
Turizm Gelişmesin - Gelişirse Doğası Bozulur	30,41
Turistik Tesis olmalı - Kafe/Restoran/Yöresel Yemekleri Tatma	27,70
Tanıtım Yapılmalı	15,54
Organik Tarım	5,41
Festival - Şenlik	4,73
Yolları Düzeltilmeli	4,73
Turlar	4,05
Tarihi Bölgelere Önem Verilmeli	2,03
Bisiklet Yolu	1,35
Bungalov Evleri	1,35
Havuz Yapılabilir	0,68
Hobi Bahçeleri	0,68
Pazarlar Kurulsun	0,68
Tohum Takas	0,68
Toplam	100,00

Tablo 19: Mentеше Halkına Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesi İçin Yapılabilecekler

Ankette seçenekler verilerek sorulan “Yaylada turizmi artırabilir faaliyetler nelerdir” sorusunda işletmelerin %9,79'u halk/yayla ekolojik pazarını, %8,79'u yaylada düzenlenecek festival ve şenlikleri, %8,09'u yöresel yemekleri tatma olanaklarını işaret etmiştir. Bunları takip eden faaliyetler ise %7,80 oranıyla organik tarım günleri, %7,66 oranıyla yöresel el sanatlarını gösterecek ve öğretecek faaliyetler ve %7,23 oranıyla rehberli doğa ve tarihi yürüyüşlerdir.

Karabağlar Yaylası'nda Turizmi Arttıracak Faaliyetler	Oran
Halk/ Yayla ekolojik pazarı	9,79
Festival ve şenlikler	8,79
Yöresel yemekleri tatma olanakları	8,09
Organik tarım günleri	7,80
Yöredeki el sanatlarını görme/öğrenme olanakları	7,66
Rehberli doğa yürüyüşü/ tarihi yürüyüş rotası	7,23
Köy ve çiftlikleri ziyaret etme olanakları	6,67
Tohum takas şenlikleri	6,67
Kültürel ve tarihi açıdan önemli yerleri gezme olanakları	6,24
Doğadaki hayvan ve bitkileri gözlemleme olanakları	5,67
Kamp kurma olanakları	4,96
Bisiklet/ ATV turları	4,11
Bisiklet turnuvaları	3,97
Doğada sportif aktiviteler yapma olanakları	3,55
Müzik etkinlikleri	3,26
Macera içeren aktivitelere katılma olanakları	2,13
Tiyatro ve kukla gibi sanat etkinlikleri	1,99
Kongre ve sempozyumlar	1,28
Sadece tarım yapılısın	0,14
Toplam	100,00

Tablo 20: İşletmelere Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmi Arttıracak Faaliyetler

Menteşe halkının seçenekli soruda işaret ettiği, Karabağlar Yaylası'nda turizmi arttırıcı faaliyetler ise %11,57 oranıyla halk/yayla ekolojik pazarı, %11,03 oranla yaylada düzenlenecek festival ve şenlikler ve %10,30 oranıyla yöresel yemekleri tatma olanaklarıdır.

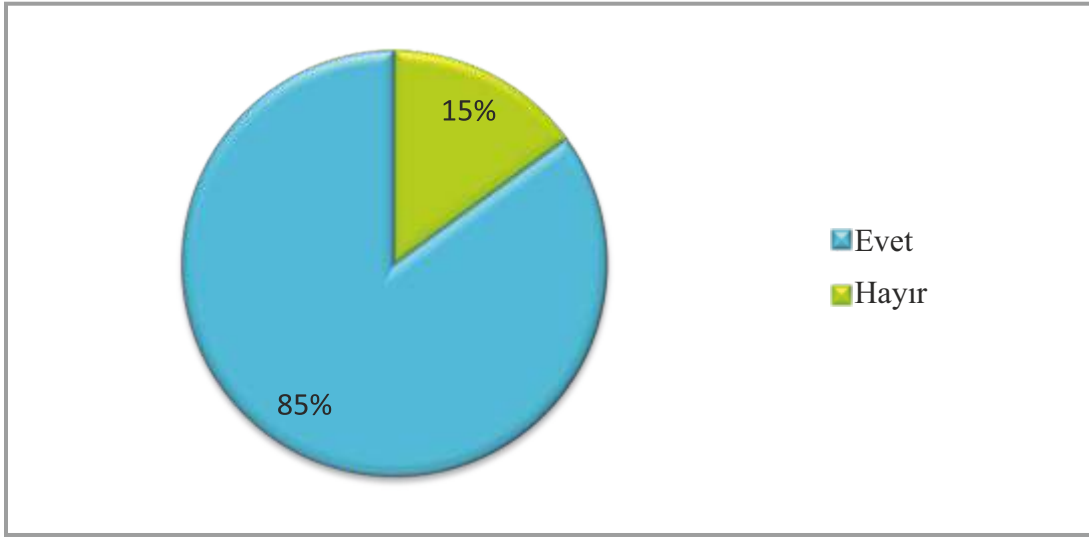
Karabağlar Yaylası'nda Turizmi Arttırarak Faaliyetler	Oran
Halk/ Yayla Ekolojik Pazarı	11,57
Festival Ve Şenlikler	11,03
Yöresel Yemekleri Tatma Olanakları	10,30
Köy Ve Çiftlikleri Ziyaret Etme Olanakları	9,05
Yöredeki El Sanatlarını Görme/Öğrenme Olanakları	8,32
Kültürel Ve Tarihi Açından Önemli Yerleri Gezme Olanakları	7,80
Rehberli Doğa Yürüyüşü/ Tarihi Yürüyüş Rotası	7,49
Doğadaki Hayvan Ve Bitkileri Gözlemleme Olanakları	6,97
Kamp Kurma Olanakları	6,76
Bisiklet Turnuvaları	5,93
Bisiklet/ ATV Turları	5,52
Doğada Sportif Aktiviteler Yapma Olanakları	5,52
Macera İçeren Aktivitelere Katılma Olanakları	3,14
Çok Gelişmesini İstemiyorum	0,20
Hepsi Arttırır Ama Yaylada Olmasını İstemem	0,20
Organik Tarım, Tiyatro Kukla	0,20
Toplam	100,00

Tablo 21: Mentеше Halkına Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmi Arttırarak Faaliyetler

4.3.4. Turizm Yetkilileri ve Turistlerin Görüşleri

Marmaris ve Bodrum'da yer alan turizm acenteleri ve tur operatörleriyle yapılan anketlerde öncelikle Karabağlar Yaylası'nın bilinirliği sorgulanmıştır. Bu sorudan elde edilen veriler şaşırtıcıdır. Ankete katılan acente ve operatörlerin %85'inin Karabağlar Yaylası'nı bilmediği görülürken sadece %15'lik dilimi Karabağlar Yaylası'nı bildiğini ifade etmiştir.

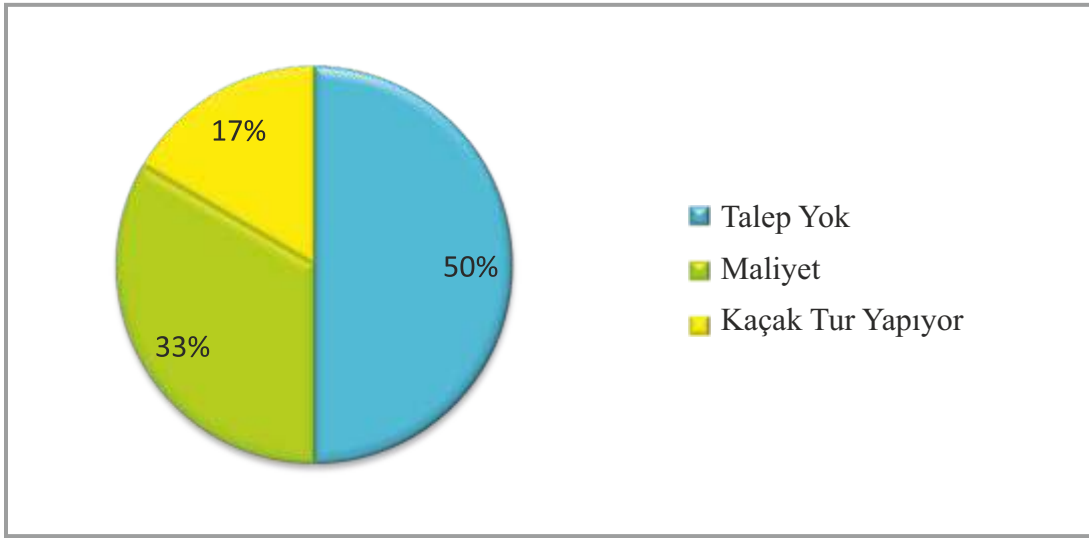

Şekil 20: Turizm Acenteleri – Tur Operatörleri Karabağlar Yaylası Bilinirlik

Karabağlar Yaylası'nı bilen %15 oranındaki acente ve operatörlere, yaylaya tur düzenleyip düzenlemedikleri veya Menteşe merkezine düzenledikleri turlara Karabağlar Yaylası'nı dâhil edip etmedikleri sorulmuştur. Buna göre hiçbir acente veya operatörün Karabağlar Yaylası'na ayrı veya paket program içerisinde yer vermediği görülmüştür. Bunun nedeni olarak %50 oranında müşterilerden bu yönde bir talep olmadığı, %33 oranında ise Karabağlar Yaylası'na düzenlenecek bir turun maliyetinin çok yüksek olduğu dile getirilmiştir.

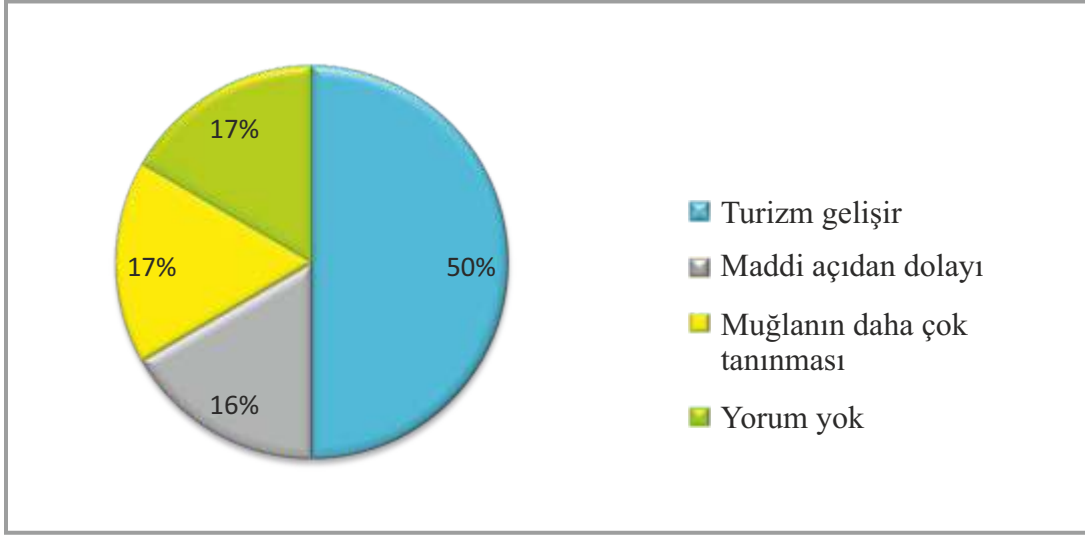

Karabağlar Yaylası'nı bilen %15 oranındaki acente ve operatörlere, yaylaya tur düzenleyip düzenlemedikleri veya Menteşe merkezine düzenledikleri turlara Karabağlar Yaylası'nı dâhil edip etmedikleri sorulmuştur. Buna göre hiçbir acente veya operatörün Karabağlar Yaylası'na ayrı veya paket program içerisinde yer vermediği görülmüştür. Bunun nedeni olarak %50 oranında müşterilerden bu yönde bir talep olmadığı, %33 oranında ise Karabağlar Yaylası'na düzenlenecek bir turun maliyetinin çok yüksek olduğu dile getirilmiştir.

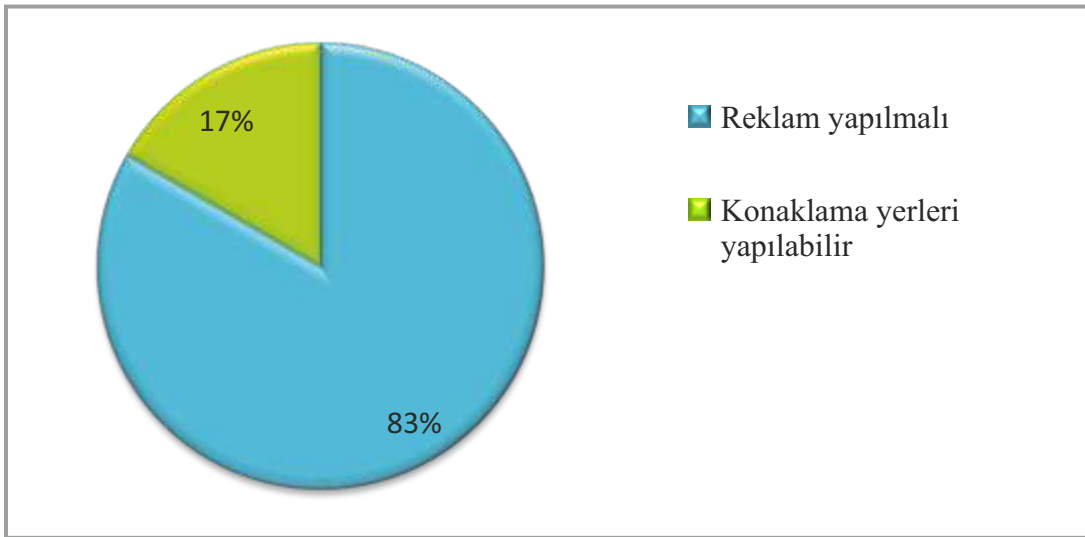
Şekil 21: Karabağlar Yaylası'na Tur Düzenlemeyen Acente ve Operatörlerin Nedenleri

Anket aracılığıyla erişilen tüm acente ve operatörler, Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesini arzu etmektedir. Bu isteğin temeline inilmeye çalışılmış ve ankete katılan acente ve operatörlerin yarısı (%50) turizmin gelişmesinin her zaman olumlu bir yönü olduğunu belirtmişlerdir. %17'lik bir kısım ise Karabağlar Yaylası'nda turizmin Menteşe'nin tanıtımına katkı sağlayacağını belirtmiştir. %16 oranındaki acente ve operatörler ise Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesinin kendilerine maddi açıdan gelir getirecek bir gelişme olacağını ifade etmiştir.

Şekil 22: Turizm Acenteleri – Tur Operatörlerinin Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesini İsteme Sebepleri

Yukarıda belirtildiği gibi, ankete katılan acente ve operatörlerin %85'i Karabağlar Yaylası'nı bilmemektedir. Buna göre, “Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesi için neler yapılabilir” sorusuna verdikleri cevabın büyük bir kısmını (%83) “Reklam ve tanıtım yapılmalıdır” cümlesinin oluşturması şaşırtıcı değildir.

Şekil 23: Turizm Acenteleri – Tur Operatörlerine Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmin Gelişmesi İçin Yapılabilecekler

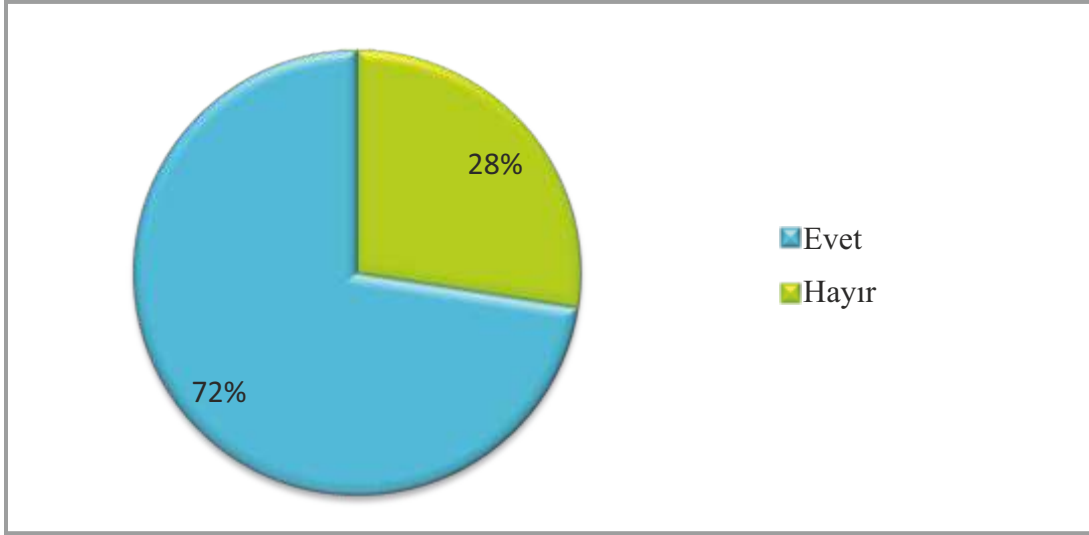
Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesi için ankette sunulan seçenekler arasından hangi aktivitelerin yapılmasının olumlu olacağı sorulduğunda gelen cevaplara göre, yöresel yemekleri tatma olanaklarının %12,5 oranıyla turizmi artıracak birinci etken olarak öne çıktığı görülmektedir. %11,26 ile ikinci sırada ortaya konan etken ise köy ve çiftliklerin ziyaret edilmesidir. Bugün agroturizm diye tabir ettiğimiz turizm çeşidi tam da Karabağlar Yaylası'ndaki çiftliklerin yani yurtların korunmasına ve bu şekilde turistin ilgisini çekmeye yöneliktir. Acente ve operatörlerin, %10,60 oranında dile getirdiği üçüncü aktivite, yöresel el sanatlarının sergileneneceği ve hatta öğretileneceği atölyelerin Karabağlar'da turizmi arttıracak yönündedir. Bisiklet ve ATV turları da turizm yetkilileri tarafından %8,94 ile turizmi arttıracak aktiviteler listesinde üst sıralarda görülmektedir. Kültürel ve tarihi açıdan önemli yerleri gezme olanakları %7,95 oranla kültür turizmi açısından popüler aktiviteler arasında değerlendirilmiştir.

Karabağlar Yaylası'nda Turizmi Arttıracak Faaliyetler	Oran
Yöresel yemekleri tatma olanakları	12,25
Köy ve çiftlikleri ziyaret etme olanakları	11,26
Yöredeki el sanatlarını görme/öğrenme olanakları	10,60
Bisiklet/ ATV turları	8,94
Kamp kurma olanakları	7,95
Kültürel ve tarihi açıdan önemli yerleri gezme olanakları	7,95
Festival ve şenlikler	7,62
Rehberli doğa yürüyüşü/ tarihi yürüyüş rotası	7,62
Halk/ Yayla Ekolojik pazarı	6,62
Doğadaki hayvan ve bitkileri gözleme olanakları	6,62
Bisiklet turnuvaları	4,97
Doğada sportif aktiviteler yapma olanakları	3,31
Macera içeren aktivitelere katılma olanakları	1,99
Tohum takas şenlikleri	1,66
Jeep Safari	0,33
Tanıtıcı broşürler	0,33
Toplam	100,00

Tablo 22: Turizm Acenteleri – Tur Operatörlerine Göre Karabağlar Yaylası'nda Turizmi Arttıracak Aktiviteler

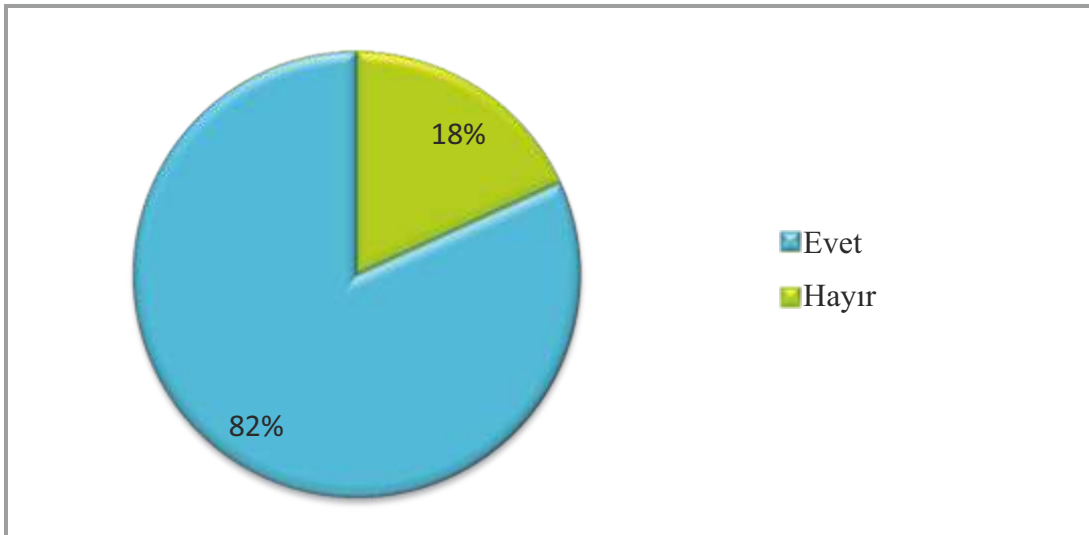
Turizm acenteleri ve tur operatörleriyle yapılan anketlerde karşımıza en çok çıkan turizm aktivitelerinden biri ATV turlarıdır. Ancak, derinlemesine görüşme yaptığımız turizm yetkilileri, ATV turlarının ekoturizme hiç uygun olmadığı, yaratacağı kirlilikle Karabağlar Yaylası'na zarar vereceği belirtilmiştir.

Karabağlar Yaylası'nın bilinirliği turistlere de sorularak ölçülmeye çalışılmıştır. Buna göre ankete katılan turistlerin %72'si Karabağlar Yaylası'nı hiç duymamıştır. Buradan çıkan sonuç Karabağlar Yaylası'nın tanıtım eksikliği olduğudur ve bu sonuç turizm acentesi ve tur operatörlerinin, Şekil 23'te gösterildiği gibi, %82 oranında reklam / tanıtım yapılmalı önerisini doğrular niteliktedir.

Şekil 24: Turist – Karabağlar Yaylası Bilinirliği

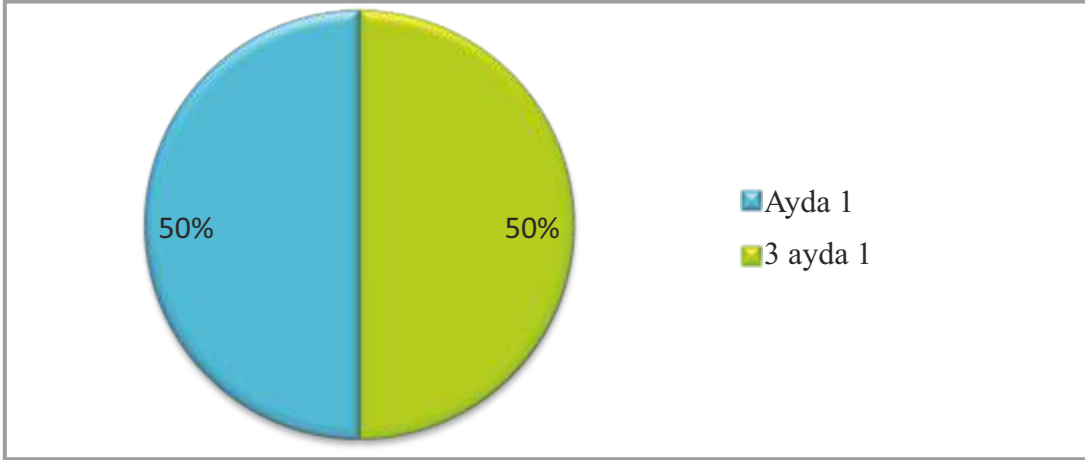
Karabağlar Yaylası'nı bilen %28 oranındaki turiste Karabağlar Yaylası'na daha önce gidip gitmediği sorulmuştur. Yaylayı bilen turistlerden sadece %18'i daha önce Karabağlar Yaylası'na gittiğini ifade etmiştir.

Şekil 25: Karabağlar Yaylası'nın Turistlerce Ziyaret Edilme Oranı

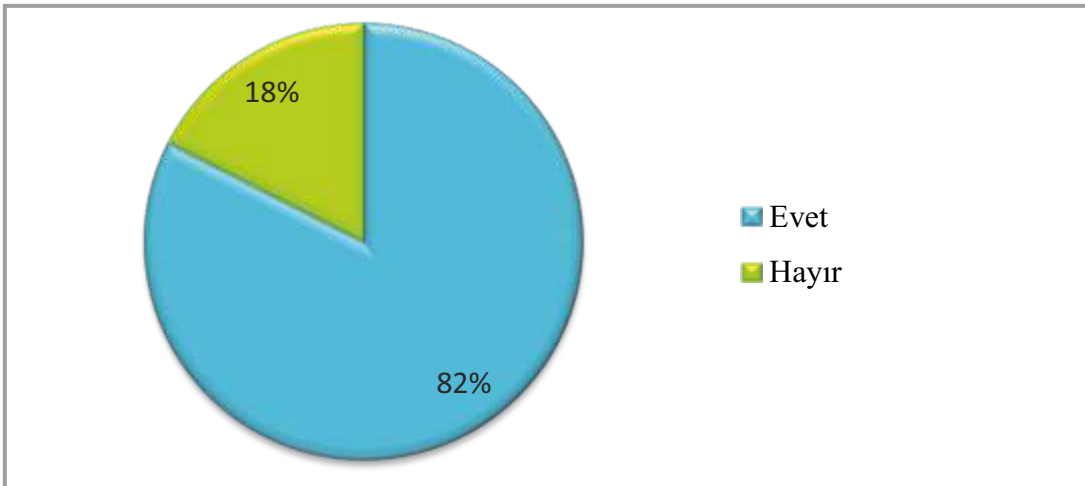

Karabağlar Yaylası'na giden turistlere Karabağlara gidiş ve konaklamaları sorularak Yaylanın turizm durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Buna göre Karabağlar Yaylası'na giden turistlerin yaylaya gidiş sıklığı üç ayda bir veya ayda bir şeklindedir. Yaylaya giden tüm turistler yalnızca gününbirlik olarak gidip geldiklerini ifade etmişlerdir.

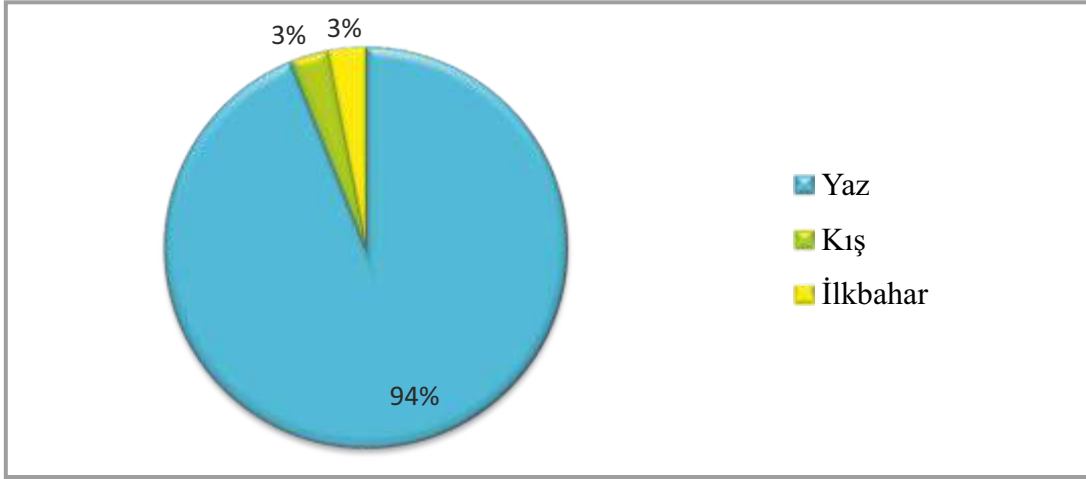
Şekil 26: Turistlerin Karabağlar Yaylası'na Gidiş Sıklığı

Anket ile ulaşılan turistlere uygun fiyatlı konaklama tesisleri bulunması durumunda Karabağlar Yaylası'nda konaklayıp konaklamayacakları sorulmuştur. Ankete katılım sağlayan turistlerin %82'si olumlu yaklaşmıştır.

Şekil 27: Turistlerin Uygun Tesis Olması Durumunda Karabağlar Yaylası'nda Konaklamaya Bakışı

Turistlerle yapılan anketlerde Karabağlar Yaylası'na hangi mevsimde gelmeyi tercih edecekleri sorulmuştur. Turistler, %94 oranında yaz mevsiminde gelmeyi tercih edeceklerini belirtmişlerdir.

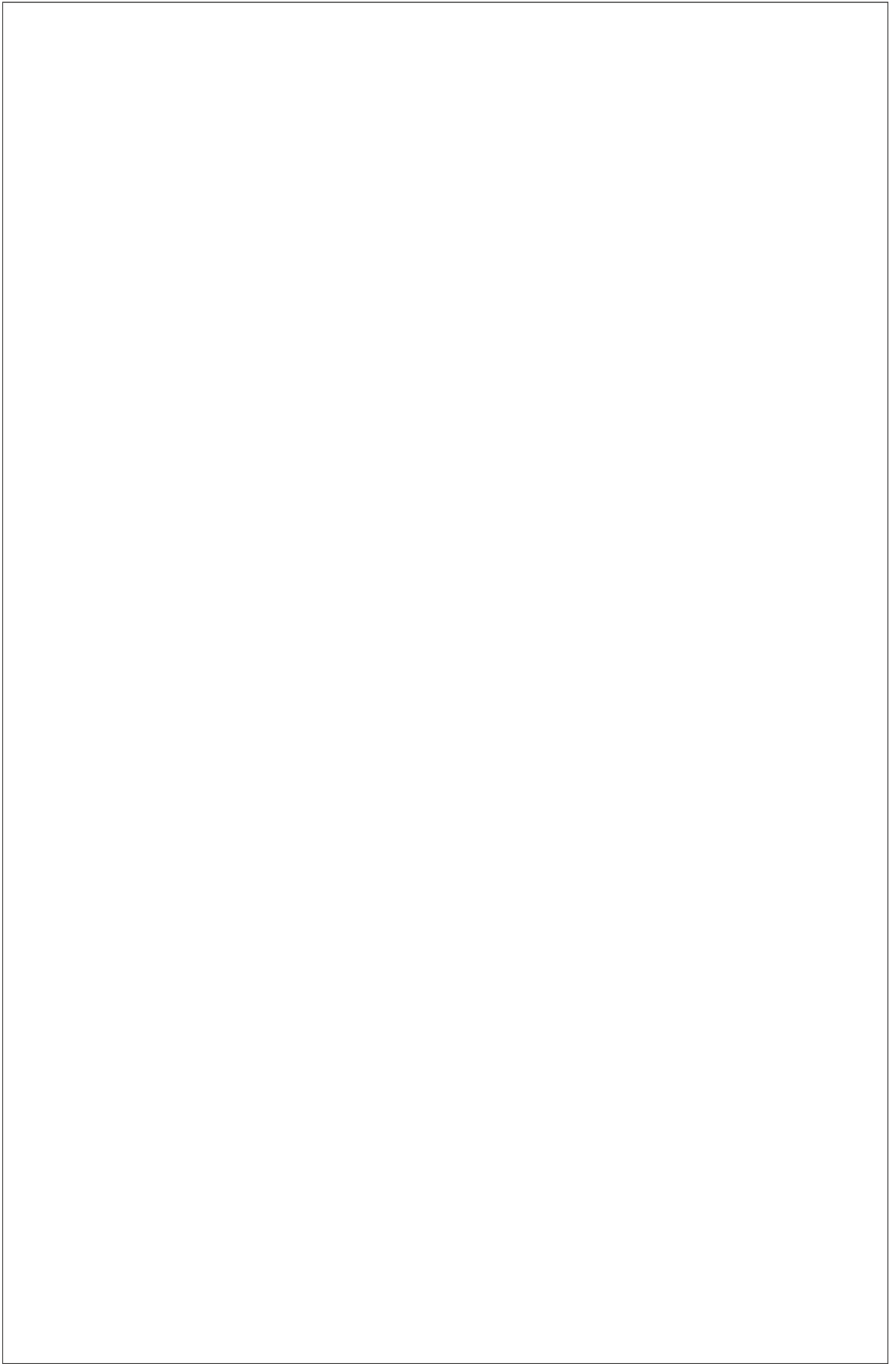

Şekil 28: Turistlerin Karabağlar Yaylası'na Gelmeyi Tercih Ettikleri Mevsim

Yayla turizme açıldığında hedef kitle olacak olan turistlere Karabağlar Yaylası'nda hangi aktiviteleri görmeyi tercih edecekleri sorulmuştur. Bu soruya birinci sırada %13,16 oranında Karabağlar Yaylası'nda düzenlenecek festival ve şenlikler cevabı verilmiştir. İkinci sırada ise %12,50 oranıyla halk / yayla ekolojik pazarı gelmiştir. Bu aktiviteleri takip eden diğer yüksek oranlı cevaplar ise şunlardır: Doğada sportif faaliyetler düzenlenmesi (%7,89), yöresel yemekleri tatma olanaklarının bulunması (%7,89), doğadaki hayvan ve bitkileri gözlemlene olanakları (%5,92)

Karabağlar Yaylası'nda Turizmi Arttıracak Faaliyetler	Oran
Festival ve şenlikler	13,16
Halk/ Yayla ekolojik pazarı	12,50
Yöresel yemekleri tatma olanakları	7,89
Doğada sportif aktiviteler yapma olanakları	7,89
Doğadaki hayvan ve bitkileri gözlemlene olanakları	5,92
Bisiklet turnuvaları	5,26
Kamp kurma olanakları	5,26
Köy ve çiftlikleri ziyaret etme olanakları	5,26
Yöredeki el sanatlarını görme/öğrenme olanakları	5,26
Macera içeren aktivitelere katılma olanakları	5,26
Müzik etkinlikleri	5,26
Organik tarım günleri	4,61
Rehberli doğa yürüyüşü/ tarihi yürüyüş rotası	3,95
Kültürel ve tarihi açıdan önemli yerleri gezme olanakları	3,95
Tohum takas şenlikleri	3,29
Bisiklet/ ATV turları	2,63
Tiyatro ve kukla gibi sanat etkinlikleri	1,97
At binicilik	0,66
Toplam	100,00

Tablo 23: Turistlerin Karabağlar Yaylası'nda Görmek İstedikleri Aktiviteler

T.C. MENTEŞE BELEDİYESİ
Karabağlar Yaylası'nda Dört Mevsim Turizm
Araştırma ve Fizibilite Raporu - Ekim 2016

SONUÇ VE

ÖNERİLER

III. SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm ile çevre arasında yakın ilişki olduğu gerçeği yeryüzü kaynaklarının süratle bozulmaya başladığı ve ortam kirlenmesinin büyük boyutlara ulaştığı 1970'li yıllarda daha iyi anlaşılmıştır. Başarılı bir turizm etkinliği için temiz, düzenli ve sağlıklı bir ortam gereklidir. Fakat turizmde olan gelişmeler ve buna bağlı yoğun turist akınları da çevreyi belirli ölçüde bozmakta ve yıkıma uğratmaktadır. Turizmi geliştirirken doğayı da korumayı sağlayabilmek ancak gerçekçi ve dengeli uygulamalarla el ele giden planlamanın ve denetimin çok iyi yapıldığı faaliyetlerle mümkün olacaktır. Yüzyılın en büyük gelişme gösterecek alanlarından birisinin turizm sektörü olması ve hiçbir ülkende turizm gelirlerinden vazgeçemeyeceği bilindiğine göre, bütün ülkelerin hem yatırım planlaması hem de doğal ve kültürel değerlerini koruması uzun vadeli fayda sağlayacaktır.

Kırsal coğrafi bölgelerin çekiciliği yer şekilleri ve arazi kullanımının niteliklerine bağlıdır. Çoğu kırsal alanın coğrafi görünümü insan faaliyetlerinden son derece etkilenmiş ve değişime uğramıştır. Kırsal alanlar; sahip oldukları iklim koşulları, doğal özellikleri, manzara güzellikleri ve sundukları kırsal yaşam tarzı bakımından turizm bağlamında çekici yerlerdir. Geleneksel tarım da kendine özgü bir kültürel coğrafi görünüm ve yaşam tarzı yarattığından, tarım ile turizm arasında sıkı bir ilişki mevcuttur.

Kırsal turizm çok çeşitli faaliyetleri içine alır. Her tür kırsal rekreasyon faaliyeti kendi özel yer seçimi koşullarına sahiptir. Kırsal yaşamın tadına bakmak isteyenler daha sınırlı bir konaklama kolaylığı olan, çiftlik tatillerine katılırlar.

Tarıma alternatif olarak turizmin geliştirilmesinin bu tür bölgelerde yaşayanlara gelir ve istihdam kaynağı olacağı tahmin edilebilir. Ayrıca turizmin çoğaltıcı etkisinin ekonomik düşüşü önleyeceği öngörülebilir. Bazı kırsal turizm faaliyetlerinde çiftçilerden bazılarının arazileri üzerinde küçük bir ücret karşılığında karavanlar için yer ayırmakta, bazılarının kendi tarımsal ürünlerini satacakları küçük dükkânlar açmakta ve diğerlerinin de çiftlik binalarını tatil geçirmek isteyenlere sunmakta oldukları görülmüştür. Şehirlilerin, şehirlilerden kaçma ve sessizlik ortamına kavuşma arzusu çiftçilerin yavaş yavaş turizme yönelmelerini sağlamıştır.

“Kırsal tatil” ya da “çiftlik tatilleri” bazı kimselerin organik olarak tarımla uğraşabilecekleri şekilde de olabilmektedir. Örneğin, Fransa'da özellikle orta sınıf turistlerden bazıları bu tür tatillere talep göstermektedir. Lozere ve Gers gibi bazı iller bu hareketi teşvik ederek kendilerini bu tür turizme uyarlamış bulunmaktadır. İtalyanların çoğu da Umbria ve Toskana'da onarıp yenileştirilmiş eski kır evlerine giderek bir hafta boyunca dağ yürüyüşü, kuş gözlemi, bahçe işleri ve yemek pişirme kursları ile uğraşmaktadırlar.

Yayla turizmi potansiyeli av, yürüyüş, kış sporları ve dağ turizmi gibi diğer turizm çeşitleriyle birleştirildiği takdirde büyük bir turizm aktivitesi yaratmaktadır (Tunç ve Saç, 1998, s.30).

Tarımın, beslenme odaklı bir sektör olması nedeniyle tüm dünya ülkeleri için büyük önemi bulunmaktadır. Son yıllarda dünyanın her yerinde piyasaya sürülen ürünlerde tüketici artık sağlıklı ve güvenli ürünleri benimsemekte ve satın alacağı ürünün çevreye dost, insan sağlığına uygun ve güvenli bir şekilde üretildiğinden emin olmak istemektedir.

Tarım ve turizm ortak özellikleri bakımından birbirlerini tamamlar niteliktedir. İki sektörün birbiri ile olan ilişkisi, insanların doğal yaşama duydukları özlem ve kaynakların giderek tüketilmesi tarım ve turizmi bütünleştirerek bir paydada toplayan agroturizmi ortaya çıkarmıştır. Kaynakları koru kullan düşüncesi ile hareket eden agroturizm, tarımsal alanlara zarar vermeden sürdürülen bir turizm türünü ifade etmektedir.

Karabağlar Yaylası için yapılan literatür çalışmaları ve derinlemesine görüşmelerde elde edilen en önemli bulgulardan biri koruma imar planıyla ilgilidir. Buna göre koruma imar planlarının temel eksikliği korunan alanda yaşayan insanların hayatına dokunmamasıdır. Yani, bu koruma imar planları, koruma planının uygulandığı bölgelerde halkı belirli açılardan kısıtlarken diğer yandan bu kısıtlamaları ikame edecek mükâfat ve teşvikler sunmamaktadır. Buna yönelik yapılacak çalışmalardan biri halka çeşitli altyapı konularında indirim ve kolaylıklar sağlanmasıdır.

Örneğin, indirimli ulaşım, su ve elektrik sunularak Karabağlar Yaylası'ndaki halkın yaylayı bir cefa olarak görmesi ve terk etmesi engellenebilir. Bu şekilde koruma – kullanma dengesi kurulmalı ve toplumda bu yönde bir bilinç geliştirilmelidir. Ancak bu bilince eğitim kampanyaları ve kongreler ile değil çeşitli uygulamalar ile erişilebilir. Halkın yaylayı korumak amacıyla bilinçlenmesi ancak yaylanın onların hayatında bir yere temas etmesiyle mümkün olacaktır.

Karabağlar Yaylası'nda yaşayan halkın turizm yoluyla yaşam kalitesi artmalıdır. Bu sebeple halkın katılımı mutlaka sağlanmalı ve projeye inandırılarak katkı koymaları sağlanmalıdır. Yayla halkı, turizmin planlama ve yönetimine katılmalıdır.

Kültürel zenginlik ve biyolojik çeşitliliğin korunumu ve güçlendirilmesi sağlanmalıdır. Bu konulara geçilmesi için bürokratik sürecin kısaltılması için gerekli düzenlemelerin hemen yapılması gereklidir. Tarihi miras, doğal çevre ve kaynaklar, turizm ve kültüre karşı işlenen suçlara karşılık gelecek cezalarla caydırıcılık arttırılmalıdır.

Yaylanın bir turizm ağı içerisinde yer edinebilmesi için öncelikle fuarlara katılım sağlanmalıdır. Bu fuarlar arasında Menteşe Belediyesi'nin de içerisinde yer aldığı “Tarihi Kentler Birliği”nin düzenlediği Yapex Restorasyon Fuarı önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu fuar Çekül Vakfı ve Akdeniz Tanıtım işbirliğinde ve Tarihi Kentler Birliği desteğiyle düzenlenen bir özendirme fuarıdır. Bu kapsamda “Tarihi ve Kültürel Mirası Koruma Proje ve Uygulamalarını Özendirme Yarışması” ile Karabağlar Yaylası'nın tescilli yapıları yarıştırlabilir, alınacak ödülle yayla halkının var olan tescilli yapılarını koruması, onarım faaliyetine giriştikleri yayla evlerini de restorasyon kurallarına uygun olarak restore etmeleri sağlanabilir. Böylelikle yaylanın geçmişi ve kültürü yapıları üzerinden de korunacak ve devam ettirilecektir.

Yurt içi ve yurtdışında gerçekleştirilen önemli ekoturizm ve/veya agroturizm fuarlarına katılım sağlanmalı ve öncelikle bu fuarların içeriğine dair gözlemler yapılmalıdır. Daha sonra Karabağlar Yaylası için tasarlanan turizm planına bağlı olarak gerekli yazılı ürünler ve görseller hazırlanmalı, bu fuarlarda stant açılmalıdır.

Yayla için yapılan derinlemesine görüşmeler, grup toplantıları ve anketlerde erişilen en önemli endişelerden biri Karabağlar Yaylası'nın kültürünün bozulmasıdır. Bunları engellemeye yönelik olarak, üniversiteler bünyesinde Karabağlar Yaylası'nın mimarisinin tanıtılması ve aktarılması için atölyeler düzenlenmeli, var olan yapılarının bir dökümü çıkarılmalı, belgelemesi yapılmalıdır.

Bunun dışında Karabağlar Yaylası için daha kapsamlı bir envanter oluşturulması konusu gündeme getirilmelidir. Bölgenin fauna ve florasından, yöresel yemeklerine, tescilli binalarından, folklorik öğelerine kadar her şeyin kayıt altına alınması hem projenin başarıya ulaşması hem de Karabağlar yayla kültürünün gelecek kuşaklara aktarılması açısından son derece önemlidir.

Bilindiği gibi alan yönetiminin amaçları arasında, alan sınırlarının tarihi, sosyal, kültürel, coğrafi, doğal, sanatsal bir bütünlük içerisinde korumak, alanın değerini arttırarak uluslararası bir seviyeye çıkarmak, kentleşmenin doğal alanlar, arkeolojik bölgeler ve tarihi kentsel alanlar üzerindeki yıkıcı etkilerini azaltmak vardır. Karabağlar Yaylası'nın merkezin baskılayıcı kentleşmesine kalkan olarak alan yönetimine ihtiyaç duyduğu açıktır. Bu sebeple alan yönetimi konusunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla kararlı ve hızlı bir şekilde işbirliğine gidilmelidir.

Bağların tekrar canlandırılması sağlanmalıdır. Şu anda sadece bazı kesiklerde mevcut olan bağların, yaylanın adına yakışır şekilde tekrar canlandırılması gerekmektedir. Bağların canlanmasıyla oluşabilecek artı değerler kırsal turizm anlayışının bir parçası olarak oldukça rağbet görecektir, potansiyel satışı ekonomiye, yerel halka refah getirecektir. Yaylanın en acil ihtiyacı, görüşmelerde de dile getirilen bir ihtiyaç olan ve halk nezdinde de çok bilinmeyen tarihini yazılı hale getirmektir. Şimdiye dek yapılan çalışmalar incelendiğinde; yaylanın adındaki “bağ” yapısını nasıl yitirdiğine dair tatmin edici cevaplar alınamamaktadır. Aynı zamanda, sözlü anlatının aktarımının güç olması sebebiyle yeni nesil yayla tarihi hakkında daha az bilgiye sahiptir. Bu durumun ortaya çıkaracağı en büyük sorun yayla hakkında eşsiz bilgi kaynağı olan eski neslin bilgilerinin kayıt altına alınamaması durumunda ileride tamamen silinebilecek olmasıdır. Böyle bir durumla karşı karşıya kalınması halinde yaylayı iki önemli tehlike beklemektedir.

Amaçlamakta olduğumuz dört mevsim sürdürülebilir turizm, yerel halkın değerlerine ve geleneklerine önem veren bir turizm anlayışıdır. Bu tarihin yok olması durumundaysa değerlerin ve geleneklerin korunumu gittikçe imkânsız hale gelecektir. Diğer bir tehlike, bu değerlerin ve geleneklerin korunamaması durumunda yaylanın kültürel erozyona maruz kalması, yerel halkın yurtlarını ve evlerini satması ve yaylanın yayla kültürünü ve dokusunu kaybederek şehirleşmesidir.

Bu sebeple Karabağlar Yaylası'nın ve Menteşe'nin yerel tarihçilerinin, görmüş geçirmiş kişilerinin bir araya getirildiği, eski eşyalarını, belgelerini, kıyafetlerini vb. sergiledikleri, Yörük kültürünün vurgulandığı sohbet toplantılarının gerçekleştirilmesi ve bunların kayıt altına alınması, sonrasında kitaplaştırılması Karabağlar Yaylası'nın tarihinin korunması ve diğer kuşaklara aktarılması açısından gereklidir.

Kitap ve kayıtlar, derinlemesine görüşmelerde bahsedilen, “Allan Kavağı”nın şifa etkisi ve benzeri yerel efsane ve söylenceler ile son dönemin popüler Osmanlı kültürü Kanuni Sultan Süleyman'ın Rodos Seferi esnasında uğradığı Karabağlar Yaylası'nda otağ kurması, Evliya Çelebi'nin ziyareti ve notları gibi unsurlarla süslenmeli bu şekilde yaylanın yerel kültürü zenginleştirilmelidir. Bunlara ek olarak Karabağlar Yaylası'nın bir tanıtım filminin yapılması gerekmektedir.

Yapılan görüşmelerde turizmin önünde en büyük engellerden biri konaklama tesislerindeki yetersizliktir. Gerçekten de turizm faaliyeti açısından en önemli konulardan biri konaklamadır. Karabağlar Yaylası, Kentsel ve III. Derece Doğa Sit alanı olduğu için imar izninde sıkıntılar yaşamaktadır. Ancak temelsiz yapılar konusunda bir kısıt olmadığından, potansiyel turistlere kamp alanı ve bungalov türü konaklama alanları sağlanabilir. Yerel halkın evini veya evinin odasını kiralaması da seçenekler arasında değerlendirilmelidir. Yaylada kamp ve karavan kültürünün oluşması sağlanabilir. Bunun için belediyenin alan tahsis etmesinin yanı sıra yayla halkı ve esnafı yurtlarının kapılarını turistlere açabilir.

Ekoturizmin öncelikli talep gören alanlarından biri de organik üretimdir. Bu kapsamda turistlerin gözlem yapabileceği hatta isterlerse çalışabilecekleri tarım ve hasat günleri düzenlenebilir ve hâlihazırda düzenlenmekte olan tohum takasları yaygınlaştırılabilir.

Turizmin, Karabağlar Yaylası'nı tehdit etmemesi için yaylanın yeterli altyapısının olması gerekmektedir. Bu altyapı çalışmaları çok yönlüdür. En çok sorun yol ve ulaşım kategorisinden belirtilmiştir. Altyapının her bir ögesinin bir diğerine bağlı olduğu unutulmamalıdır. Menteşe merkeze ulaşımı geliştirilmelidir. Bunun için özellikle yaylada ikamet eden veya çalışanlara yönelik olarak merkezle yayla arasında ücretsiz bir ring sistemi düzenlenebilir. Yine aynı çerçevede, otobüs ve dolmuş saatlerinin artırılması hedeflenmelidir. Aynı zamanda hem ulaşımı kolaylaştırıcı hem de turistik olması sebebiyle fayton kullanımı da düşünülebilir. Yaylanın yüz ölçümü düşünüldüğünde, fayton turlarının bir ring gibi çalışması, belli mevki veya kahvelerde aktarım veya mola yeri sağlanması uygun olacaktır.

Ekoturizmin önemli bir parçası, Karabağlar Yaylası'nın zaten sahip olduğu bol oksijen ve temiz bir çevrenin sürdürülebilir olmasıdır ve çevre temizliğinin sağlanması bu tür turizm konusunda temel gereksinimdir. Su, hava ve toprak kalite ölçümleri ve belgelendirmesi gerekli kurum ve kuruluşlarca yapılmalıdır. Bu gereksinim iki sebeptendir. Birincisi, Karabağlar Yaylası'nın bugünkü durumu belgelenmeli ve varsa eksiklikleri giderilmelidir. İkinci olarak ise periyodik ölçümlerle Karabağlar Yaylası'nın turizme açılmasından sonra kötü yönde bir değişim göstermesinin önüne geçilebilecektir. Yayla sakinleriyle yapılan birebir görüşmelerde ve literatür taramalarında karşılaşılan ve sağlığı tehdit eden birincil olgu kuyu sularının temiz olmayışıdır. Bu konuda yapılması gereken acil hamleler vardır. Konaklama konusunda çiftlik hayatının turistlerce deneyimlenmesi için evlerin kiralanması düşünülürken, yaşamın en önemli parçası su bundan ayrı düşünülemez. Kuyu sularının temizlenmesi konusunda başta Devlet Su İşleri ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi olmak üzere, tüm ilgili kurum ve kuruluşlar bir araya getirilmeli, halkın sağlığını tehdit eden bu sorunun, Karabağlar Yaylası'ndaki geleneksel yaşamı bozmadan üstesinden gelinmelidir.

Ekoturizmin en önemli ayaklarından biri çevre temizliğinin sağlanması ve sürdürülebilir hale getirilmesidir. Bu konuda gerek turistleri gerekse de halkı bilinçlendirici çalışmalar yapılmalıdır. Plastik poşet kullanımı azaltılmalı, bunun yerine hem daha ekolojik hem de turistik açıdan da daha çekici bir seçenek olan file, kese kağıdı kullanımı yoluna gidilmelidir.

Derinlemesine görüşmelerde edinilen verilere göre yaylada kimi geceler havaya atılan kurşun sesleri sebebiyle yayla halkının rahatsız olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Yine bu görüşmelerde elektrik sistemi konusunda halkın iki yönlü endişesi olduğu görülmüştür. Bunlardan biri ağaçlara değen elektrik telleri sebebiyle doğan yangın ihtimallerine yönelik, diğeri ise elektrik sisteminin ve kullanım kapasitesinin sürekli gelişmesi sonucu Karabağlar Yaylası'nın doğal hayatının zarar görmeye başlayacağına yönelik endişelerdir. Bu çerçevede, gürültü ve ışık kirliliğini engellemek için çalışmalar yapılmalıdır. Yetkili kurumlar, silah kullanımı konusunda denetimleri sıklaştırmalıdır. Yaylada tabela, levha ve kentsel peyzaj düzenlemeleri ve korunumu esas alınacaktır.

Sürdürülebilir bir turizm için yaylayı çekici kılmak yalnızca doğası, kültürel değerleri sunmakla mümkün olmadığından, aynı zamanda Karabağlar Yaylası'nda çeşitli faaliyetler düzenlenmelidir. Anketler, derinlemesine görüşmeler, grup toplantıları sonucunda Karabağlar Yaylası'nda turizmi arttıracak faaliyetlerin başında yaylada düzenlenecek halk pazarı, festivaller, şenlikler ve yöresel yemekleri tatma olanağı sağlanması gelmiştir.

Yine anketler sonucunda elde edilen verilere göre halkın ilk aklına gelen festivallerin başında, bugün “Menteşe Kültür ve Sanat Şenliği” kapsamında düzenlenen “Yayla Kavunu Yarışması” gelmektedir. Bu algı dikkate alınmalıdır. Buna göre “Karabağlar Yaylası Şenliği” düzenlenmeli ve bu şenlik kapsamında Menteşe halkı, işletmeleri ve yayla sakinleri tarafından en çok öne çıkarılan yayla kavununun, kavundan üretilen yan ürünlerin ve diğer yayla ürünlerinin satışlarının yapılacağı stantlar oluşturulmalı, yerel halkın bu stantlarda ürünlerini satması imkânı sağlanmalıdır. Menteşe Belediyesi stantlarda satış yapan halktan işgaliye ücreti almayarak halkı satış yapmaya teşvik etmelidir. Menteşe Kültür ve Sanat Şenlikleri bünyesinde devam ettirilen “En Güzel Yayla Kavunu” yarışması, Karabağlar Yaylası'nda düzenlenecek şenliğin en önemli ve final ayağını oluşturmalıdır. Turizm için yerli halkın heyecan ve desteği çok önemli ve etkilidir. Bu sebeple, şenliklerde yerli sanatçıların veya grupların sahne alacağı konserler düzenlenmeli, şenlik alanı halkın ve turistlerin ilgi odağı haline getirilmelidir. Kurulacak atölyelerde tarım ürünlerinin farklı formları sergilenmelidir. Örneğin, bu ürünlerden elde edilen reçel, oda kokusu, parfüm, kolonya gibi ürünler üretilbilir ve satışı yapılabilir.

Bu şenliğin düzenlenme tarihi, dört mevsim turizm amacına uygun olarak ve yayla halkını da rahatsız etmeyecek şekilde ilkbahar aylarından Nisan – Mayıs veya güz aylarından Eylül – Ekim olmalıdır.

Yine derinlemesine görüşmeler, grup toplantıları ve anketler aracılığıyla erişilen bilgilere göre Karabağlar Yaylası'nın ünlü yemeklerinden büryan, döş (kaburga dolması), tarhana, erişte, makarna gibi yemeklerinin bilgilerinin paylaşılacağı ve gurme derneklerinin de jüri üyesi olarak davet edileceği ve dereceye girecek yemeklere ödül verilecek “Karabağlar Yemek Yarışması” düzenlenebilir. Bu tarz yarışmalar aracılığıyla hem yerel halkın heyecanı en üst seviyede tutulacak hem de turistlerin yerel yemeklere erişimi kolaylaşacaktır. Çocuklar için geleneksel Hacivat Karagöz vb. etkinlikler ile yağlı güreşler de halkın katılımını ve ilgisini artıracaktır.

Konuyu destekleyici olarak ve aynı zamanda düzenlenecek şenliklerinin ulusal ve uluslararası tanıtımının ve dolayısıyla Karabağlar Yaylası'nın tanıtımının sağlanması adına bilgi turları düzenlenmelidir. Bu bilgi turlarına blog yazarları ve seyahat gazetecilerinin davet edilerek bölgeyi gezmeleri ve tanıtımları amaçlanmalı ve bu yönde yılın belirli dönemlerinde organizasyonlar yapılmalıdır.

Özellikle bu şenlikler kapsamında satışı yapılabilecek ürünlerin Karabağlar Yaylası'nda bir kooperatifleşmeye gidilerek yerli marka haline gelmesi sağlanmalıdır. Bu kooperatif, çiftçilere tohum desteği sağlayarak, yayla ürünlerinin tohumunun korunumunu sağlamalıdır. Karabağlar Yaylası'ndaki görüşmelerde edinilen bilgiye göre yaylada tarhana buğdaydan yapılmaktadır. Bu ve benzeri önemli marka değeri sağlayacak ürünler kooperatifin ürünleri arasında mutlaka yer almalıdır. Kooperatif konusunda Türkiye ve dünyadaki örnekler incelenmelidir.

Üzüm bağlarının yeniden canlandırılması adına butik şarap yapımı, şarap yapım atölyeleri, degustasyon günleri düzenlenmelidir. Derinlemesine görüşmelerde dile getirilen yayla üzümü bu kapsamda pazarlanmalıdır. Yine şarapçılık konusunda neler yapılması gerektiğini belirlemek adına Türkiye ve dünyadaki diğer örnekler incelenmelidir.

Yaylanın tarihi kahvelerinin, tescilli evlerinin, anıt ağaçlarının, irimlerin, kesikler ve kabalıklardaki kızılılık, yabani erik, karaağaç, yabani gül gibi güzelliklerin de görüleceği tarihi-kültürel yürüyüş rotası çıkarılmalıdır. Bu rota üzerinde yılın her mevsiminde toplu yürüyüşler gerçekleştirilmelidir. Ayrıca özellikle yaylanın daha ıssız olduğu kış aylarında ve genel olarak geceleri, turistlerin güvenli bir biçimde bu rotayı tamamlaması için devriye gezecek güvenlik görevlileri yine Menteşe Belediyesi tarafından sağlanmalıdır. Acil durumlar için telefon ve zaruri ihtiyaçların giderilmesi için portatif tuvaletler yine bu rota üzerinde hazır bulundurulmalıdır. Karabağlar Yaylası'nın labirente benzeyen yapısı sebebiyle burada koşu turnuvaları da düzenlenebilir. Bu konuda Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nden koşu parkurunun belirlenmesi ayrıca sağlık müdahalesi yapılması gerekebilecek durumlar için de bir sağlık ekibinin oluşturulması için yardım alınabilir.

Turizm acentelerinin belirttiği üzere özellikle yabancı turistlerin ilgisini çekecek yayla hayatının turistlere yaşatılması sağlanmalıdır. Ebegümeci, çıntar, ot toplama günleri düzenlenebilir, toplanan ot ve sebzelerle yaylanın ve Menteşe ilçesinin ünlü lezzetlerinin yapılacağı halk atölyeleri kurulabilir.

Ekoturizmin en önemli bileşenlerinden birisi doğanın ve çevrenin zarar verilmeden turizme sunulmasıdır. Bu sebeple doğadan en çok faydalandığı halde doğaya en az zarar veren etkinlikler mutlaka ekoturizm bünyesinde Karabağlar Yaylası'nda da yer almalıdır. Bülbül ve karatavuk kuşlarıyla ünlü olan yaylaya, bülbül Nisan ayında gelir ve Haziran ortasında gider. Bu dönemler içerisinde Kuş Gözlem Toplulukları yaylaya davet edilmeli ve konaklama imkânı sağlanmalıdır. Karabağlar Yaylası'nın ekoturizm çerçevesinde en çok öne çıkarması gereken yapısı irim ve kesikleridir.

Günümüzde artan ekoturizm eğilimiyle doğa fotoğrafçılığı amatörden profesyonele uzanan bir yelpazede gerçekleştirilmektedir. Karabağlar Yaylası için hazırlanacak tanıtım filminde doğal güzellikler sergilenmeli, seyahat gazetecilerinin davet edileceği bilgi turlarında mutlaka bu özellik de vurgulanmalı, bu konuya yönelik ulusal düzeyde bir ilgi uyandırılmalıdır.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi bünyesindeki Fotoğrafçılık Topluluğu fotoğrafçılık gezileri düzenlemektedir. Bu gezilere Karabağlar Yaylası'nın dâhil edilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca Muğla Karabağları Geliştirme ve Güzelleştirme Derneği ile bu konuda işbirliğine gidilmeli, gelen öğrenci, yerli ve yabancı turistlere yaylanın en güzel köşelerinin gösterilmesi sağlanmalıdır. Bu sayede hem Karabağlar Yaylası'nın görsel kayıtları artacak hem de gelen kişi ve grupların yaratacağı ekonomik girdi, yaylaya katkı sağlayacaktır.

Şu an Avrupa'nın birçok ülkesinde yaygın bir şekilde kullanılmakta olan bisikletler, Karabağlar Yaylası'nda da elverişli bir ulaşım aracı olarak kullanılabilir. Özellikle yolların dar olması, bisikleti bu konuda otomobillere göre avantajlı kılmaktadır.

Bunun dışında yaylada şu anda bir planı mevcut olmayan bisiklet rotasına ihtiyaç vardır. Bu rota yaylanın doğal özellikleri de göz önüne alınarak yaz ve kış mevsimi için iki farklı plana sahip olmalıdır. Böylece yaylanın yılın dört mevsimi ziyaretçilere açık olması sağlanabilir. Karabağlar Yaylası'nda yaratılacak olan bisiklet rotasını Kentsel ve III. Derece Doğal Sit sebebiyle Avrupa standartlarında bisiklet yolu malzemesiyle kaplamak mümkün değildir. Ancak bu, sürdürülebilir turizm için çok önemli ve doğa dostu olan bisiklet turlarından ve bisiklet rotası çizmekten vazgeçmeyi gerektirmemektedir. Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu'nun her yıl değişen rotasına katılması için başvurular yapılmalıdır. Bu rotaya eklenmek sadece bisiklet sürülebilen bir alan olmasının ötesinde “kültürel miras,” “festivaller,” “yöresel lezzetler,” gibi birçok alt başlıkta bisikletçilere ve olası seyircilere hitap edilmesini gerektirmektedir. Bu alt başlıklar için yapılacak çalışmalar yukarıda da belirtilmiştir. Ayrıca günümüzde dünyada ve Türkiye'de artan bir şekilde ilgi görmekte olan “tehlikeli sporlar” kategorisine yönelik olarak Karabağlar Yaylası doğal bir parkur görevi görebilir. Karabağlar Yaylası'nda dört mevsim turizmin hedeflenmesi nedeniyle kış döneminde uygulanmak üzere açık hava etkinlikleri önem kazanacaktır. Bisiklet yarışları, at safari, çadır kampçılığı, dağ yürüyüşü gibi ögeler üzerinde ciddi çalışmalar, rotalar oluşturulmalıdır. Bu faaliyetler ilerleyen dönemlerde konuyla ilgili TV kanallarında yayınlanacak etkinliklere dönüşme potansiyeline sahiptir. Bu da Karabağlar Yaylası'nın en etkili tanıtım şekli olacaktır.

Ekoturizmin en önemli ve en çok ilgi gören ayaklarından biri halk pazarlarıdır. Aracısız ve tarladan satış hem ekonomik oluşu hem de son dönemlerin yükselen değerlerinden “organik” ürünlerin satılıyor oluşu sebebiyle tüketiciye güven vermekte ve satış hacmini artırmaktadır. Yapılan görüşme ve anketlere göre turizmi artıracığı en sık düşünülen aktivitenin halk yayla ekolojik pazarı olduğu göz önüne alınırsa toplumun her kesiminden destek gören bu fikrin yaşama geçirilmesi ve Türkiye'nin diğer il ve ilçelerindeki örneklerinin incelenerek neler yapılacağı belirlenmesi gerekmektedir.

Karabağlar Yaylası için yüksek sezon diye adlandırılan yaz mevsiminde Belediye tarafından gerçekleştirilecek ücretsiz yazlık açık hava sinemaları ile halkın ve turistlerin yaylanın doğal serinliğinden faydalanarak eğlenmeleri sağlanabilir.

Hem yerel halkın hoşuna gidecek hem de üniversite öğrencilerinin ve akademisyenlerin, yerli ve yabancı turistlerin severek katılacağı Türkiye ve dünya müziklerinin dinlenebileceği, amaca yönelik farklı alanlar ve müzik etkinlikleri yaratılabilir. Karabağlar Yaylası ve Menteşe ilçesi bünyesinde Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği koroları aynı zamanda çocuk korusu oluşturulabilir.

Tarihi kahvelerde orta oyunu, kukla günleri, yağlı güreşler düzenlenerek tarihi hafıza canlandırılabilir. Ayrıca belediyenin tahsis ettiği alanlarla hem şenliklerde hem de dört mevsim boyunca tiyatrolar sahnelenebilir. Bu amaçla Karabağlar Yaylası ve Menteşe ilçesi bünyesinde tiyatro topluluğu oluşturulabilir.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla Ticaret ve Sanayi Odasının bazı kongre ve sempozyumlarının yaz aylarında yaylada düzenlenmesi için ilgili kurumlarla işbirliğine gidilmelidir. Bu sayede Karabağlar Yaylası hem daha fazla insana tanıtılacak hem de yaylanın ekonomik durumu iyileştirilecektir. Karabağlar Yaylası'nın kahvelerinin onarımı Tabiat ve Koruma Kurulları ile işbirliğine gidilerek en kısa zamanda sağlanmalıdır. Bugün kahvelerin ve kahvelerin mescitlerinin birçoğu yıkılmak üzeredir.

Karabağlar Yaylası'nda kahveler yıllarca şahıs mülkiyetinde olmasına rağmen kahve olarak işletilmiştir. Daha sonra satışlarla bu kahveler konut olarak kullanılacak veyahut terk edilecek hale gelmiştir. Belediyenin uygun görmesi durumunda kahvelerin kamulaştırılarak onarımının sağlanması ve tıpkı Keyfoturağı gibi halkın kullanımına açılması Karabağlar Yaylası'na hem ekonomik girdi hem de kültür tarihinin aktarımı açısından oldukça canlandırıcı bir etki olacaktır.

Daha önce belirtilmiş olan Karabağlar Yaylası'nın çıkarılması gereken envanterinde Karabağlar Yaylası'ndaki tescilli konut ve kahveler belirlenmelidir. Belirlenen bu yapı stokunun mevcut durumu tespit edilmelidir. Belediyeye ait bir ev veya kahve Karabağlar Yaylası müzesine veya anı evine dönüştürülmeli ve içinde Karabağlar Yaylası'nın tarihi, doğası, yöresel yemekleri, kıyafetleri, el sanatları, tarım ürünleri ve hayvancılığıyla ilgili görsel ve içerik açısından güçlü bir arşiv yaratılmalıdır. Bunun yanı sıra müzede, süreli sergilerle yerel halkın zanaatı sergilenmelidir. Bu sergiler ve stantlar kapsamında kaybolmaya yüz tutmuş meslekler için manevi teşvikler verilmesi hem müzeye anı evine olan ilgiyi yüksek tutacaktır hem de Karabağlar Yaylası'nın tarihi dokusunun turistlere ve diğer kuşaklara aktarımını sağlayacaktır. Ayrıca müze anı evinde ulusal çapta sergiler de yer alabilir.

Son olarak Karabağlar Yaylası'nın en önemli eksiklerinden biri yönlendirme tabelaları ve tanıtım levhalarıdır. Doğası, tarihi, kültürü ve benzeri bilgileri içeren tanıtım levhaları ve yönlendirme tabelaları ile bölgenin donatılması gereklidir. Böylece ziyaret etmek isteyenlere hem kolaylık hem de bilgilendirme sağlanmalıdır. Bölgeye koyulacak bu tabela ve levhalar ile tanıtım ve görünürlük de sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

Barlas, A.,Koca, F. (2006). Introducing two landscape components from Turkey: Irim and Kesik. Landscape Research, 31(3), s.215-228.

Can, E. (2013). Turizm Destinasyonlarında Sürdürülebilir Turizmin Sürdürülebilir Rekabet Açısından Değerlendirilmesi. İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi, (4), 23-26.

Demirel, H. (2010). Turizmde Sürdürülebilirlik.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü,. (2015). Karabağlar Yaylası Teknik İnceleme Raporu.

Ekoturizmdernegi.org. (2016). Ekoturizm ve Sürdürülebilir Turizm Derneği. [online] Available at: <http://www.ekoturizmdernegi.org/ekotur.asp>

E-unwto.org. (2016). [online] Available at: <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418145>

Gelecek Turizmde. (2016). Sürdürülebilir Turizm Nedir?. [online] Available at: <http://www.gelecekturizmde.com/gelecek-turizmde/surdurulebilir-turizm-nedir/>

Göç Göç Çiçeği. (2014). Menteşe Belediye Başkanlığı. Retrieved from <http://www.mentese.bel.tr/goc-goc-cicegi/>

Kater, E. (2008). Türkiye'nin Turizm Potansiyeli ve Geliştirilebilecek Turizm Alanları: Ankara İli Örneği. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Karabağları Geliştirme ve Güzelleştirme Derneği, (1996). Yayla Bülteni.

Koca, F. (2012). Spatio - Temporal Transformation of 'Bag' Settlement sand Their Changing Unique Character in the Case of Muğla, Karabağlar. Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara

Koca,F. (2014). Irim, Kesik Deyip Geçme!. Muğla Kent Kültürü, Toplum, Kültür, Sanat Dergisi, Muğla Belediye Başkanlığı, 10(14), 8-10.

Koca, F., Barlas M. A. (2014). Karabağlar Revisited: The Making of Community through the Yurt, the Masjid, the Coffeehouse and the Plane Tree. Journal of Landscape Architecture(1), 70-81.

Kozak, N., Kozak, M. and Kozak, M. (2001). Genel turizm. Ankara: Detay Yayıncılık.

Özel, M. (2010). Turizmin Çeşitlendirilmesi Bağlamında Doğa Turizmi: Ankara İli Örneği. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Muğla Tarihi.(2014). Menteşe Belediye Başkanlığı. Retrieved from <http://www.mentese.bel.tr/mugla-tarihi/>

Muğla Ticaret ve Sanayi Odası, (2016). Muğla İli İmalat Sanayi Envanteri. Muğla Ticaret ve Sanayi Odası.

Resmigazete.gov.tr. (2005). Yönetmelik. [online] Available at: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/11/20051127-2.htm>.

Teftis.kulturturizm.gov.tr. (2016). Teftiş Kurulu Başkanlığı - T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı [online] Available at: <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,14353/728-nolu-ilke-karari---kultur-ve-tabiat-varliklarini-ko-.html>

Teftis.kulturturizm.gov.tr. (2016). Teftiş Kurulu Başkanlığı - T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı [online] Available at: <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,14351/720-nolu-ilke-karari-kentsel-sitler-koruma-ve-kullanma-.html>

Tradingeconomics.com. (2016). TRADING ECONOMICS | 300.000 INDICATORS FROM 196 COUNTRIES. [online] Available at: <http://www.tradingeconomics.com/WTTC>. (2016). Tourism for Tomorrow. [online] Available at: <http://www.wttc.org/mission/tourism-for-tomorrow/>

EK - 1: YEREL HALK ANKET FORMU

Karabağlar Yaylası Dört Mevsim Turizm Fizibilite ve Planlama Analizi Projesi

Yerel Halk Anket Formu

Tarih: ...../...../2016

Görüşülen kişinin adı soyadı:	Anketin yapıldığı yer:	☐ Muğla Merkez
Görüşülen kişinin telefon numarası :		

Cinsiyet	☐ Kadın ☐ Erkek	Yaş	☐ 18 - 24 ☐ 25 - 34 ☐ 35 - 44 ☐ 45 - 54 ☐ 55 - 64 ☐ 65 +						
Eğitim Düzeyi	☐ Bir okul bitirmemiş ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans / Doktora								
Hanenizde	Yaşayan kişi sayısı:..... Çalışan kişi sayısı:..... Eve en çok gelir getiren kişinin mesleği: ..... Görüşülen kişinin mesleği:								
Hane halkı toplam aylık gelir (TL)	☐ 1.000 - 1.499 TL ☐ 1.500 - 1.999 TL ☐ 2.000 - 2.499 TL ☐ 2.500 - 2.999 TL ☐ 3.000 - 3.499 TL ☐ 3.500 - 3.999 TL ☐ 4.000 - 4.499 TL ☐ 4.5000 - 3.999 TL ☐ + 5.000 TL								
Medeni Durum	.....								
Çocuk Sayısı	.....								
Muğla'da kutlanılan özel bir gün, festival vs. var mı?	☐ Evet ☐ Hayır								
(“Evet” cevabı verildiyse) Bu festivallerin adı ve bunlara katılım sıklığımız nedir?	<table border="1"><thead><tr><th>Bilinen Festivaller</th></tr></thead><tbody><tr><td> </td></tr><tr><td> </td></tr><tr><td> </td></tr><tr><td> </td></tr><tr><td> </td></tr></tbody></table>			Bilinen Festivaller					
Bilinen Festivaller									
Yaşadığımız yöreye özgü yemek çeşitleri nelerdir?	1) _____ 2) _____ 3) _____								

	4) _____ 5) _____ 6) Diğer (lütfen belirtin) _____ (Anketör dikkat. Diğer seçeneğinde birden fazla cevap alınabilir)
Dünyada doğal, tarihi ve kültürel alanların korunmasına ilişkin konularda ne düşünüyorsunuz? (Anketör dikkat: katılımcı soruyu anlayamazsa açıkla)	....
Karabağlar Yaylası'nı duydunuz mu?	☐ Evet ☐ Hayır
(Karabağlar Yaylası'nı duydysa sorun) Size göre Karabağlar Yaylası'nın önemli özellikleri nelerdir?	....
(Karabağlar Yaylası'nı duydysa sorun) Peki, aşağıdaki kriterler arasından size göre Karabağlar Yaylası'nın önemli özellikleri nelerdir? (Çok cevap)	☐ Zengin tarih, kültür ve tabiat varlıkları ☐ İklim, doğal kaynaklar ve bozulmamış çevre ☐ Coğrafi konum ve büyük şehirlere yakınlık ☐ Turizme yönlendirilebilecek işgücünün varlığı
(Karabağlar Yaylası'nı duydysa sorun) Sizce Karabağlar Yaylası turistik bir yer mi?	☐ Evet (Lütfen belirtin)..... ☐ Hayır (Lütfen belirtin).....
(Karabağlar Yaylası'nı duydysa sorun) Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesini ister misiniz? Neden?	☐ Evet (Lütfen belirtin)..... ☐ Hayır (Lütfen belirtin).....
Sizce Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesi için neler yapılabilir (Anketör: Mümkün olduğunca detay alınmalı)	....
Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesi halinde buna yönelik gelir getirici bir iş yapar mısınız?	☐ Evet: (Lütfen Belirtiniz)..... ☐ Hayır (ise neden).....
Sizce Karabağlar Yaylası'nın	.....

ulaşım olanakları yeterli midir? Geliştirilmesi gereken yönler var mıdır? Varsa nelerdir?	.....
Menteşe'de yaşadığınız sorunlar nelerdir?	☐ Elektrik ile ilgili sorunlar ☐ Su ile ilgili sorunlar ☐ Kanalizasyon ile ilgili sorunlar ☐ Yol – ulaşım ile ilgili sorunlar ☐ Haberleşme ile ilgili sorunlar ☐ Eğitim olanaklarına ulaşma ile ilgili sorunlar ☐ Sağlık olanaklarına ulaşma ile ilgili sorunlar ☐ İşsizlik ve düşük gelir ile ilgili sorunlar ☐ Diğer: .....
Ekoturizm kelimesi size ne ifade etmektedir ? (Açık uçlu cevap-mümkün olduğunca detay alın)	....
Okuyacağım ifadelerden hangileri size göre ekoturizm kavramına uygundur ?	☐ Doğayı anlatan ve öğreten turizm ☐ Çevre dostu turizm ☐ Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizm ☐ Yerel halkın refahına katkı sağlayan turizm ☐ Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizm ☐ Farklı kültürleri ve gelenekleri tanımaya olanak veren turizm ☐ Konforsuz, basit ve sade olanaklar sunan turizm ☐ Pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizm ☐ Çadır/kamp turizmi
Sizin için ekoturizmin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?	Olumlu:..... Olumsuz:.....
Karabağlar Yaylası'nda aşağdaki aktivitelerden hangilerini görmek istersiniz?	☐ Halk/ Yayla ekolojik pazarı ☐ Festival ve şenlikler ☐ Rehberli doğa yürüyüşü/ tarihi yürüyüş rotası ☐ Bisiklet/ ATV turları ☐ Bisiklet turnuvaları ☐ Doğadaki hayvan ve bitkileri gözlemele olanakları

	☐ Kamp kurma olanakları ☐ Köy ve çiftlikleri ziyaret etme olanakları ☐ Yöresel yemekleri tatma olanakları ☐ Yöredeki el sanatlarını görme/öğrenme olanakları ☐ Kültürel ve tarihi açıdan önemli yerleri gezme olanakları ☐ Doğada sportif aktiviteler yapma olanakları ☐ Macera içeren aktivitelere katılma olanakları ☐ Tohum takas şenlikleri ☐ Organik tarım günleri ☐ Müzik etkinlikleri ☐ Tiyatro ve kukla gibi sanat etkinlikleri ☐ Kongre ve sempozyumlar ☐ Diğer: .....
Size göre bu faaliyetlerden hangisi turizmi artırır?	☐ Halk/ Yayla ekolojik pazarı ☐ Festival ve şenlikler ☐ Rehberli doğa yürüyüşü/ tarihi yürüyüş rotası ☐ Bisiklet/ ATV turları ☐ Bisiklet turnuvaları ☐ Doğadaki hayvan ve bitkileri gözlemeleme olanakları ☐ Kamp kurma olanakları ☐ Köy ve çiftlikleri ziyaret etme olanakları ☐ Yöresel yemekleri tatma olanakları ☐ Yöredeki el sanatlarını görme/öğrenme olanakları ☐ Kültürel ve tarihi açıdan önemli yerleri gezme olanakları ☐ Doğada sportif aktiviteler yapma olanakları ☐ Macera içeren aktivitelere katılma olanakları ☐ Diğer: .....
Menteşe'den başka bir yere göç etmek gibi bir planınız var mı? (Tek Cevap)	☐ Evet ☐ Hayır
("Evet" cevabı verildiyse sorun neden göç etmeyi planlıyorsunuz?)	.....
("Evet" cevabı verildiyse sorun Ne zaman göç etmeyi planlıyorsunuz?)	.....
("Evet" cevabı verildiyse sorun Nereye göç etmeyi planlıyorsunuz?)	.....

EK - 2: İŞLETME ANKET FORMU

Karabağlar Yaylası Dört Mevsim Turizm Fizibilite ve Planlama Analizi Projesi

İşletme Anket Formu

Tarih: ...../....../2016

Görüşülen kişinin adı soyadı:
Görüşülen kişinin telefon numarası:
İşletmenin adı:
İşletmenin telefon numarası:

Hukuki yapısı	☐ Şahıs şirketi ☐ Limited şirket ☐ Anonim şirket ☐ Diğer.....	Kuruluş Yılı	
Sektörü	☐ Konaklama ☐ Yeme-içme ☐ Hediyeelik eşya ☐ Turizm Acentesi ☐ Tur Operatörlüğü ☐ Diğer.....		
Eğitim düzeyi:	☐ Bir okul bitirmemiş ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans / Doktora		
Siz dâhil olmak üzere iş yerinizde toplam kaç kişi çalışıyor?			
Yatırım yapmak için neden Menteşe ilçesini tercih ettiniz?			
Müşterilerinizden işletmenizin hizmetlerine yönelik aldığınız geri bildirimler ne şekildedir?	☐ Olumlu yönde ☐ Fikir beyan etmiyorlar ☐ Olumsuz yönde		
Menteşe'ye yönelik yeni yatırım planlarınız var mı?	☐ Evet (ise neden)..... ☐ Hayır (ise neden)..... ☐ Kararsızım (ise neden):.....		
İşletme olarak Menteşe'de yaşadığınız sıkıntılar nelerdir?	☐ Yerel yönetimlerin politika oluşturmaması ☐ Yeterince tanıtım yapılmaması ☐ Halkın turizm konusunda bilinçsiz/duyarsız oluşu ☐ Bölgede yeterli turistik potansiyelin olmaması ☐ Altyapı sıkıntıları ☐ Diğer:.....		
Muğla'da kutlanılan özel bir gün, festival vs. var mı?	☐ Evet ☐ Hayır		

	Bilinen Festivaller
(“Evet” cevabı verildiyse sorun) Bu festivallerin adı nedir?	
Dünyada doğal, tarihi ve kültürel alanların korunmasına ilişkin konularda ne düşünüyorsunuz? (Katılımcı soruyu anlayamazsa açıklayın)	....
Karabağlar Yaylası’nı duyduunuz mu?	☐ Evet ☐ Hayır
(Karabağlar Yaylası’nı duyduysa sorun) Size göre Karabağlar Yaylası’nın önemli özellikleri nelerdir?	....
(Karabağlar Yaylası’nı duyduysa sorun) Peki, aşağıdaki kriterler arasından size göre Karabağlar Yaylası’nın önemli özellikleri nelerdir? (Çok cevap)	☐ Zengin tarih, kültür ve tabiat varlıkları ☐ İklim, doğal kaynaklar ve bozulmamış çevre ☐ Coğrafi konum ve büyük şehirlere yakınlık ☐ Turizme yönlendirilebilecek işgücünün varlığı
(Karabağlar Yaylası’nı duyduysa sorun) Sizce Karabağlar Yaylası turistik bir yer mi? Ne açıdan?	☐ Evet (Lütfen belirtin)..... ☐ Hayır (Lütfen belirtin).....
(Karabağlar Yaylası’nı duyduysa sorun) Karabağlar Yaylası’nda turizmin gelişmesini ister misiniz? Neden?	☐ Evet (Lütfen belirtin)..... ☐ Hayır (Lütfen belirtin).....
(Karabağlar Yaylası’nı duyduysa sorun) Sizce Karabağlar Yaylası’nda turizmin gelişmesi için neler yapılabilir?	....
Karabağlar Yaylası’nda turizmin gelişmesi halinde buna yönelik gelir getirici bir iş yapar mısınız?	☐ Evet: (Lütfen Belirtin)..... ☐ Hayır (ise neden) .....

	<p>olanakları</p> <p>☐ Doğada sportif aktiviteler yapma olanakları</p> <p>☐ Macera içeren aktivitelere katılma olanakları</p> <p>☐ Tohum takas şenlikleri</p> <p>☐ Organik tarım günleri</p> <p>☐ Müzik etkinlikleri</p> <p>☐ Tiyatro ve kukla gibi sanat etkinlikleri</p> <p>☐ Kongre ve sempozyumlar</p> <p>☐ Diğer: .....</p>
Size göre bu faaliyetlerden hangisi turizmi artırır?	<p>☐ Halk/ Yayla ekolojik pazarı</p> <p>☐ Festival ve şenlikler</p> <p>☐ Rehberli doğa yürüyüşü/ tarihi yürüyüş rotası</p> <p>☐ Bisiklet/ ATV turları</p> <p>☐ Bisiklet turnuvaları</p> <p>☐ Doğadaki hayvan ve bitkileri gözleme olanakları</p> <p>☐ Kamp kurma olanakları</p> <p>☐ Köy ve çiftlikleri ziyaret etme olanakları</p> <p>☐ Yöresel yemekleri tatma olanakları</p> <p>☐ Yöredeki el sanatlarını görme/öğrenme olanakları</p> <p>☐ Kültürel ve tarihi açıdan önemli yerleri gezme olanakları</p> <p>☐ Doğada sportif aktiviteler yapma olanakları</p> <p>☐ Macera içeren aktivitelere katılma olanakları</p> <p>☐ Diğer: .....</p>
Menteşe'den başka bir yere göç etmek gibi bir planınız var mı? (Tek cevap)	<p>☐ Evet</p> <p>☐ Hayır</p>
("Evet" cevabı verildiyse sorun neden göç etmeyi planlıyorsunuz?)	.....
("Evet" cevabı verildiyse sorun ne zaman göç etmeyi planlıyorsunuz?)	.....
("Evet" cevabı verildiyse sorun nereye göç etmeyi planlıyorsunuz?)	.....
İşletmenizi ekonomik açıdan düşündüğünüzde önümüzdeki 1 yıl içerisinde nasıl değerlendiriyorsunuz?	<p>☐ Aynı kalacak</p> <p>☐ Artacak</p> <p>☐ Daha kötü olacak</p> <p>☐ Bilmiyorum</p>

EK - 3: TURİST ANKET FORMU

Karabağlar Yaylası Dört Mevsim Turizm Fizibilite ve Planlama Analizi Projesi

Turist Anket Formu

Tarih: ...../...../2016

Görüşülen kişinin adı soyadı:	Anketin yapıldığı yer	○ Muğla Merkez
Görüşülen kişinin telefon numarası:		

Cinsiyeti	☐ Kadın	☐ Erkek	Yaşadığınız Şehir	
Yaş				
Eğitim Seviyesi	☐ Bir okul bitirmemiş ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans/Doktora			
Hane Halkı Aylık Gelir (TL)	☐ 1.000-1.499 TL	☐ 1.500-1.999 TL	☐ 2.000-2.499 TL	☐ 2.500-2.999 TL ☐ 3.000-3.499 TL ☐ 3.500-3.999 TL ☐ 4.000-4.499 TL ☐ 4.500-4.999 TL ☐ + 5.000 TL
Medeni Durumu				
Çocuk Sayısı				
Dünyada doğal, tarihi ve kültürel alanların korunmasına ilişkin konular da ne düşünüyorsunuz? (Anketör dikkat: katılımcı soruyu anlayamazsa .....açıkla)				
Son 1 yıl içerisinde tatil amaçlı bir yere gittiniz mi? Evet ise nereye ve ne zaman?	☐ Evet (Nereye, ne zaman)..... ☐ Hayır			
Karabağlar Yaylası'nı hiç duydunuz mu?	☐ Evet ☐ Hayır			
(Karabağlar Yaylası'nı duyduysa sorun) Karabağlar Yaylası'na hiç gittiniz mi?	☐ Evet ☐ Hayır			
(Karabağlar Yaylası'na gittiyseniz sorun) Karabağlar Yaylası'na gidiş sıklığınız nedir?	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ +4			
(Karabağlar Yaylası'na gittiyseniz sorun) Karabağlar Yaylası'nda kalış süreniz nedir?	☐ Günübirlik ☐ 1 - 3 gün ☐ 4 - 7 gün ☐ 8 gün +			
Karabağlar Yaylası'nda bütçenize uygun konaklama tesisleri olursa kalmayı tercih eder misiniz?	☐ Evet ☐ Hayır			

(Konaklarım dediyse sorun) Bütçenize uygun gecelik kalış ücreti nedir?	
(Karabağlar Yaylası'na geliş sıklığı >1 ise sorun) Karabağlar Yaylası'na en sık geldiğiniz dönem hangisidir?	☐ Yaz ☐ Kış ☐ İlkbahar ☐ Sonbahar
(Karabağlar Yaylası'nda kalış süresine "1 ve üzeri gün" cevabı verildiyse sorun) Karabağlar Yaylası'nda nerede konaklıyorsunuz?	☐ Kendi mülkü ☐ Konaklama tesisi ☐ Diğer:.....
Karabağlar Yaylası'nı ziyaret etme nedenleriniz nelerdir?	☐ Bu yöreyi yeni şeyler öğrenmek için ziyaret ediyorum ☐ Bu yöreyi eğlenmek için ziyaret ediyorum. ☐ Bu yörenin kültürünü daha çok keşfetmek istiyorum. ☐ Bu yörenin doğal ortamını yaşamak istiyorum. ☐ Esas amacım çevreyi görmek ☐ Bu yörenin yerel lezzetlerinin tadına varmak ☐ Diğer (Lütfen belirtiniz).....
(Karabağlar Yaylası'nı duyduysa sorun) Karabağlar Yaylası'nı nereden duyduunuz?	☐ Eş-dost tavsiyesi ☐ İnternet/Sosyal Medya ☐ Seyahat acentesi ☐ Dergi, gazete, broşür vb. ☐ T V, radyo programları ☐ Diğer:.....
(Karabağlar Yaylası'nı duyduysa sorun) Size göre Karabağlar Yaylası'nın önemli özellikleri nelerdir?	....
Ekoturizm kelimesi size ne ifade etmektedir? (Açık uçlu cevap-mümkün olduğunca detay alın)	....
Okuyacağım ifadelerden hangileri size göre ekoturizm kavramına uygundur?	☐ Doğayı anlatan ve öğreten turizm ☐ Çevre dostu turizm ☐ Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizm ☐ Yerel halkın refahına katkı sağlayan turizm ☐ Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizm ☐ Farklı kültürleri ve gelenekleri tanımaya olanak veren turizm ☐ Konforsuz, basit ve sade olanaklar sunan turizm ☐ Pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizm ☐ Çadır/kamp turizmi
Sizin için ekoturizmin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?	Olumlu:..... Olumsuz:.....

<p>Karabağlar Yaylası'nda aşağıdaki aktivitelerden hangilerini görmek istersiniz?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Halk/ Yayla ekolojik pazarı ☐ Festival ve şenlikler ☐ Rehberli doğa yürüyüşü/ tarihi yürüyüş rotası ☐ Bisiklet/ ATV turları ☐ Bisiklet turnuvaları ☐ Doğadaki hayvan ve bitkileri gözlemelemler olanakları ☐ Kamp kurma olanakları ☐ Köy ve çiftlikleri ziyaret etme olanakları ☐ Yöresel yemekleri tatma olanakları ☐ Yöredeki el sanatlarını görme/öğrenme olanakları ☐ Kültürel ve tarihi açıdan önemli yerleri gezme olanakları ☐ Doğada sportif aktiviteler yapma olanakları ☐ Macera içeren aktivitelere katılma olanakları ☐ Tohum takas şenlikleri ☐ Organik tarım günleri ☐ Müzik etkinlikleri ☐ Tiyatro ve kukla gibi sanat etkinlikleri ☐ Kongre ve sempozyumlar ☐ Diğer: .....
<p>Size göre bu faaliyetlerden hangisi turizmi artırır?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Halk/ Yayla ekolojik pazarı ☐ Festival ve şenlikler ☐ Rehberli doğa yürüyüşü/ tarihi yürüyüş rotası ☐ Bisiklet/ ATV turları ☐ Bisiklet turnuvaları ☐ Doğadaki hayvan ve bitkileri gözlemelemler olanakları ☐ Kamp kurma olanakları ☐ Köy ve çiftlikleri ziyaret etme olanakları ☐ Yöresel yemekleri tatma olanakları ☐ Yöredeki el sanatlarını görme/öğrenme olanakları ☐ Kültürel ve tarihi açıdan önemli yerleri gezme olanakları ☐ Doğada sportif aktiviteler yapma olanakları ☐ Macera içeren aktivitelere katılma olanakları ☐ Diğer:
<p>Varsa, düşünce ve önerileriniz nelerdir?</p>	<p>.....</p> <p>.....</p>

EK - 4: TUR OPERATÖRÜ ANKET FORMU

Karabağlar Yaylası Dört Mevsim Turizm Fizibilite ve Planlama Analizi Projesi

Turizm Acentesi - Tur Operatörü Anket Formu

Tarih: ...../...../2016

Görüşülen kişinin adı soyadı:	T.1. Anketin yapıldığı yer:	☐ Marmaris
Görüşülen kişinin telefon numarası:		☐ Bodrum
İşletmenin adı:		
İşletmenin telefon numarası:		

Hukuki yapısı	☐ Şahıs şirketi ☐ Limited şirket ☐ Anonim şirket ☐ Diğer	Kuruluş Yılı
Sektörü	☐ Turizm Acentesi ☐ Tur Operatörlüğü ☐ Diğer.....	
Eğitim düzeyi:	☐ Bir okul bitirmemiş ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans / Doktora	
Siz dâhil olmak üzere iş yerinizde toplam kaç kişi çalışıyor?		
Müşterilerinizden işletmenizin hizmetlerine yönelik aldığınız geri bildirimler ne şekildedir?	☐ Olumlu yönde ☐ Fikir beyan etmiyorlar ☐ Olumsuz yönde	
Karabağlar yaylasını duydunuz mu?	☐ Evet ☐ Hayır	
Karabağlar yaylasına tur düzenliyor musunuz?	☐ Evet (ise ayda kaç defa) ..... ☐ Hayır (ise neden).....	
("Evet" cevabı verildiyse sorun) Karabağlar yaylasına ne kadar süredir tur düzenliyorsunuz?	.....	
("Evet" cevabı verildiyse sorun) Karabağlar yaylasına ne sıklıkla tur düzenliyorsunuz?	.....	

("Evet" cevabı verildiyse sorun) Karabağlar yaylasına düzenlediğiniz turun rotası nasıldır?	.....
("Evet" cevabı verildiyse sorun) Karabağlar yaylasında turistler ne kadar süre kalıyorlar? (saat/gün)	.....
("Evet" cevabı verildiyse sorun) Karabağlar yaylasında turistler kaldık sürede neler yapıyorlar? (yemek, aktivite vb.)	
("Evet" cevabı verildiyse sorun) Turlar genelde kaçar kişilik oluyor?	
("Evet" cevabı verildiyse sorun) Turlarda genelde yerli mi yoksa yabancı turist mi oluyor? (yüzde veya sayı alınabilir)	
("Evet" cevabı verildiyse sorun) Karabağlar yaylasına sizin dışınızda tur düzenleyen başka tur firmaları var mıdır? Varsa nelerdir?	☐ Evet (tur firmaları) ..... ☐ Hayır (ise neden)
(Karabağlar yaylasını duyduysa sorun) Size göre Karabağlar Yaylası'nın önemli özellikleri nelerdir?	.....
Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesini ister misiniz? Neden?	☐ Evet (Lütfen belirtin)..... ☐ Hayır (Lütfen belirtin).....
Sizce Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesi için neler yapılabilir?	....
Karabağlar Yaylası'nda turizmin gelişmesi halinde buna yönelik gelir getirici bir iş yapar mısınız ?	☐ Evet: (Lütfen Belirtin)..... ☐ Hayır (ise neden) .....

(Karabağlar yaylasını duyduysa sorun) Sizce Karabağlar Yaylası'nın ulaşım olanakları yeterli midir? Geliştirilmesi gereken yönler var mıdır? Varsa nelerdir?	....
Ekoturizm kelimesi size ne ifade etmektedir? Anketör: Mümkün olduğunca detay alın)	....
Okuyacağım ifadelerden hangileri size göre ekoturizm kavramına uygundur?	☐ Doğayı anlatan ve öğreten turizm ☐ Çevre dostu turizm ☐ Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizm ☐ Yerel halkın refahına katkı sağlayan turizm ☐ Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizm ☐ Farklı kültürleri ve gelenekleri tanımaya olanak veren turizm ☐ Konforsuz, basit ve sade olanaklar sunan turizm ☐ Pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizm ☐ Çadır/kamp turizmi
Sizin için ekoturizmin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?	Olumlu:..... Olumsuz:.....
Karabağlar Yaylası'nda aşağıdaki aktivitelerden hangilerini görmek istersiniz?	☐ Halk/ Yayla ekolojik pazarı ☐ Festival ve şenlikler ☐ Rehberli doğa yürüyüşü/ tarihi yürüyüş rotası ☐ Bisiklet/ ATV turları ☐ Bisiklet turnuvaları ☐ Doğadaki hayvan ve bitkileri gözlemleme olanakları ☐ Kamp kurma olanakları ☐ Köy ve çiftlikleri ziyaret etme olanakları ☐ Yöresel yemekleri tatma olanakları ☐ Yöredeki el sanatlarını görme/öğrenme olanakları ☐ Kültürel ve tarihi açıdan önemli yerleri gezme olanakları ☐ Doğada sportif aktiviteler yapma olanakları ☐ Macera içeren aktivitelere katılma olanakları ☐ Tohum takas şenlikleri ☐ Organik tarım günleri ☐ Müzik etkinlikleri ☐ Tiyatro ve kukla gibi sanat etkinlikleri ☐ Kongre ve sempozyumlar ☐ Diğer: .....

<p>Size göre bu faaliyetlerden hangisi Karabağlar yaylasında turizmi arttırır?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Halk/ Yayla ekolojik pazarı ☐ Festival ve şenlikler ☐ Rehberli doğa yürüyüşü/ tarihi yürüyüş rotası ☐ Bisiklet/ ATV turları ☐ Bisiklet turnuvaları ☐ Doğadaki hayvan ve bitkileri gözlemleme olanakları ☐ Kamp kurma olanakları ☐ Köy ve çiftlikleri ziyaret etme olanakları ☐ Yöresel yemekleri tatma olanakları ☐ Yöredeki el sanatlarını görme/öğrenme olanakları ☐ Kültürel ve tarihi açıdan önemli yerleri gezme olanakları ☐ Doğada sportif aktiviteler yapma olanakları ☐ Macera içeren aktivitelere katılma olanakları ☐ Diğer: .....
<p>İşletmenizi ekonomik açıdan düşündüğünüzde önümüzdeki 1 yıl içerisinde nasıl değerlendiriyorsunuz?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Aynı kalacak ☐ Artacak ☐ Daha kötü olacak ☐ Bilmiyorum

EK – 5: YEREL HALK DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME AKIŞI

Bölüm 1 – Isınma: Katılımcılarla tanışma ve konuya genel giriş (15 dakika)

1. Öncelikle sizi biraz tanımak istiyorum. Bana kendinizi biraz tanıtabilir misiniz? İsminiz nedir?

Kaç yaşındasınız?

Medeni durumunuz nedir?

Doğum yeriniz neresidir?

Eğitim durumunuz nedir?

Ailedeki pozisyonunuz nedir?

Çalışıyor musunuz?

Hangi işle uğraşıyorsunuz?

2. Karabağlar Yaylası'nda mı ikamet ediyorsunuz? Evet, ise ne kadar süredir?

3. Akrabalarınızdan, arkadaşlarınızdan bu yaylada ikamet eden var mı?

Varsa bunlar kimlerdir? Yakınlık dereceniz nedir?

4. Komşuluk ilişkileriniz nasıl? Eskiden nasıldı? Komşularınız ile birbirinize gidip geliyor musunuz? Komşularınız ile beraber neler yaparsınız?

5. Tatile gider misiniz?

(Eğer gidiyorsa) ailenizle mi gidiyorsunuz yoksa yalnız mı gidiyorsunuz? Nereleri tercih ediyorsunuz? Neden buraları tercih ediyorsunuz? Ne kadar süre tatil yapıyorsunuz? Gittiğiniz yerde ne kadar kalıyorsunuz?

6. Karabağlar Yaylası dışından misafirleriniz geliyor mu?

Gelenler ile yakınlık düzeyiniz nedir? Genelde gelenler kaç kişi geliyorlar? Gelenler ne kadar kalıyor? Gelenler ile burada neler yapıyorsunuz? Gelenlere nereleri gezdiriyorsunuz? Gelenler buranın en çok neleri seviyor? Gelen misafirinize özel yemekler yapıyor musunuz? Yapıyorsunuz hangi yemekler? Gelenler buradan memnun ayrılıyor mu?

7. Yaylanın sizin hayatınızdaki/geçmişinizdeki yeri nedir?

İrdeleyin: Çocukluk ve gençlik döneminizdeki Karabağlar Yaylası ile bugünkü Karabağlar Yaylası arasındaki farklar nelerdir? (O yıllarda Karabağlar nasıl bir yerdi?) (Geçmiş ile bugün arasında ne farklar var?)

8. Sizce Karabağlar'da kaybolmaya yüz tutmuş değerler var mı? Varsa nelerdir? (Detaylı irdele)

9. Yayla'nın sevdiğiniz, beğendiğiniz özellikleri nelerdir?

İrdeleyin: Doğal güzelliği ve tarihi yapıları, evleri, doğasının temizliği, tarıma elverişli oluşu, kültürel özellikleri, sakinliği, bitki ve hayvan çeşitliliği vb.

Bölüm 2 – Yaylanın Turizm Kapasitesinin Keşfi (45 dakika)

10. Karabağlar Yaylası'nın tarihi hakkında neler söyleyebilirsiniz? Yaylanın evlerinin tarihi nedir, önemleri nelerdir? Kahvelerinin tarihi nedir? Ve kahvelerin diğer kahvelerden farkları nelerdir? Yaylanın ileri gelen aileleri var mıdır? Varsa kimlerdir ve yakınlık dereceniz nedir? Karabağlar Yaylası ile ilgili bildiğiniz, duyduğunuz hikâyeler efsaneler var mı? Varsa nelerdir? (Detaylı İrdele)

Karabağlar Yaylası'nda yapılan şenlik ve festivaller, etkinlikler var mı? Varsa neler olduklarını söyler misiniz? Eğer varsa bu festivallerin Karabağlar Yaylası'na katkısı nelerdir?

11. Karabağlar Yaylası'nın yöresel yemekleri nelerdir? Sizce bu yemekler yeterince tanınıyor mu? Yöresel yemeklerin adları nelerdir? Tarifleri nasıldır? Siz bu yemekleri yapıyor musunuz? Yemeklerinizde kullanılan ürünler yaylada yetişen ürünler midir? Bu yemeklerin tanıtımı için neler yapılabilir?Eğer fırsatınız olsaydı, yemeklerinizi ne şekilde ve nerede sergilemek isterdiniz?

12. Karabağlar Yaylası'nın önde gelen tarım ürünleri nelerdir? Sadece bu bölgede yer alan, bu bölgeye özgü bitkiler var mıdır? Peki, yaylada yetişen bitkiler, sebzeler ve meyveler nelerdir?

İrdeleyin: Yayla otları hakkında bilgi verir misiniz? Bu bitkilerin ekilme ve toplanma dönemleri nelerdir? Ne kadar zamandır bu bitki/sebze/meyve burada yetişiyor? Bu meyve ve sebzelerden üretilen ürünler var mıdır? (kurutma reçel, salça vb.)Varsa bu ürünlerin satışı yapılıyor mu? Yapılıyorsa nerelere ve nerede yapılıyor?

13. Sizce bu doğa güzellikleri yeterince tanınıyor mu?

Bu doğal güzelliklerin korunması yeterince sağlanıyor mu? Hayır, ise korunması için neler yapılabilir? (İrdele)

14. Doğal sit ne demektir? (Bilmiyorsa açıklayın)

Yaylanın doğal sit alanı olması sizin için ne ifade ediyor? Olumlu yönde mi değerlendiriyorsunuz? Olumsuz yönleri var mıdır? (Moderatör: Bu yönleri detaylı almaya çalışın)

15. Kentsel sit ne demektir? (Bilmiyorsa, açıklayın). Yaylanın aynı zamanda kentsel sit olması sizin için ne ifade ediyor?

Olumlu yönde mi değerlendiriyorsunuz? Olumsuz yönleri var mıdır? (Moderatör: Bu yönleri detaylı almaya çalışın) Peki doğal sit ve kentsel sit arasındaki farklar nelerdir biliyor musunuz?

16. İmar konusundaki fikirleriniz nelerdir? Sizce Karabağlar Yaylası imara açılmalı mıdır? Bu konuyla ilgili düşünceleriniz nelerdir? (irdele)

17. Sizce Karabağlar Yaylasının günlük hayatta deneyimlediği sorunları nelerdir? İrdeleyin: Alt yapı problemleri, elektrik, su sıkıntısı, ulaşım, yanlış yapılaşma, imar / onarım (restorasyon) sıkıntısı (Moderatör: Bu sorunları detaylı almaya çalışın). Sizce bu sorunlara ne tür çözümler getirilebilir?

18. Doğayla bütünleşik mimari size ne ifade ediyor? Karabağlar Yaylası özelinde bu mimari sizce uygulanabilir mi?

19. Ekoturizm dediğimde aklınıza neler geliyor?

İrdeleyin: Doğayı anlatması ve öğretmesi, çevre dostu oluşu, doğa ile ilgili aktiviteler içermesi, yerel halkın refahına katkı sağlaması, stresten kaçış ve rahatlama imkânı sağlaması, pahalı – ucuz olması, çadır – kamp turizmi, ekolojik ürünler kullanımı, temiz çevre bilincinin geliştirilmesi, basit ve sade olanaklar sunması vb.

20. Sizce Karabağlar Yaylası'nın turizm konusunda yaşadığı sıkıntılar nelerdir?

Eksik veya yanlış olduğunu düşündüğünüz alanlar var mı?

İrdeleyin: Ulaşım sorunu, yetersiz tesis (otel, butik otel, vs.), elektrik sıkıntısı, internet sıkıntısı, kamp yeri, mesire alanı, yürüyüş yolu (güvenlikli), bisiklet yolu (düzgün yol malzemeli)

21. Sizce Karabağlar Yaylası'na turist gelmeli mi?

22. Karabağlar Yaylası'na turist gelmesinin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?

Bölüm 3 – Fikirler ve Kapanış (10 dakika)

23. Sizce Karabağlar Yaylası'nda 12 ay turizm yapılabilmesi için neler yapılabilir?

İrdeleyin: bisiklet turları - turnuvaları, doğa turları, kültür turları, şenlikler ve festivaller, halk/yayla pazarları, tohum takasları, gençler için aktiviteler (paintball, konser, vb.) sanat aktiviteleri, üniversite sempozyumları, toplantılar, kuş gözlem, vb.

24. Sizin elinizde tüm imkânlar olsaydı Karabağlar Yaylası'nın gelişimi için neler yapardınız?

İrdeleyin: Ekolojik, mimari, kültürel çalışmalar, hizmet sektöründe değişimler, vb.

Bu konuda ilginizi çeken, sizi heyecanlandıran daha önce yapılmış (yurt içi veya yurt dışı) bir çalışma duydunuz mu, örnek verebilir misiniz? Veya bu algıyı yaratabilecek ne yapılsa ilginizi çeker ve gelişimi için katkıda bulunursunuz?

EK – 6: YAYLA ESNAF DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME AKIŞI

Bölüm 1 – Isınma: Katılımcılarla tanışma ve konuya genel giriş (15 dakika)

1. Öncelikle sizi biraz tanımak istiyorum. Bana kendinizi biraz tanıtabilir misiniz?

İsminiz nedir?

Kaç yaşındasınız?

Medeni durumunuz nedir?

Doğum yeriniz neresidir?

Eğitim durumunuz nedir?

Ailedeki pozisyonunuz nedir?

Hangi işle uğraşıyorsunuz?

Ne kadar süredir esnaflık yapıyorsunuz?

Neden burada esnaflık yapıyorsunuz? Tek mi çalıştırıyorsunuz?

2. Karabağlar Yaylası'nda mı ikamet ediyorsunuz? Evet, ise ne kadar süredir?

Hayır, ise Karabağlar Yaylası'na ulaşımı nasıl sağlıyorsunuz? Hangi saatlerde açsınız? Müşterilerinizden memnun musunuz?

3. Akrabalarınızdan, arkadaşlarınızdan bu yaylada ikamet eden var mı?

Varsa bunlar kimlerdir? Yakınlık dereceniz nedir?

4. Komşuluk ilişkileriniz nasıl? Komşularınız ile birbirinize gidip geliyor musunuz? (Karabağlar'da ikamet ediyorsa sor) Komşularınız ile beraber neler yaparsınız?

5. Tatile gider misiniz? Eğer gidiyorsanız ailenizle mi gidiyorsunuz yoksa yalnız mı gidiyorsunuz? Nereleri tercih ediyorsunuz? Neden buraları tercih ediyorsunuz? Ne kadar süre tatil yapıyorsunuz? Gittiğiniz yerde ne kadar kalıyorsunuz?

6. Boş vakitlerinizi nasıl geçirmeyi tercih edersiniz? Eğlenmek sizin için ne demektir? Eğlenmek için neler yaparsınız? Dinlenmek sizin için ne demektir? Dinlenmek için neler yaparsınız?

7. Karabağlar Yaylası'nda ikamet ediyorsa: Karabağlar Yaylası dışından misafirleriniz geliyor mu? Gelenler ile yakınlık düzeyiniz nedir? Genelde gelenler kaç kişi geliyorlar? Gelenler ne kadar kalıyor? Gelenler ile burada neler yapıyorsunuz?

8. Yaylanın sizin hayatınızdaki/geçmişinizdeki yeri nedir?

İrdeleyin: Çocukluk/gençlik döneminizdeki Karabağlar Yaylası ve bugünkü Karabağlar Yaylası arasındaki farklar nelerdir? (O yıllarda Karabağlar nasıl bir yerdi?) (Geçmiş ile bugün arasında ne farklar var?)

9. Sizce Karabağlar'da kaybolmaya yüz tutmuş değerler var mı? Varsa nelerdir? (Detaylı irdele)

10. Yayla'nın sevdiğiniz, beğendiğiniz özellikleri nelerdir?

İrdeleyin: Doğal güzelliği ve tarihi yapıları, evleri, doğasının temizliği, tarıma elverişli oluşu, kültürel özellikleri, sakinliği, bitki ve hayvan çeşitliliği vb.

Bölüm 2 – Yaylanın Turizm Kapasitesinin Keşfi (40 dakika)

11. Karabağlar Yaylası'nın tarihi hakkında neler söyleyebilirsiniz? Yaylanın evlerinin tarihi nedir, önemleri nelerdir? Kahvelerinin tarihi nedir? Ve kahvelerin diğer kahvelerden farkları nelerdir? Yaylanın ileri gelen aileleri var mıdır? Varsa kimlerdir ve yakınlık dereceniz nedir? Karabağlar Yaylası ile ilgili bildiğiniz, duyduğunuz hikâyeler efsaneler var mı? Varsa nelerdir? (Detaylı irdele)

12. Karabağlar Yaylası'nda yapılan şenlik ve festivaller, etkinlikler var mı? Varsa neler olduklarını söyler misiniz? Eğer varsa bu festivallerin Karabağlar Yaylası'na katkısı nelerdir?

13. Karabağlar Yaylası'nın yöresel yemekleri nelerdir? Sizce bu yemekler yeterince tanınıyor mu? Yöresel yemeklerin adları nelerdir? Tarifleri nasıldır? Siz bu yemekleri yapıyor musunuz? Yemeklerinizde kullanılan ürünler yaylada yetişen ürünler midir? Bu yemeklerin tanıtımı için neler yapılabilir? Eğer fırsatınız olsaydı yemeklerinizi ne şekilde ve nerede sergilemek isterdiniz?

14. Karabağlar Yaylası'nın önde gelen tarım ürünleri nelerdir? Sadece bu bölgede yer alan, bu bölgeye özgü bitkiler var mıdır? Peki, yaylada yetişen bitkiler, sebzeler ve meyveler nelerdir?

İrdeleyin: Yayla otları hakkında bilgi verir misiniz? Bu bitkilerin ekilme ve toplanma dönemleri nelerdir? Ne kadar zamandır bu bitki/sebze/meyve burada yetişiyor? Bu meyve ve sebzelerden üretilen ürünler var mıdır? (kurutma, reçel, salça vb. gibi) Varsa bu ürünlerin satışı yapılıyor mu? Yapılıyorsa nerelere ve nerede yapılıyor? (Pazarda satıyor olabilir, satıcı gelip alıyor olabilir vb.)

15. Sizce bu doğa güzellikleri yeterince tanınıyor mu? Peki, bu doğal güzelliklerin korunması yeterince sağlanıyor mu? Hayır, ise korunması için neler yapılabilir? (İrdele)

16. Doğal sit ne demektir? (Bilmiyorsa açıklayın). Yaylanın doğal sit alanı olması sizin için ne ifade ediyor? Olumlu yönde mi değerlendiriyorsunuz? Olumsuz yönleri var mıdır? (Moderatör: Bu yönleri detaylı almaya çalışın)

17. Kentsel sit ne demektir? (Bilmiyorsa açıklayın). Yaylanın aynı zamanda kentsel sit olması sizin için ne ifade ediyor? Olumlu yönde mi değerlendiriyorsunuz? Olumsuz yönleri var mıdır? (Moderatör: Bu yönleri detaylı almaya çalışın) Peki doğal sit ve kentsel sit arasındaki farklar nelerdir biliyor musunuz?

18. İmar konusundaki fikirleriniz nelerdir? Sizce Karabağlar Yaylası imara açılmalı mı? Bu konuyla ilgili düşünceleriniz nelerdir? (İrdele)

19. Sizce Karabağlar Yaylası'nın günlük hayatta deneyimlediği sorunları nelerdir? İrdeleyin: Alt yapı problemleri, elektrik, su sıkıntısı, ulaşım, yanlış yapılaşma, imar / onarım (restorasyon) sıkıntısı (Moderatör: Bu sorunları detaylı almaya çalışın) Sizce bu sorunlara ne tür çözümler getirilebilir?

20. Doğayla bütünleşik mimari size ne ifade ediyor? Karabağlar Yaylası özelinde bu mimari sizce uygulanabilir mi?

21. Ekoturizm dediğimde aklınıza neler geliyor? İrdeleyin: Doğayı anlatması ve öğretmesi, çevre dostu oluşu, doğa ile ilgili aktiviteler içermesi, yerel halkın refahına katkı sağlaması, stresten kaçış ve rahatlama imkânı sağlaması, pahalı – ucuz olması, çadır – kamp turizmi, ekolojik ürünler kullanımı, temiz çevre bilincinin geliştirilmesi, basit ve sade olanaklar sunması vb.

22. Sizce Karabağlar Yaylası'nın turizm konusunda yaşadığı sıkıntılar nelerdir? Eksik veya yanlış olduğunu düşündüğünüz alanlar var mı?

İrdeleyin: Ulaşım sorunu, yetersiz tesis (otel, butik otel, vs.), elektrik sıkıntısı, internet sıkıntısı, kamp yeri, mesire alanı, yürüyüş yolu (güvenlikli), bisiklet yolu (düzgün yol malzemeli)

23. Sizce Karabağlar Yaylası'na turist gelmeli mi? Karabağlar Yaylası'na turist gelmesinin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?

Bölüm 3 – Fikirler ve Kapanış (10 dakika)

24. Sizce Karabağlar Yaylası'nda 12 ay turizm yapılabilmesi için neler yapılabilir? İrdeleyin: bisiklet turları - turnuvaları, doğa turları, kültür turları, şenlikler ve festivaller, halk/yayla pazarları, tohum takasları, gençler için aktiviteler (paintball, konser, vb.) sanat aktiviteleri, üniversite sempozyumları, toplantılar, kuş gözlem, vb.

25. Sizin elinizde tüm imkânlar olsaydı Karabağlar Yaylası'nın gelişimi için neler yapardınız?

İrdeleyin: Ekolojik, mimari, kültürel çalışmalar, hizmet sektöründe değişimler, vb. Bu konuda ilginizi çeken, sizi heyecanlandıran daha önce yapılmış (yurt içi ve ya yurt dışı) bir çalışma duydunuz mu, örnek verebilir misiniz? Ve ya bu algıyı yaratabilecek ne yapılırsa ilginizi çeker ve gelişimi için katkıda bulunurdu?

26. Sizce insanlar bu yaylaya neyi ve neleri görmek için gelmeli?

EK – 7: YETKİLİLER DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME AKIŞI

Bölüm 1 – Isınma: Katılımcılarla tanışma ve konuya genel giriş (15 dakika)

1. Öncelikle sizi biraz tanımak istiyorum. Bana kendinizi biraz tanıtabilir misiniz?
İsminiz nedir?
Kaç yaşındasınız?
Medeni durumunuz nedir?
Doğum yeriniz neresidir?
Eğitim durumunuz nedir?
Ailedeki pozisyonunuz nedir?
Çalışıyor musunuz?
Hangi işle uğraşıyorsunuz?
2. Karabağlar Yaylası'nı duymuş muydunuz? Duyduysanız nereden duydunuz?
3. İkamet ediyor musunuz? (Katılımcı ikamet ediyorsa) ne kadar süredir? (Katılımcı ikamet etmiyorsa) etmeyi düşünür müsünüz?
4. Yaylanın sevdiğiniz, beğendiğiniz özellikleri nelerdir?
İrdeleyin: Doğal güzelliği ve tarihi yapıları, evleri, doğasının temizliği, tarıma elverişli oluşu, kültürel özellikleri, sakinliği, bitki ve hayvan çeşitliliği

Bölüm 2 – Yaylanın Turizm Kapasitesinin Keşfi (45 dakika)

5. Karabağlar Yaylası'nın yöresel yemekleri nelerdir? Sizce yeterince tanınıyor mu?
İrdeleyin: Yöresel yemeklerin adları, tarifleri nasıldır, bu yemeklerin tanıtımı için neler yapılabilir? Eğer fırsatınız olsaydı yemeklerinizi ne şekilde ve nerede sergilemek isterdiniz?
6. Karabağlar Yaylası'nın tarihi hakkında neler söyleyebilirsiniz?
İrdeleyin: Kahveler, kahvelerin diğer kahvelerden farkı nelerdir? Yaylanın ileri gelen aileleri var mıdır? Yaylanın evlerinin tarihi nedir, önemleri nelerdir?
7. Karabağlar Yaylası'nın önde gelen tarım ürünleri nelerdir? Sadece bu bölgede yer alan, bu bölgeye özgü bitkiler var mıdır? Peki, yaylada yetişen bitkiler, sebzeler ve meyveler nelerdir?
İrdeleyin: Yayla otları hakkında bilgiler, ekilme ve toplanma dönemleri/tarihleri nelerdir? Meyve ve sebzelerinden üretilen ürünler var mıdır? Bu ürünlerin satışı yapılıyor mu?
8. Yaylanın doğa güzellikleri hakkında daha önce (...) demiştiniz. Sizce bu doğa güzellikleri yeterince tanınıyor mu? Peki, bu doğal güzelliklerin korunması yeterince sağlanıyor mu? Hayır, ise korunması için neler yapılabilir?

9. Sizce Karabağlar Yaylası'nın günlük hayatta deneyimlediği sorunları nelerdir? İrdeleyin, Alt yapı problemleri, elektrik, su sıkıntısı, ulaşım, yanlış yapılaşma, imar / onarım (restorasyon) sıkıntısı (Moderatör: Bu sorunları detaylı almaya çalışın)

10. Sizce Karabağlar Yaylası'nın turizm konusunda yaşadığı sıkıntılar nelerdir? Eksik veya yanlış olduğunu düşündüğünüz alanlar var mı?

İrdeleyin: Ulaşım sorunu, yetersiz konaklama tesisi, yetersiz yeme – içme tesisi, elektrik sıkıntısı, internet sıkıntısı, kamp yeri, mesire alanı, yürüyüş yolu (güvenlikli), bisiklet yolu (düzgün yol malzemeli)

11. Doğal sit ne demektir? Yaylanın doğal sit alanı olması sizin için ne ifade ediyor? Olumlu yönde mi değerlendiriyorsunuz? Olumsuz yönleri var mıdır? (Moderatör: Bu yönleri detaylı almaya çalışın)

12. Kentsel sit ne demektir? Yaylanın aynı zamanda kentsel sit olması sizin için ne ifade ediyor? Olumlu yönde mi değerlendiriyorsunuz? Olumsuz yönleri var mıdır? Peki, doğal sit ve kentsel sit arasındaki farklar nelerdir biliyor musunuz?

13. İmar konusundaki fikirleriniz nelerdir? Karabağlar Yaylası Koruma İmar Planı neleri kapsıyor, sizce olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?

14. Doğayla bütünleşik mimari size ne ifade ediyor? Karabağlar Yaylası özelinde bu mimari sizce uygulanabilir mi?

15. Ekoturizm sizin için ne ifade ediyor? Ekoturizm dediğimde aklınıza neler geliyor? Başka?

İrdeleyin: Doğayı anlatması ve öğretmesi, çevre dostu oluşu, doğa ile ilgili aktiviteler içermesi, yerel halkın refahına katkı sağlaması, stresten kaçış ve rahatlama imkânı sağlaması, pahalı – ucuz olması, çadır – kamp turizmi, ekolojik ürünler kullanımı, temiz çevre bilincinin geliştirilmesi, basit ve sade olanaklar sunması vb.

16. Sizin için sürdürülebilir turizm ne ifade ediyor?

Bölüm 3 – Fikirler ve Kapanış (10 dakika)

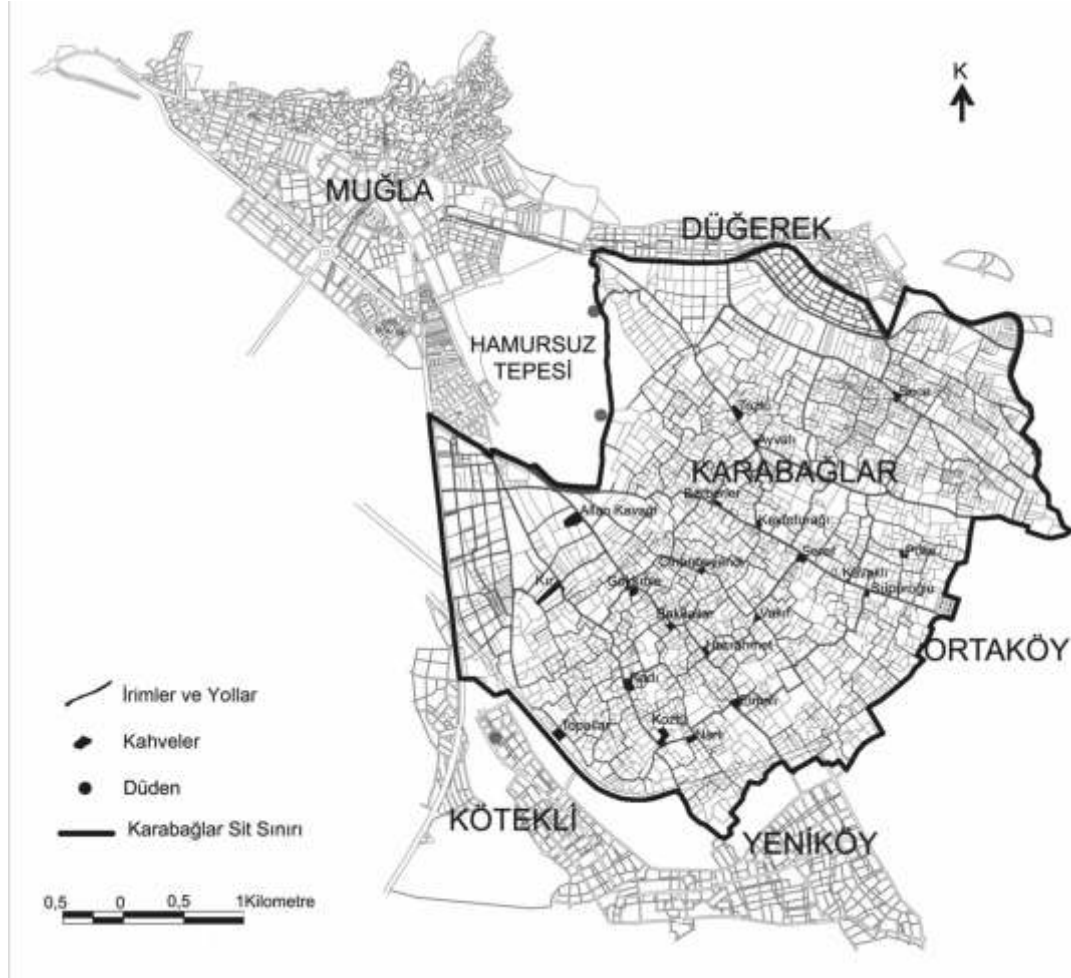
1. Sizce Karabağlar Yaylası'nda 12 ay turizm yapılabilmesi için neler yapılabilir? İrdeleyin: Kuş gözlem, bisiklet turları - turnuvaları, doğa turları, kültür turları, şenlikler ve festivaller, Halk/yayla pazarları, tohum takasları, gençler için aktiviteler (paintball, konser, vb.) sanat aktiviteleri, üniversite sempozyumları, toplantılar, vb.

2. Sizin elinizde tüm imkânlar olsaydı Karabağlar Yaylası'nın gelişimi için neler yapardınız?

İrdeleyin: Ekolojik, mimari, kültürel çalışmalar, hizmet sektöründe değişimler, vb.

Bu konuda ilginizi çeken, sizi heyecanlandıran daha önce yapılmış (yurt içi veya yurt dışı) bir çalışma duydunuz mu, örnek verebilir misiniz? Veya bu algıyı yaratabilecek ne yapılırsa ilginizi çeker ve gelişimi için katkıda bulunursunuz?

EK – 8: KARABAĞLAR YAYLASI PLANI

Ek – 8: Karabağlar Yaylası Planı (Koca ve Barlas, 2014,s.75)